

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЗА СОЦИЈАЛНО
ОСИГУРУВАЊЕ

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Босна и Херцеговина за социјално осигурување,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 13 септември 2005 година.

Бр. 07-3302/1
13 септември 2005 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски, с.р.**

ЗАКОН
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И БОСНА И
ХЕРЦЕГОВИНА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 1

Се ратификува Договорот меѓу Република Македонија и Босна и Херцеговина за социјално осигурување, склучен во Сараево на 17 февруари 2005 година.

Член 2

Договорот во оригинал на македонски јазик и на босански, хрватски и српски јазик, гласи:

ДОГОВОР
МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Република Македонија

и

Босна и Херцеговина

со желба меѓусебно да ги уредат односите во областа на социјалното осигурување се договорија за следното:

ДЕЛ I
ОПШТИ ОДРЕДБИ
Член 1

Дефиниции на поимите

(1) Во овој договор следните изрази значат:

1 "територија"

во однос на Република Македонија, територијата на Република Македонија;

во однос на Босна и Херцеговина, територијата на Босна и Херцеговина;

2 "државјанин"

во однос на Република Македонија, државјанин на Република Македонија;

во однос на Босна и Херцеговина, државјанин на Босна и Херцеговина;

3 "правни прописи"

закопи и други правни прописи, кои се однесуваат на областите од социјалното осигурување од чл. 2 став 1 од овој договор;

4 "надлежен орган"

во однос на Република Македонија: министерствата надлежни за правни прописи во Босна и Херцеговина од чл. 2 став 1 од овој договор

во однос на Босна и Херцеговина: министерствата надлежни за правните прописи во Република Македонија од чл. 2 став 1 од овој договор;

5 "носител"

установа, односно орган надлежен за спроведување на правните прописи рд чл. 2 став 1 од овој договор;

6 "надлежен носител"

носител кај кого е лицето осигурано на денот на поднесувањето на барањето за давање или од кого има или би имало право на давање;

7 "орган за врска"

орган определен за спроведување на овој договор;

8 "осигуреник"

лице кое е осигурено или било осигурено според правните прописи од член 2 од овој договор;

9 "член на семејство"

лице одредено или признато како такво според правните прописи од член 2 на овој договор;

10 "живеалиште"

постојано место на живеење;

11 "престојувалиште"

престој на територијата на едната држава-договорничка на лицата кои имаат живеалиште на територијата на другата држава-договорничка;

12 "период на осигурување"

период за кои е платен придонес и со него изедначен период, како и посебниот стаж кој се однесува на период до 01.01.1965 година, признат според правните прописи на државите договорнички;

13 "давање"

давање во натура и парично давање;

14 "давање во натура"

здравствена заштита и други давања, освен паричните

15 "итно давање во натура"

здравствени услуги кои неможат да се одложат, а животот и здравјето на лицето не бидат сериозно загрозени;

16 "парично давање"

пензија и друго парично давање, вклучувајќи ги и нивните делови како и сите зголемувања и додатоци според правните прописи од член 2 од овој договор;

(2) Во овој договор останатите изрази го имаат значението кое им припаѓа според правните прописи на државите договорнички.

Член 2

Правни прописи на кои се однесува овој договор

(1) Овој договор се однесува на правните прописи:

во Република Македонија на:

1. здравственото осигурување, здравствената заштита и мајчинството;
2. пензиското и инвалидското осигурување;
3. осигурувањето во случај повреда на работа и професионална боест;
4. осигурување во случај на невработеност и
5. детскиот додаток.

во Босна и Херцеговина за:

1. здравственото осигурување, здравствената заштита и мајчинството;
2. пензиското и инвалидското осигурување;
3. осигурувањето во случај повреда на работа и професионална болест;
4. осигурувањето во случај на невработеност и
5. паричен надомест во врска со мајчинството и детскиот додаток;

(2) Овој договор се однесува на сите правни прописи со кои се обединуваат, менуваат или дополнуваат правните прописи од став 1 од овој член.

Член 3

Лица на кои се применува овој договор

Овој договор се применува на:

- а) лицата за кои важат или важеле правните прописи на едната или на двете држави договорнички и
- б) други лица кои правата ги изведуваат од лицата наведени под а).

Член 4

Еднаков третман

При примената на правните прописи на едната држава договорничка, државјаните на другата држава договорничка се изедначени со нејзините државјани, доколку со овој договор не е поинаку определено.

Член 5

Изедначеност на териториите

(1) Пензијата, паричниот надоместок и другите парични давања според правните прописи на едната држава договорничка се исплатуваат на корисникот со живеалиште во другата држава договорничка.

(2) Пензијата, паричниот надоместок и другите парични давања не можат да се намалат, стават во состојба на мирување или одземат поради тоа што корисникот има живеалиште во другата држава договорничка, доколку со овој договор не е поинаку одредено.

(3) На државјаните на другата држава договорничка со живеалиште во трета држава, давањата од став 1 и 2 од овој член, државата во која е остварено правото на давање ги исплатува под исти услови како и на своите државјани.

(4) Став 1 од овој член не се применува на давања врз основа на преостаната работна способност, најнизок износ пензија, телесното оштетување.

Член 6

Изедначеност на правните факти

Ако извршувањето на некоја дејност по основа која лице стекнува приход, одреден вид на задолжително осигурување или друг факт во согласност со правните прописи на едната држава-договорничка има правно дејство на одредени давања од социјалното осигурување, тогаш таквата дејност, задолжителното осигурување или друг факт имаат еднакво правно дејство во другата држава-договорничка.

ДЕЛ II

ОДРЕДБИ ЗА ПРАВНИТЕ ПРОПИСИ КОИ СЕ ПРИМЕНУВААТ

Член 7

Општа одредба

(1) Обврската за осигурување се одредува според правните прописи на онаа држава договорничка во која лицето работи, односно ја врши дејноста, што важи и во случај кога седиштето на работодавецот се наоѓа во другата држава договорничка, доколку со одредбите од чл.8 и 9 од овој договор не е поинаку одредено.

(2) На лице вработено во деловната единица или во постојаното претставништво на претпријатието чие седиште е на територијата на другата држава договорничка, се применуваат правните прописи на државата на чија територија е деловната единица или претставништвото.

Член 8

Посебни одредби

(1) Ако работодавецот со седиште во едната држава договорничка го упати вработениот во другата држава договорничка, на него, најдоцна

до крајот на 24-от календарски месец, се применуваат правните прописи на првата држава договорничка како да е кај неа вработен.

(2) Ако лице кое извршува самостојна дејност во едната држава договорничка отиде во другата држава договорничка заради привремено извршување на таа дејност, на него, најдоцна до крајот на 12-от календарски месец се применуваат правните прописи на првата држава договорничка како во нејзе да ја извршува дејноста.

(3) На лицата кои патуваат во служба на работодавецот кој се бави со воздушен, патен или железнички сообраќај се применуваат правните прописи на државата договорничка во која е седиштето на работодавецот.

(4) На членовите на посада на бродот како и врз дуги лица вработени на бродот се применуваат правните прописи на државата договорничка под чие знаме плови бродот.

(5) На лица кои извршуваат работи на утовар и истовар, поправки или надзор на бродот во пристаништето на другата држава договорничка, се применуваат правните прописи на државата договорничка на која пристаништето и припаѓа.

(6) Врз вработените во државните и јавните служби, службените претставници и со нив изедначените лица упатени во другата држава договорничка се применуваат правните прописи на државата договорничка која ги упатила.

(7) Примената на правните прописи на првата држава договорничка од ст. 1 и 2 од овој член може, исклучително, на заедничко барање на работодавецот и на вработениот, односно на барање на лицето кое самостојно ја врши дејноста и со согласност на надлежниот

орган на другата држава договорничка, да се продолжи за уште 24 односно за 12 месеци.

Член 9

Вработени во дипломатска мисија и конзуларно претставништво

(1) На вработените во дипломатските мисии и конзуларните претставништва, како и на вработените како приватна домашна послуга кај членовите на овие мисии и претставништва упатени во другата држава договорничка се применуваат правните прописи на државата договорничка од која се упатени.

(2) На вработените од став 1 од овој член, кои не се упатени се применуваат правните прописи на државата договорничка во која се вработени.

(3) По исклучок од став 2 од овој член, вработените кои се државјани на државата договорничка чија е дипломатската мисија, односно конзуларното претставништво, можат, во рок од три месеци од денот на вработувањето, да се определат за примена на правните прописи на таа држава договорничка.

Член 10

Исклучоци

На заедничко барање на вработениот и на неговиот работодавец, надлежните органи на државите договорнички можат да договорат исклучоци од одредбите од чл. 8 и 9 од овој договор, при што мораат да ги земат предвид видот и околностите на вработувањето.

ДЕЛ III
ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ
Глава 1
Болест и мајчинство

Член 11

Собирање на периодите на осигурување

Периодите на осигурување навршени според правните прописи на двете држави договорнички, ако е тоа потребно, се собираат за стекнување на право на давање и за одредување на траењето на тоа давање, под услов да не се поклопуваат.

Член 12

Давање во натура

(1) Лицето кое исполнува услови за право на давање во натура според правните прописи на едната држава договорничка има право на здравствена заштита од страна на носителот според неговото живеалиште или престој, одредено во поглед на обемот, видот и начинот на пружање на давањето според правните прописи кои важат за тој носител како да е осигурен кај него, а во траење одредено според правните прописи кои важат за надлежниот носител на чиј товар се пружа заштитата, под услов да:

- 1. има живеалиште во другата држава договорничка или*
- 2. има престој во другата држава договорничка врз основа на член 9 од овој договор или*
- 3. неговата состојба за време на престојот во другата држава договорничка бара итно пружање на здравствена заштита, а лицето не отишло во таа држава договорничка заради лекување.*

(2) Ставот 1 на овој член аналогно се применува и на членовите на семејството, со тоа што за членовите на семејството на лицето кои имаат престој во другата држава договорничка врз основа на одредбите од член 8 став 1 и 2 на овој договор е потребна согласност на надлежниот носител.

(3) За одобрување на користење на протези, помагала и други здравствени услуги од поголема вредност, неопходна е согласност на надлежниот носител, освен кога пружањето на тие услуги е неодложно, бидејќи во спротивно сериозно би бил загрозен животот или здравјето на лицето од став 1 и 2 од овој член.

Член 13

Парични давања

(1) Паричните давања во случаите од член 12 од овој договор, како и во случај на мајчинство ги одобрува надлежниот носител според правните прописи кои тој ги применува.

(2) Ако според правните прописи на едната држава договорничка износот на паричните давања зависи од бројот на членовите во семејството, надлежниот носител ги зема предвид и членовите на семејството кои имаат живеалиште во другата држава договорничка.

Член 14

Корисници на пензија

(1) На корисникот на пензија остварена според правните прописи на двете држави договорнички се применуваат исклучиво правните прописи на онаа држава договорничка во која има живеалиште.

(2) Корисникот од став 1 од овој член има право на давање во натура на товар на надлежниот носител на онаа држава договорничка во која тој има живеалиште.

(3) На корисникот на пензија остварен според правните прописи на едната држава договорничка, кој има живеалиште во другата држава договорничка, се применуваат правните прописи на таа држава договорничка и се пружаат давањата во натура како правото на пензија да е остварено според нејзините правни прописи, а на товар на надлежниот носител.

(4) Корисникот на пензија од став 3 од овој член, со живеалиште во едната држава договорничка, чија состојба, за време на престојот во другата држава договорничка бара итно пружање на давања во натура, има право на тие давања според правните прописи и на товар на носителот на другата држава договорничка .

(5) Одредбите од ст. 1 до 4 од овој член аналогно се применуваат и на членовите на семејството на корисникот на пензијата.

Член 15

Носител кој го пружа давањето во натура

Во случаи од член 12 и член 14 од овој договор давањата во натура се пружаат:

во Република Македонија: - Подрачната служба на Фондот за здравственото осигурување на Македонија.

во Босна и Херцеговина:

1. во Федерацијата Босна и Херцеговина - месно надлежната организациона единица за здравственото осигурување и месно надлежната организациона единица за социјалната заштита;

2. во Република Српска - организационата единица на Фондот за здравствено осигурување на Република Српска и Јавниот Фонд за детска заштита на Република Српска;
3. во Брчко Дистрикт на Босна и Херцеговина - Надлежната организациона единица за здравство.

Член 16

Надомест на трошоците

(1) Надлежниот носител ги надоместува на носителот кој ги пружил давањата, потрошените износи во согласност со член 12 и член 14 став 3 од овој договор, освен административните трошоци.

(2) Органите за врска на државите договорнички ќе се договорат за паушално плаќање за одредени случаи, наместо поединечно пресметување на трошоците.

Глава 2

Старост, инвалидност и смрт

Член 17

Собирање на периоди на осигурување

(1) Ако според правните прописи на едната држава договорничка стекнувањето, зачувувањето или повторното признавање на правото на давање е условено со навршени периоди на осигурување, носителот на таа држава договорничка ги зема предвид, ако е тоа потребно, и периодите на осигурување навршени според правните прописи на другата држава договорничка, како да се навршени според правните прописи кои таа ги применува, под услов да не се поклопуваат.

(2) При примената на став 1 од овој член, периодот на осигурување кој според правните прописи на другата држава договорничка се пресметува во зголемено траење, се зема во предвид во ефективното траење.

(3) Осигуреникот - државјанин на едната од државите договорнички кој и покрај примената на став 1 од овој член не ги исполнува условите за стекнување на право на давање, надлежниот носител ги зема предвид и периодите на осигурување навршени во трета држава со која таа држава договорничка има склучено договор за социјално осигурување.

(4) Ако според правните прописи на едната држава договорничка, правото на одредено давање е условено со исполнување на периодот на осигурување во одредена професија, односно работа или во професија за која постои посебен систем, носителот на таа држава договорничка го зема предвид и периодот на осигурување кој е според правните прописи на другата држава договорничка навршен во истата професија, односно работа или во соодветниот систем.

(5) Ако според правните прописи на едната држава договорничка за оставрување на правото на давање мора да биде навршен периодот на осигурување во одреден период или е утврдена на одредена фактичка состојба, тој период се продолжува со соодветен период на осигурување, односно со постоење на одредена фактичка состојба (користење на пензија, давање во случај на болест, повреда на работа, невработеност и др.) во другата држава договорничка.

Член 18

Период на осигурување пократок од 12 месеци

(1) Ако вкупниот период на осигурување, кој според правните прописи на едната држава договорничка се зема предвид за

пресметување на давање, е пократок од 12 месеци, не се одобрува право на давање, освен во случаи кога според тие правни прописи постои право на давање само врз основа на тој период на осигурување.

(2) Периодот на осигурување од став 1 од овој член врз основа на кој носителот на едната држава договорничка не одобрува давање, го зема предвид носителот на другата држава договорничка за стекнување, зачувување и повторно признавање на правото на давање, како и юредување на неговата висина, како да е тој период остварен според неговите правни прописи.

Член 19

Утврдување на самостојно давање

Ако според правните прописи на едната држава договорничка постои право на давање и без примената на член 17 од овој договор, надлежниот носител на таа држава договорничка го утврдува давањето исклучиво врз основа на периодот на осигурување кој се зема предвид според тие правни прописи.

Член 20

Пресметка на сразмерен дел на давање

(1) Ако според правните прописи на едната држава договорничка постои право на давање само со примена на членот 17 од овој договор, надлежниот носител на таа држава договорничка го утврдува давањето на тој начин што:

1. го пресметува теоретски износот на давањето кој би припаѓал, јако вкупните периоди на осигурување кои ги зема предвид за пресметка на давањето се навршени според правните прописи кои тој ги применува. Износот на давањето кој не зависи од должината на периодите на осигурување, се зема како теоретски износ;

2. врз основа на така пресметаниот износ се утврдува износот на давање сразмерен на односот меѓу периодите на осигурување навршени исклучиво според правните прописи кои тој ги применува и вкупните периоди на осигурување кои се земаат предвид за пресметување на давањето;

3. во случај кога вкупните периоди на осигурување кои се земаат предвид со примена на одредбите од член 17 од овој договор е подолг од најдолгиот период на осигурување според правните прописи кои тој ги применува, се утврдува износ на давањето сразмерен на периодите на осигурување навршени според тие правни прописи и периодите на осигурување по основа на кои се утврдува висината на давањето во полн износ.

(2) Ако според правните прописи износот на давањето се пресметува врз основа на плата, надоместок на плата, односно основица на осигурување, надлежниот носител ја зема предвид платата, надоместокот на плата, односно основицата на осигурување, исклучиво од периодот на осигурување навршен според правните прописи кои тој ги применува.

Член 21

Намалување, укинување и престанок на исплата на давањето

Независно од правните прописи на државите договорнички за намалување, укинување или престанок на исплата на пензија поради стекнување на право на две или повеќе пензии, користењето на пензијата според правните прописи на едната држава договорничка не влијае врз правото на корисникот да во исто време користи пензија остварена според правните прописи на другата држава договорничка.

Глава 3

Повреда на работа и професионална болест

Член 22

Повреда на пат

(1) Лицето со живеалиште во едната држава договорничка кое на пат, поради стапување на работа, по основ на договор за работа во другата држава договорничка, претрпи повреда, има право на давање врз основ на повреда на работа според правните прописи и на товар на носителот на другата држава договорничка.

(2) Ставот 1 од овој член се применува и во случај на повреда која лицето ќе ја претрпи непосредно по истекот на договорот за работа на пат до живеалиштето.

Член 23

Давање во натура

(1) Лице кое врз основа на повреда на работа или професионална болест има право на здравствена заштита според правните прописи на едната држава договорничка, а има живеалиште или престој во другата држава договорничка, ја користи таа заштита на товар на надлежниот носител од носителот на чие подрачје има живеалиште или престој, според правните прописи кои тој носител ги применува како да е негов осигуреник. За користење на протези, помагала и други здравствени услуги од поголема вредност се применуваат одредбите од член 12 став 3 од овој договор.

(2) Во случаи од став 1 од овој член, здравствената заштита ја пружаат носителите од член 15 на овој договор:

(3) За надоместок на трошоците настанати според став 1 од овој член се применуваат одредбите од член 16 од овој договор.

Член 24

Професионална болест

(1) Ако одобрувањето на давање во случај на професионална болест, според правните прописи на едната држава договорничка, е условено со тоа да болеста по прв пат е лекарски утврдена во таа држава договорничка, се смета дека тој услов е исполнет ако болеста е по прв пат утврдена во другата држава договорничка.

(2) Ако одобрувањето на давање во случај на професионална болест, според правните прописи на едната држава договорничка, е условено со тоа дека извршувањето на дејноста која може да ја предизвика таа болест траело одредено време, надлежниот носител на таа држава договорничка, доколку е тоа потребно, го зема предвид и времето на извршување на таа дејност во согласност со правните прописи на другата држава договорничка.

Член 25

Парично давање

(1) Паричното давање во случај на повреда на работа или професионално болест го одобрува, според своите правни прописи, носителот на држава по договорничка во која е настаната повредата на работа, односно последен пат е извршувана дејноста која може да ја предизвика таа професионална болест.

(2) Ако лицето кое по основ на професионална болест примало или прима парично давање на товар на носителот на едната држава договорничка, поднесе барање за давање до носителот на другата држава договорничка, поради влошување на болеста предизвикана со

извршувањето на дејноста која, според правните прописи на другата држава договорничка, може да предизвика професионална болест, носителот на првата држава договорничка и понатака ги сноси трошоците за давање, без оглед на влошувањето, според своите правни прописи. Носителот на другата држава договорничка одобрува давање во висина на разликата меѓу давањето кое припаѓа после влошувањето и давањето кое по основ на настапување на болеста би му припаѓало според неговите правни прописи.

Член 26

Известување на дипломатската мисија или конзуларното претставништво за повреда на работа

За повреда на работа на државјанин, односно осигуреник на едната држава договорничка во другата држава договорничка која предизвикала или би можела да предизвика смрт, надлежниот носител, без одложување, ја известува дипломатската мисија или конзуларното претставништво на државата договорничка чии државјанин, односно осигуреник е тој.

Глава 4

Невработеност

Член 27

Собирање на периодите на осигурување

(1) Периодот на осигурување навршен според правните прописи на едната држава договорничка, се зема предвид за правото на давање во случај на невработеност според правните прописи на другата држава договорничка, доколку невработеното лице во државата договорничка во која го остварува правото на давање во последните 12 месеци пред поднесувањето на барањето за тоа давање било осигурено по основ на

вработување вкупно најмалку толку месеци колку е предвидено според нејзините правни прописи.

(2) Условот за минимален период на вработување од став 1 од овој член не се однесува на невработени лица чие вработување било предвидено на подолг рок но е завршено без нивна вина пред навршувањето на тој период.

(3) Траењето на примањето на надоместок се намалува за оној период за кој невработеното лице во другата држава договорничка во последните 12 месеци пред денот на поднесувањето на барањето примало паричен надоместок за невработеност.

Глава 5

Детски додаток

Член 28

Собирање на периодите на осигурување

Периодот на осигурување утврден според правните прописи на едната држава договорничка се зема предвид, доколку е тоа потребно, ва стекнување и остварување на правото на детски додаток според правните прописи на другата држава договорничка.

Член 29

Утврдување право на детски додаток

(1) Правото на детски додаток се утврдува според правните прописи на државата договорничка според која лицето е осигурено и за децата кои имаат живеалиште во другата држава договорничка.

(2) Ако правото на детски додаток постои според правните прописи на двете држави договорнички, се применуваат исклучиво правните прописи на онаа држава договорничка во која детето има живеалиште.

(3) Став 1 и 2 од овој член се применуваат и на децата на корисниците на пензии.

ДЕЛ IV

РАЗНИ ОДРЕДБИ

Член 30

Органи за врска

Со цел поефикасно спроведување на овој договор, особено поради поедноставно и брзо поврзување на носителите на двете држави договорнички, како органи за врска на двете држави договорнички се одредуваат:

во Република Македонија

- Фондот за здравствено осигурување на Македонија за примена на правните прописи на Република Македонија од член 2 став 1 точка 1 и 3 од овој договор;

- Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија за примена на правите прописи на Република Македонија од член 2 став 1 точка 2 и 3 од овој договор;

- Заводот за вработување на Република Македонија за примена на правните прописи на Република Македонија од член 2 став 1 точка 4 од овој договор, и

- Министерство за труд и социјална политика за примена на правните прописи на Република Македонија од член 2 став 1 точка 5 овој договор.

во Босна и Херцеговина

- во Федерацијата Босна и Херцеговина - Завод за здравствено осигурување и реосигурување на Федерацијата Босна и Херцеговина - Сараево за примена на правните прописи во Босна и Херцеговина од член 2 став 1 точка 1 од овој договор;

- во Република Српска - Фонд за здравствено осигурување на Република Српска - Бања Лука за примена на правните прописи во Босна и Херцеговина од член 2 став 1 точка 1 од овој договор;

- во Федерацијата Босна и Херцеговина - Федералниот завод за пензиско и инвалидско осигурување - Мостар за примена на правните прописи во Босна и Херцеговина од член 2 став 1 точка 2 и 3 од овој договор;

- во Република Српска - Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на Република Српска - Бијељина за примена на правните прописи во Босна и Херцеговина од член 2 став 1 точка 2 и 3 од овој договор;

- во Федерацијата Босна и Херцеговина - Федералниот завод за вработување - Сараево за примена на правните прописи во Босна и Херцеговина од член 2 став 1 точка 4 од овој договор;

- во Република Српска - Заводот за вработување на Република Српска - Пале за примена на правните прописи во Босна и Херцеговина од член 2 став 1 точка 4 од овој договор;

- во Федерацијата Босна и Херцеговина - месно надлежното кантонално министерство за социјална заштита за примена на правните прописи во Босна и Херцеговина од член 2 став 1 точка 5 од овој договор;

- во Република Српска - Јавен фонд за детска заштита на Република Српска - Бијељина за примена на правните прописи во Босна и Херцеговина од член 2 став 1 точка 5 од овој договор;

- во Брчко Дистрикт на Босна и Херцеговина - Надлежна организациона единица за здравство и пензиско и инвалидско осигурување - Брчко за примена на правните прописи во Босна и Херцеговина од член 2 став 1 од овој договор.

Член 31

Обврски на органите, правна и административна помош

(1) Надлежните органи на двете држави договорнички, со посебна спогодба, ќе го утврдат начинот на примената на овој договор која стапува во сила во исто време кога и овој договор.

(2) Органите за врска на двете држави договорнички, во рамките на своите надлежности, ќе ги превземат соодветните активности за спроведување на овој договор и спогодбата од став 1 од овој член.

(3) Надлежните органи и органите за врска на двете држави договорнички ќе се известуваат меѓусебно за:

- а) сите преземени мерки за спроведување на овој договор и
- б) сите промени на нивните правни прописи во врска со примената на овој договор.

(4) Во примената на овој договор, органите и носителите на државите договорнички взаемно ќе си пружаат бесплатна правна и административна помош.

(5) Надлежните органи, органите за врска и надлежните носители на државите договорнички, во примената на овој договор, можат непосредно меѓусебно да стапуваат во врска, како и со заинтересираните лица или со нивните полномошници.

(6) Надлежните органи и носителите на едната држава договорничка не смеат да одбијат барања и други поднесоци поради тоа што се напишани на службениот јазик и писмо на другата држава договорничка.

(7) При примената на овој договор рамноправно се употребуваат службените јазици и писма на државите договорнички.

(8) Лекарските прегледи кои се извршуваат исклучиво поради примена на правните прописи на едната држава договорничка, а се однесуваат на лица кои имаат живеалиште или престој во другата држава договорничка, ќе ги изврши на барање на надлежниот носител и на негов товар, носителот според живеалиштето или престојот. Лекарските прегледи кои се извршуваат поради примената на правните прописи на двете држави договорнички ги извршува на свој товар носителот според живеалиштето или престојот на тоа лице.

(9) Правната помош, до покренување на судската постапка, се пружа во согласност со прописите кои се применуваат за правната помош во граѓанските правни работи.

Член 32

Овластувања на дипломатските мисии и конзуларните претставништва

Дипломатските мисии и конзуларните претставништва на државите договорнички можат, без посебно полномошно, директно да се обраќаат до надлежните органи, органите за врска и надлежните носители на другата држава договорничка заради заштита на интересите на своите државјани.

Член 33

Ослободување од такси и надзаверки

(1) Ослободување или намалување на таксите предвидени според правните прописи на едната држава договорничка за писмени поднесоци или документи кои се приложуваат поради примената на нејзините правни прописи, се однесува и на соодветни правни поднесоци и документи кои се приложуваат заради спроведување на овој договор или на правните прописи на другата држава договорничка.

(2) Исправите, документите и писмените поднесоци од било кој вид, кои се приложуваат при примената на овој договор, не подлежат на надзаверка.

Член 34

Поднесување на барање

(1) Барањата, изјавите или правните средства кои во примената на овој договор или правните прописи на едната држава договорничка се поднесени до органот, носителот или до некоја друга надлежна установа на едната држава договорничка, се сметаат за барања, изјави или правни средства поднесени до органот, носителот или до некоја друга надлежна установа на другата држава договорничка.

(2) Барањето за давање, поднесено според правните прописи на едната држава договорничка, во исто време се смета и како барање за соодветно давање според правните прописи на другата држава договорничка кое доаѓа во предвид во примената на овој договор.

(3) Барањата, изјавите или правните средства, кои според правните прописи на едната држава договорничка треба да се поднесат до органот, носителот или до некоја друга надлежна установа на таа држава договорничка, можат во истиот рок да се поднесат до соодветниот орган, носител или друга надлежна установа во другата држава договорничка.

(4) Во случаите од став 1 до 3 од овој член надлежните установи, без одлагање, барањата, изјавите или правните средства ќе ги проследат до соодветните установи на другата држава договорничка непосредно или преку органот за врска.

(5) Потврдите или документите кои ги издаваат органите или носителите на едната држава договорничка се сметаат за важечки за органите или носителите на другата држава договорничка.

Член 35

Исплата на давањата

(1) Носителот надлежен за пружање давања според овој договор ги извршува своите обврски, со ослободувачко дејство, со исплата на паричните давања на корисниците во својата национална валута.

(2) Пресметувањето на давањето во валутата на другата држава договорничка се врши според паритетот на валутата кој важел на денот кога носителот надлежен за пружање на давањето ги дозначил средствата на органот за исплата во својата држава поради исплата на корисниците во другата држава договорничка.

(3) Надоместоците предвидени со овој договор се утврдуваат во валутата на таа држава договорничка во која се наоѓа седиштето на носителот на чии товар паѓаат давањата.

(4) Надоместоците за давањата во натура предвидени со овој договор се утврдуваат во валутата на онаа држава договорничка во која се пружени давањата.

(5) Дознаките на средствата од став 1 до 4 од овој член се вршат во конвертибилна валута (ЕУР) во согласност со платниот промет меѓу двете држави договорнички.

Член 36

Побарување на преплатени износи на давања

(1) Носителот на едната држава договорничка, кој исплатил давање во поголем износ од оној што му припаѓа на корисникот, може од носителот на другата држава договорничка да побара од заостанатите износи на давања кои треба да се исплатат на корисникот, да го задржи веќе преплатениот износ.

(2) Преплатениот износ од став 1 од овој член директно се исплаќа на носителот кој го побарал неговото задржување.

Член 37

Извршна постапка

(1) Извршните одлуки во областа на социјалното осигурување (исправи) од надлежните органи и носители, како и извршните одлуки на судовите на едната држава договорничка се признаваат во другата држава договорничка.

(2) Признавањето може да се одбие само ако е во спротивност со јавниот поредок на државата договорничка во која треба да се признае одлуката или исправата од став 1 од овој член.

(3) Врз основа на извршните одлуки и исправи од став 1 од овој член се спроведува извршување во другата држава договорничка. Извршната постапка се спроведува според правните прописи на другата држава договорничка кои се применуваат за соодветните одлуки и исправи во државата договорничка во која треба да се спроведе извршувањето. Одлуките и исправите мораат да содржат потврда за нивната извршност (клаузула за извршување).

Член 38

Надоместок на штета

(1) Ако лице кое според правните прописи на едната држава договорничка прима надоместок за штета која настанала во другата држава договорничка и има, според нејзините правни прописи, право на надоместок на штета од трето лице, тогаш правото на тој надоместок преминува на носителот на првата држава договорничка според правните прописи кои таа ги применува.

(2) Ако правото на надоместок на штета е во врска со исто давање, по основ на ист случај на штета, пренесено, согласно став 1 од овој член, на носителите на двете држави договорнички, третото лице може да го исплати надоместокот за штета, со ослободително дејство, на едниот или на другиот носител. Носителите ќе ги подмират своите побарувања по овој основ сразмерно со давањата кои ги исплатуваат.

Член 39

Решавање на спорови

Споровите при примената и толкувањето на овој договор ќе ги решаваат договорно надлежните органи на државите договорнички.

ДЕЛ V

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 40

Преодни одредби

(1) Овој договор утврдува право на давања за период по неговото влегување во сила.

(2) За утврдување на правата на давање според овој договор се зема предвид и пензискиот стаж кој според правните прописи на државите договорнички е навршен пред неговото влегување во сила.

(3) По исклучок од одредбите од член 17 став 1 и 3 од овој договор се зема предвид само посебниот стаж утврден за периодот пред 1 јануари 1965 година и тоа во признатото траење.

(4) По исклучок од одредбите од член 17 став 2 од овој договор, стажот навршен пред 1 јануари 1992 година, кој според тогаш важечките прописи се пресметувал во зголемено траење, се зема предвид во признатото траење.

(5) Овој договор се применува во областа на пензиското и инвалидското осигурување и на осигурените случаи настанати пред неговото влегување во сила.

(6) Давањата утврдени пред влегувањето во сила на овој договор нема повторно да се утврдуваат, освен ако со овој договор не е поинаку рдредено.

Член 41

Пресметување на периодот на осигурување

(1) За утврдување на периодот на осигурување навршен во трети држави кои поранешна Социјалистичката Федеративна Република Југославија ги презела со меѓународни договори со тие држави се применуваат одредбите од тие договори, односно меѓународните спогодби за социјално осигурување кои со тие држави ги склучиле државите договорнички.

(2) Периодот на осигурување навршен во поранешна ЈНА во својство на воен осигуреник паѓа на товар на:

-Република Македонија ако е навршен до 31 март 1992 година, за македонски државјанин;

- Босна и Херцеговина ако е навршен до 6 март 1992 година, за босанско-херцеговски државјанин.

(3) Ако лицето од став 1 и 2 од овој член има државјанство на двете држави договорнички, наведените периоди паѓаат на товар на таа држава договорничка во која лицето има живеалиште на денот на остварувањето на правото на пензија.

Член 42

Повторно одредување на пензија

(1) Пензиите кои од 1 јануари 1992 година до денот на влегување во сила на овој договор се признати според правните прописи на едната држава договорничка со пресметување на пензискиот стаж навршен според правните прописи на другата држава договорничка, носителите по службена должност, повторно ќе го одредат и пресметаат износот на пензијата со примена на одредбите од овој договор, при што правосилноста на донесеното решение нема да се смета за пречка за повторното одредување.

(2) Во постапката за повторно одредување на пензијата надлежниот носител ги утврдува условите за признавање на правото на пензија во согласност со правните прописи кои се применуваат на денот на покренување на постапката по службена должност за повторно одредување на пензијата.

(3) Ако според правните прописи на другата држава договорничка не се исполнети условите за признавање на правото на пензија на денот кога носителот на првата држава договорничка по прв пат го признал правото на пензија, надлежниот носител на другата држава

договорничка ќе ја признае пензијата од денот кога условите за признавање на пензија се исполнети според правните прописи кои тој ги применува.

(4) При повторното признавање на правото на пензија од став 1 од овој член, носителот на државата договорничка, според чии правни прописи давањето било признаено, го пресметува износот за давање земајќи го предвид и пензискиот стаж навршен на териториите на другите републики на поранешна Социјалистичка Федеративна Република Југославија врз основа на кое давањето било признаено, ако со меѓународен договор со државата во која пензискиот стаж е навршен не било поинаку одредено.

(5) Правото на пензија кое од 1 јануари 1992 година до денот на влегување во сила на овој договор е признато врз основ на пензиски стаж пократок од 12 месеци навршен според правните прописи на едната држава договорничка и пензискиот стаж навршен исклучиво според правните прописи на другата држава договорничка, повторно ќе се одреди и пресмета со примена на член 18 од овој договор.

(6) Правото на пензија, признато и пресметано со примена на став 1 од овој член, припаѓа од првиот ден по истекот на месецот во кој носителот, кој го признал правото на пензија, ја покренал постапката за повторно одредување и пресметување на износот на пензијата.

Член 43

Повторно одредување на пензија по барање на корисникот

(1) Со исклучок од одредбите од член 42 од овој договор, на корисникот кој остварил право на пензија според правните прописи на едната држава договорничка, со пресметување на периодот на осигурување остварен според правните прописи на другата држава договорничка во периодот од 1 јануари 1992 година до денот на

стапување во сила на овој договор, а до тој ден не ги исполнил условите за остварување на правото на пензија според правните прописи на другата држава договорничка, по негово барање ќе се признае, односно ќе се одреди пензија според одредбите од овој договор, кога ќе ги исполни условите за остварување на правото на пензија според правните прописи на другата држава договорничка.

(2) Признатата, односно повторно одредената пензија според одредбите од став 1 од овој член, се исплаќа од првиот ден од идниот месец после месецот во кој е поднесено барањето, ако во тој месец е признато правото на пензија. Ако правото на пензија е признато покасно, повторно признатата и одредената пензија ќе се исплаќа од првиот ден од идниот месец после месецот во кој е признато правото на пензија.

Член 44

Стапување во сила

(1) Овој договор подлежи на ратификација.

(2) Овој договор влегува во сила првиот ден во месецот кој следи по месецот во кој е примено последното писмено известување по дипломатски пат дека се исполнети сите услови предвидени со националните правни прописи за влегување во сила на овој договор.

Член 45

Траење и откажување

(1) Овој договор се склучува на неопределено време. Секоја од државите договорнички може, во тековната календарска година, во писмена форма, по дипломатски пат, да го откаже во последниот ден од таа година, при што отказниот рок не може да биде пократок од шест месеци.

(2) Во случај на откажување на овој договор, неговите одредби и понатака се применуваат на веќе стекнатите права, како и на барањата за остварување на права поднесени до денот на неговото откажување.

Како потврда на ова, полномошниците го потпишаа овој договор.

Составено во САРАЈЕВО, на ден 17. 02. 2005 година, во два истоветни примероци на службените јазици на Република Македонија - на македонски јазик, и Босна и Херцеговина - на босански јазик, хрватски јазик и српски јазик, при што двата оригинали се идентични.

За Република Македонија

За Босна и Херцеговина

**АДМИНИСТРАТИВНА СПОГОДБА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА
ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И БОСНА И
ХЕРЦЕГОВИНА ЗА СОЦИЈАНО ОСИГУРУВАЊЕ**

Врз основа на член 31 став 1 од Договорот меѓу Република Македонија и Босна и Херцеговина за социјално осигурување, кој е потпишан во САРАЈЕВО 17. 02. 2005 година (во натамошниот текст: Договор), Министерството за труд и социјална политика и Министерство за цивилни работи на Босна и Херцеговина се договорија за следното:

ДЕЛ I ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1 Дефиниции на поими

Изразите кои се употребуваат во оваа спогодба имаат исто значење како и во Договорот.

Член 2 Органи за врска

Органите за врска на двете држави договорнички од член 30 од Договорот, во рамките на своите надлежности, ќе ги договорат мерките и ќе ги утврдат двојазичните обрасци за спроведување на Договорот и на оваа спогодба.

ДЕЛ II ОДРЕДБИ ЗА ПРИМЕНА НА ПРАВНИ ПРОПИСИ

Член 3 Примена на член 7 и 8 од Договорот

(1) Во случаите од член 7 и 8 од Договорот надлежниот носител на државата договорничка, чии правни прописи се применуваат, издава, на утврден двојазичен образец, потврда за примена на тие правни прописи во одреден период.

(2) Потврдата од став 1 од овој член, на барање на осигуреникот или работодавецот ја издава:
во Република Македонија:

- подрачната служба на Фондот за здравствено осигурување на Македонија;

во Босна и Херцеговина:

- во Федерацијата Босна и Херцеговина - надлежниот носител на здравственото осигурување;

- во Република Српска - организационата единица на Фондот за здравствено осигурување на Република Српска и

- во Брчко Дистрикт на Босна и Херцеговина - Надлежна организациона единица за здравство и пензиско и инвалидско осигурување.

(3) Потврдата од став 1 од овој член, може, по исклучок, да се издаде и дополнително на барање на осигуреникот, работодавецот или носителот на државата договорничка на чија територија работи лицето, односно ја извршува дејноста.

ДЕЛ III
ПРИМЕНА НА ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

Глава 1
Болест и мајчинство

Член 4
Примена на член 11 од Договорот

(1) Заради примена на член 11 од Договорот надлежните носители на државите договорнички издаваат, на утврдениот двојазичен образец, потврда за периодот на осигурување навршен според правните прописи кои ги применуваат.

(2) Потврдата од став 1 од овој член, на барање на осигуреникот, ја издава:

во Република Македонија:

- подрачната служба на Фондот за здравствено осигурување на Македонија;

во Босна и Херцеговина:

- во Федерацијата Босна и Херцеговина - надлежниот носител на здравственото осигурување;
- во Република Српска - организационата единица на Фондот за здравствено осигурување на Република Српска и
- во Брчко Дистрикт на Босна и Херцеговина - Надлежна организациона единица за здравство и пензиско и инвалидско осигурување.

(3) Потврдата од став 1 од овој член, може, по исклучок, да се издаде и дополнително на барање на осигуреникот или на носителот на државата договорничка на чија територија работи лицето, односно ја извршува својата дејност.

Член 5
Примена на член 12 од Договорот

(1) Заради користење на правото на здравствена заштита, лицето од член 12 од Договорот обврзано е да на носителот во местото на живеалиште или престој, поднесе, на утврден двојазичен образец, потврда за правото на давање во натура.

(2) Потврдата од став 1 од овој член ја издава:
во Република Македонија:

- подрачната служба на Фондот за здравствено осигурување на Македонија;

во Босна и Херцеговина:

- во Федерацијата Босна и Херцеговина - надлежната организациона единица на носителот на здравственото осигурување;
- во Република Српска - организационата единица на Фондот за здравствено осигурување на Република Српска и Јавниот Фонд за детска заштита на Република Српска и
- во Брчко Дистрикт на Босна и Херцеговина - Надлежна организациона единица за здравство и пензиско и инвалидско осигурување.

(3) Потврдата од став 1 од овој член, може, по исклучок, да се издаде дополнително на барање на носителот на осигурувањето кој го пружил давањето во натура. Со барањето носителот приложува и потребна медицинска документација.

(4) Во случај на утврдена неспособност за работа и одобрено болничко лекување носителот кој го пружа давањето според живеалиштето или престојувалиштето на лицето должен е за тоа неопходно, на утврдениот двојазичен образец, да го извести надлежниот носител.

(5) Согласноста за користење на протези, помагала, како и други здравствени услуги со поголема вредност од член 12 став 3 од Договорот се издава на утврдениот двојазичен образец, кога вредноста на тие услуги го надминува износот од 150 ЕУР, изразен во националната валута на државата договорничка.

Член 6

Исплата на парични давања

Надлежниот носител го исплатува паричното давање од член 13 од Договорот непосредно на корисникот на правото.

Член 7

Давања во натура на корисници на пензија

(1) Поради користење на право на здравствена заштита за корисниците на пензија од член 14 став 3 од Договорот, надлежниот носител издава и доставува до надлежниот носител според живеалиштето на корисникот на пензија потврда, на утврдениот двојазичен образец, како доказ за постоење на право на давање во натура.

(2) Поради користење на право на здравствена заштита за корисникот на пензија од член 14 став 4 од Договорот, надлежниот носител според живеалиштето му врачува на корисникот копија од потврдата од став 1 од овој член.

(3) Потврдата од став 1 од овој член ја издава:

во Република Македонија:

- подрачната служба на Фондот за здравствено осигурување на Македонија;

во Босна и Херцеговина:

- во Федерацијата Босна и Херцеговина - надлежната организациона единица на носителот на здравственото осигурување;
- во Република Српска - организационата единица на Фондот за здравствено осигурување на Република Српска и Јавниот Фонд за детска заштита на Република Српска и
- во Брчко Дистрикт на Босна и Херцеговина - Надлежна организациона единица за здравство и пензиско и инвалидско осигурување.

Член 8

Надомест во случај на непридржување кон пропишаната постапка

(1) На лицето од член 12 од Договорот кое користело здравствена заштита на начин кој не е предвиден со член 5 од оваа спогодба, настанатите трошоци ги надоместува надлежниот носител, според правните прописи кои тој ги применува.

(2) Носителот кој го пружил давањето од став 1 од овој член обврзан е на надлежниот носител, на негово барање, да ја достави неопходната документација.

Глава 2

Старост, инвалидност и смрт

Член 9

Поднесување на барање

Носителот на државата договорничка кај кого е поднесено барањето за давање ќе побара од подносителот на барањето да ја приложи потребната документација на надлежниот носител на другата држава договорничка заради обработка на барањето, а посебно податоците за периодите, видовите и местата на вработување, односно извршување на дејноста, како и податоците за работодавецот.

Член 10

Обработка на барање и покренување на постапка

(1) Надлежните носители се должни меѓусебно да се известуваат за секое барање за давање и за сите факти кои се од значење за остварување на правото и утврдување на висината на давањето, при што потврдата на податоците на утврдениот

двојазичен образец ја заменува доставата на оригиналната документација.

(2) Надлежните носители, исто така, меѓусебно си доставуваат преглед на вработувања, односно дејности кои се извршувани во другата држава договорничка, како и, евентуално, во трета држава, со соодветна документација во оригинал, односно во фотокопија која ја завериле, вклучувајќи ја и работничката книшка.

(3) Надлежниот носител до кого е поднесено барањето за давање му ги потврдува на носителот на другата држава договорничка периодите на осигурување кои се земаат во предвид според правните прописи кои тој ги применува.

Член 11

Известување за завршување на постапка за утврдување на правото на давање

Надлежните носители меѓусебно се известуваат, на утврдениот двојазичен образец, за завршување на постапката за утврдување на правото на давање.

Член 12

Известување

Надлежните носители меѓусебно се известуваат за фактите битни за давањето, а особено за:

1. престанок на правото на давање, односно прекилот на исплата на давањето;
2. промената во пензискиот стаж;
3. почетокот на вработувањето, односно извршувањето на дејноста;
4. новата брачна состојба кај вдовица односно вдовец;
5. преселувањето во трета држава;
6. промената на адреса;
7. престанокот на школување на дете и
8. смрт на корисникот на правото.

Член 13

Прекин на исплата и престанок на правото

Надлежните носители на државите договорнички меѓусебно, без одложување, се известуваат за фактите заради кои се прекинува исплатата на давањето или престанува правото на давање.

Член 14

Примена на член 42 од Договорот

Надлежниот носител кој го утврдил правото на пензија, при повторното одредување на пензијата, го зема предвид, на свој товар, посебниот стаж од член 40 став 3 од Договорот, периодот на осигурување од член 41 став 1 од Договорот, односно пензискиот стаж навршен во другите републики на поранешна СФРЈ, доколку со меѓународен договор со државата во која е навршен пензискиот стаж не е поинаку одредено.

Член 15

Постапка за повторно одредување на пензија

(1) Надлежните носители, по службена должност, ќе покренат постапка за повторно одредување на пензијата со пополнување на образецот - Известување за повторно одредување на пензија, со кое приложуваат:

1. потврда за пензискиот стаж во која се наведени сите периоди на осигурување;
2. фотокопија на работничката книшка;
3. фотокопија на привременото или конечното решение за признавање на правото на пензија;
4. фотокопија на решението за признавање и одредување на семејната пензија на членовите на семејството, како и фотокопија на решението за признавање на правото на пензија на умрен корисник и
5. фотокопија на наодите, оценките и мислењата на инвалидската комисија или овластен вештак, со неопходна медицинска документација врз основа на која е донесен наодот, оценката или мислењето, доколку е признато правото на инвалидска пензија.

(2) Документите од став 1 од овој член ги заверува надлежниот носител.

Член 16

Исплата на повторно одредена пензија

(1) Носителот кој ја покренува постапката за повторно одредување на пензијата продолжува со исплатата на таа пензија заклучно со месецот во кој го донел решението за повторно одредување на пензијата.

(2) По добивање на позитивно решение за пензија од носителот на другата држава договорничка, носителот од став 1 од овој член донесува решение за повторно одредување на пензијата, кое го доставува на носителот на другата држава договорничка и ќе бара да биде известен за пензијата изразена во националната валута и нејзина противвредност во ЕУР, на првиот ден од наредниот месец

кога носителот од став 1 од овој член го донел решението за повторно одредување на пензијата.

(3) Носителот на другата држава договорничка, заостанатите износи на пензијата, од денот на признавањето на правото заклучно со месецот во кој носителот на првата држава договорничка донел решение за повторно одредување на износот на пензијата, ќе ги исплати на носителот на првата држава договорничка, по што ќе започне непосредната исплата на корисникот на пензијата.

(4) Ако вкупните ново определени пензии се помали од пензијата која би се исплатувала од носителот кој ја покренал постапката, на корисникот му исплатува разлика меѓу ново одредената и порано признатата пензија. Овој носител, при усогласување на пензиите според своите прописи ја усогласува еднаш годишно ново одредената пензија и порано признатата пензија.

(5) Ако според правните прописи кои ги применува носителот на другата држава договорничка, корисникот не ги исполнува условите за стекнување на правото на пензија, носителот кој ја иницирал постапката за повторно одредување на пензијата продолжува со исплатата на веќе утврдената пензија до исполнување на условите за стекнување на право на пензија според правните прописи на другата држава договорничка.

Член 17

Исплата на парични давања

(1) Надлежниот носител го исплаќа паричното давање непосредно на корисникот на правото.

(2) На барање на надлежниот носител од став 1 од овој член, корисникот на правото е обврзан, најдоцна до крајот на март од тековната година, да достави потврда за живот.

(3) Органите за врска, кон крајот на април од тековната година, меѓусебно ги разменуваат статистичките податоци за бројот на корисници по врсти на пензија и по исплатените износи на територијата на другата држава договорничка, за претходната година.

Глава 3

Повреда на работа и професионална болест

Член 18

Пружање на давање во натура

На случаи од член 23 од Договорот се применува член 5 од оваа спогодба.

Член 19

Исплата на парични давања

Надлежните носители исплаќаат парични давања од член 25 од Договорот непосредно на корисникот на правото.

Глава 4

Невработеност

Член 20

Постапка

Заради користење на право од член 27 од Договорот надлежните носители на државите договорнички, на утврдениот двојазичен образец, ги потврдуваат периодите на осигурување на подносителот на барањето исполнети според правните прописи кои тие ги применуваат, како и периодите во кои е исплаќан надомест во случај на невработеност.

Глава 5

Правна и административна помош

Член 21

Примена на член 31 став 8 од Договорот

(1) Кога органот за вештачење на надлежниот носител на едната држава договорничка, при примена на членот 31 од Договорот, утврди дека наодот, оценката и мислењето на органот за вештачење на носителот на другата држава договорничка одговара со мерилата кои тој ги применува, тој наод, оценка и мислење ќе се земат предвид како доказно средство во постапката за остварување на правото.

(2) Надлежниот носител на едната држава договорничка чиј орган го извршил вештачењето, на барање на надлежниот носител на другата држава договорничка, ќе достави и фотокопија на медицинската документација врз основа на која е извршено вештачењето и која ја заверил.

Член 22

Утврдување и размена на податоците за периодот на осигурување и заработката до 1 јануари 1992 година

(1) Надлежниот носител на чие подрачје се наоѓало седиштето на деловната единица на претпријатието, од надлежниот носител на чие подрачје се наоѓало седиштето на тоа претпријатие ќе бара

податоци за периодот на осигурување и заработката на соодветен образец.

(2) Барањето од став 1 од овој член содржи податоци за: името и седиштето на претпријатието, неговата деловна единица со регистарски броеви и години на осигурување за кои треба да се искажат периодот на осигурување и заработката.

(3) Надлежниот носител на чие подрачје се наоѓало седиштето на претпријатието со пополнет образец од став 1 од овој член го доставува до надлежниот носител кој му го упатил барањето и податоци за: престанок на работењето на деловната единица, одјава на осигурувањето за вработените во тие деловни единици, како и податоци за деловните единици и вработените во нив кои не се опфатени со барањето, доколку ги има.

(4) Ако периодот на осигурување утврден во матичната евиденција на надлежните носители на двете држави договорнички се поклопува во периодот од 2 август 1975 година до 30 септември 1976 година, надлежниот носител на чие подрачје се наоѓало седиштето на деловната единица ќе ги избрише податоците за периодот на осигурување и заработката за тој период во својата матична евиденција.

(5) Во случај кога периодот на осигурување навршен во време од 2 август 1975 година до 30 септември 1976 година за осигуреници кои биле вработени кај работодавци со седиште во едната држава договорничка, а работеле во деловните единици во другата држава договорничка и кога во постапката за утврдување на периодот на осигурување е невозможно да се обезбедат податоци за пријавите, одјавите и заработката (M-1, M-2 и M-4) заради ликвидација, стечај на работодавецот или други објективни причини, тие периоди ги зема предвид носителот на таа држава договорничка, во која било седиштето на работодавецот.

ДЕЛ IV ФИНАНСИСКА ОДРЕДБА

Член 23

Надоместок на трошоци за давање во натура

(1) Носителот на местото на живеалиште или престој на лицето поднесува барање за надомест на трошоци за дадени давања во натура до надлежниот носител на другата држава договорничка, на три месеци, преку органот за врска.

(2) Надлежниот носител е обврзан да ги надомести неспорните трошоци во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето.

(3) Надоместокот на трошоците за давања во натура се врши во конвертибилна валута (ЕУР) според паритетот на валутата која важела на денот на поднесувањето на барањето од став 1 од овој член.

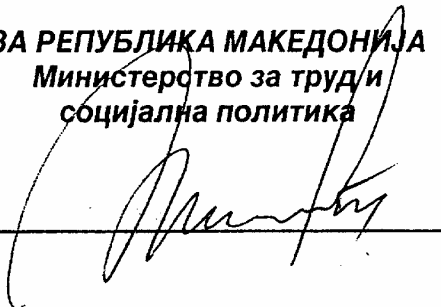
**ДЕЛ V
ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**

**Член 24
Влегување во сила**

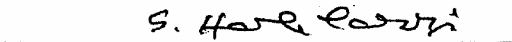
Оваа спогодба влегува во сила во исто време кога и Договорот.

Составено во, на ден 2005 година, во два оригинали на службениот јазик на Република Македонија - македонски јазик и на службените јазици на Босна и Херцеговина - босански јазик, хрватски јазик и српски јазик, при што двата оригинали се идентични.

ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Министерство за труд и
социјална политика

ЗА БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министерство за цивилни работи
на Босна и Херцеговина

**UGOVOR
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE
I REPUBLIKE MAKEDONIJE
O SOCIJALNOM OSIGURANJU**

Bosna i Hercegovina

i

Republika Makedonija

u želji da urede međusobne odnose u oblasti socijalnog osiguranja
dogovorile su se sljedeće

DIO I
OPĆE ODREDBE

Član 1.
Definicije pojmova

- (1) U ovom ugovoru sljedeći izrazi znače:
1. "teritorija"
 - u odnosu na Bosnu i Hercegovinu, teritorija Bosne i Hercegovine,
 - u odnosu na Republiku Makedoniju, teritorija Republike Makedonije;
 2. "državljanin"
 - u odnosu na Bosnu i Hercegovinu, državljanin Bosne i Hercegovine,
 - u odnosu na Republiku Makedoniju, državljanin Republike Makedonije;
 3. "pravni propisi"
 - zakoni i drugi pravni propisi koji se odnose na oblasti socijalnog osiguranja iz člana 2. stav 1. ovog ugovora;
 4. "nadležni organ"
 - u odnosu na Bosnu i Hercegovinu, ministarstva nadležna za pravne propise u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. ovog ugovora,
 - u odnosu na Republiku Makedoniju, ministarstva nadležna za pravne propise u Republici Makedoniji iz člana 2. stav 1. ovog ugovora;
 5. "nosilac"
 - ustanova, odnosno organ nadležan za provođenje pravnih propisa iz člana 2. stav 1. ovog ugovora;
 6. "nadležni nosilac"
 - nosilac kod kojeg je lice osigurano na dan podnošenja zahtjeva za davanje ili od kojeg ima ili bi trebalo da ima pravo na davanje;
 7. "organ za vezu"
 - organ određen za provođenje ovog ugovora;
 8. "osiguraničnik"
 - lice koje je osigurano ili je bilo osigurano prema pravnim propisima iz člana 2. ovog ugovora;
 9. "član porodice"
 - lice određeno ili priznato kao takvo prema pravnim propisima iz člana 2. ovog ugovora;
 10. "prebivalište"
 - mjesto u kojem lice stalno prebiva i u kojem je prijavljeno u skladu sa odgovarajućim pravnim propisima;
 11. "boravak"
 - boravak na teritoriji jedne države ugovornice lica koje ima prebivalište na teritoriji druge države ugovornice;
 12. "period osiguranja"
 - period plaćenog doprinosa i sa njim izjednačen period kao i poseban staž koji se odnosi na period do 1. januara 1965. godine priznat prema pravnim propisima država ugovornica;

13. "davanje"
 - davanje u naturi i novčano davanje;
14. "davanje u naturi"
 - zdravstvena zaštita i druga davanja, osim novčanih;
15. "hitno davanje u naturi"
 - zdravstvene usluge koje se ne mogu odgoditi, a da život i zdravlje lica ne bude ozbiljno ugroženo;
16. "novčano davanje"
 - penzija i drugo novčano davanje uključujući i njihove dijelove, kao i sve povišice i dodatke prema pravnim propisima iz člana 2. ovog ugovora.

(2) U ovom ugovoru ostali izrazi imaju značenje koje im pripada prema pravnim propisima država ugovornica.

Član 2.

Pravni propisi na koje se ovaj ugovor odnosi

(1) Ovaj ugovor se odnosi na pravne propise.

U Bosni i Hercegovini o:

1. zdravstvenom osiguranju i zdravstvenoj zaštiti;
2. penzijskom i invalidskom osiguranju;
3. osiguranju za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti;
4. osiguranje za slučaj nezaposlenosti i
5. novčanoj naknadi u vezi sa materinstvom i dodatkom na djecu.

U Republici Makedoniji o:

1. zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i materinstvu;
2. penzijskom i invalidskom osiguranju;
3. osiguranju za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti;
4. osiguranje za slučaj nezaposlenosti i
5. dodatku na djecu.

(2) Ovaj ugovor se odnosi na sve pravne propise kojima se objedinjuju, mijenjaju ili dopunjavaju pravni propisi iz stava 1. ovog člana.

Član 3.

Lica na koja se ovaj ugovor primjenjuje

Ovaj ugovor se primjenjuje na:

- a) lica za koja važe ili su važili pravni propisi jedne ili obje države ugovornice i
- b) druga lica koja prava izvode od lica naznačenih pod a).

Član 4.

Jednaki tretman

Prilikom primjene pravnih propisa jedne države ugovornice, državljani druge države ugovornice su izjednačeni sa njenim državljanima ukoliko ovim ugovorom nije drukčije određeno.

Član 5.
Izjednačenost teritorija

(1) Penzija, novčana naknada i druga novčana davanja prema pravnim propisima jedne države ugovornice isplaćuju se korisniku sa prebivalištem u drugoj državi ugovornici.

(2) Penzija, novčana naknada i druga novčana davanja ne mogu se umanjiti, staviti u stanje mirovanja i oduzeti zbog toga što korisnik ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, ukoliko ovim ugovorom nije drukčije određeno.

(3) Državljanima druge države ugovornice, sa prebivalištem u trećoj državi, davanja iz st. 1. i 2. ovog člana država u kojoj je ostvareno pravo na davanje isplaćuje pod istim uvjetima kao i svojim državljanima.

(4) Stav 1. ovog člana se ne primjenjuje na davanja po osnovi preostale radne sposobnosti, najniže penzije i tjelesnog oštećenja.

Član 6.
Izjednačenost pravnih činjenica

Ako obavljanje neke djelatnosti na osnovu koje osoba stiče dohodak, određen vid obaveznog osiguranja ili druge činjenice u skladu sa pravnim propisima jedne države ugovornice ima pravno dejstvo na određena davanja iz socijalnog osiguranja, takva djelatnost, obavezno osiguranje ili druga činjenica ima jednako pravno dejstvo u drugoj državi ugovornici.

DIO II
ODREDBE O PRAVNIM PROPISIMA KOJI SE PRIMJENJUJU

Član 7.
Opća odredba

(1) Obaveza osiguranja određuje se prema pravnim propisima one države ugovornice u kojoj lice radi, odnosno obavlja djelatnost, što važi i u slučaju kada se sjedište poslodavca nalazi u drugoj državi ugovornici, ako odredbama čl. 8. i 9. ovog ugovora nije drukčije određeno.

(2) Na lice zaposleno u poslovnicu ili u stalnom predstavništvu preduzeća čije je sjedište na teritoriji druge države ugovornice primjenjuju se pravni propisi države na čijoj teritoriji je ta poslovnicu ili predstavništvo.

Član 8.
Posebne odredbe

(1) Ako poslodavac sa sjedištem u jednoj državi ugovornici uputi zaposlenog u drugu državu ugovornicu, na njega se, najduže do kraja 24. kalendarskog mjeseca, primjenjuju pravni propisi prve države ugovornice kao da je u njoj zaposlen.

(2) Ako lice koje obavlja samostalnu djelatnost u jednoj državi ugovornici ode u drugu državu ugovornicu radi privremenog obavljanja te djelatnosti na njega se, najduže do kraja 12. kalendarskog mjeseca, primjenjuju pravni propisi prve države ugovornice kao da u njoj obavlja tu djelatnost.

(3) Na lica koja putuju u službi poslodavca koji se bavi zračnim, drumskim ili željezničkim saobraćajem primjenjuju se pravni propisi države ugovornice u kojoj je sjedište poslodavca.

(4) Na posadu broda, kao i druga lica zaposlena na brodu, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice pod čijom zastavom brod plovi.

(5) Na lica koja obavljaju poslove utovara i istovara broda, popravke ili nadzora broda u luci druge države ugovornice, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice kojoj luka pripada.

(6) Na zaposlene u državnim i javnim službama, službene predstavnike i sa njima izjednačena lica, koja su upućena u drugu državu ugovornicu, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice koja ih je uputila.

(7) Primjena pravnih propisa prve države ugovornice iz st. 1. i 2. ovog člana može se, izuzetno, na zajednički zahtjev poslodavca i zaposlenog, odnosno na zahtjev lica koje samostalno obavlja djelatnost i uz saglasnost nadležnog organa druge države ugovornice, produžiti za još 24, odnosno 12 mjeseci.

Član 9.

Zaposleni u diplomatskoj misiji i konzularnom predstavništvu

(1) Na zaposlene u diplomatskim misijama i konzularnim predstavništvima, kao i na zaposlene kao što je privatna kućna posluga kod članova ovih misija i predstavništava, upućene u drugu državu ugovornicu, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice iz koje su upućeni.

(2) Na zaposlene iz stava 1. ovog člana, koji nisu upućeni, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice u kojoj su zaposleni.

(3) Izuzetno od stava 2. ovog člana zaposleni koji su državljani države ugovornice čija je diplomatska misija, odnosno konzularno predstavništvo, mogu se, u roku od tri mjeseca od dana zaposlenja, opredijeliti za primjenu pravnih propisa te države ugovornice.

Član 10.

Izuzeci

Na zajednički zahtjev zaposlenog i njegovog poslodavca nadležni organi država ugovornica mogu dogovoriti izuzetke od odredaba čl. 8. i 9. ovog ugovora, pri čemu moraju uzeti u obzir vrstu i okolnosti zaposlenja.

DIO III POSEBNE ODREDBE

Poglavlje 1. Bolest i materinstvo

Član 11. Sabiranje perioda osiguranja

Periodi osiguranja navršeni prema pravnim propisima obje države ugovornice se, ako je to potrebno, sabiraju za stjecanje prava na davanje i za određivanje trajanja tog davanja, pod uvjetom da se ne poklapaju.

Član 12. Davanja u naturi

(1) Lice koje ispunjava uvjete za pravo na davanje u naturi prema pravnim propisima jedne države ugovornice ima pravo na zdravstvenu zaštitu od nosioca osiguranja njegovog prebivališta ili boravišta, određenu u pogledu obima, vrste i načina pružanja osiguranja prema pravnim propisima koji važe za tog nosioca, kao da je kod njega osigurano, a u trajanju određenom pravnim propisima koji važe za nadležnog nosioca osiguranja na čiji teret se zaštita pruža, pod uvjetom da:

1. ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, ili
2. ima boravište u drugoj državi ugovornici po osnovu člana 9. ovog ugovora, ili
3. njegovo stanje za vrijeme boravka u drugoj državi ugovornici zahtijeva hitno pružanje zdravstvene zaštite, a lice nije otišlo u tu državu ugovornicu radi liječenja.

(2) Stav 1. ovog člana se analogno primjenjuje i na članove porodice, s tim što je za članove porodice lica koja imaju boravište u drugoj državi ugovornici po osnovu odredaba člana 8. st. 1. i 2. ovog ugovora potrebna saglasnost nadležnog nosioca.

(3) Za odobrenje korištenja proteza, pomagala i drugih zdravstvenih usluga veće vrijednosti neophodna je saglasnost nadležnog nosioca, izuzev kada je pružanje tih usluga neodložno, jer bi u protivnom bio ozbiljno ugrožen život ili zdravlje lica iz st. 1. i 2. ovog člana.

Član 13. Novčana davanja

(1) Novčana davanja u slučajevima iz člana 12. ovog ugovora, kao i u slučaju materinstva, odobrava nadležni nosilac osiguranja prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

(2) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice iznos novčanih davanja zavisi od broja članova porodice, nadležni nosilac osiguranja uzima u obzir i članove porodice koji imaju prebivalište u drugoj državi ugovornici.

Član 14. Korisnici penzije

(1) Na korisnika penzije, ostvarene prema pravnim propisima obje države ugovornice, primjenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice u kojoj ima prebivalište.

(2) Korisnik iz stava 1. ovog člana ima pravo na davanja u naturi na teret nadležnog nosioca osiguranja one države ugovornice u kojoj on ima prebivalište.

(3) Na korisnika penzije, ostvarene prema pravnim propisima jedne države ugovornice, koji ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, primjenjuju se pravni propisi te države ugovornice i pružaju davanja u naturi kao da je pravo na penziju ostvareno prema njenim pravnim propisima, a na teret nadležnog nosioca.

(4) Korisnik penzije iz stava 3. ovog člana, sa prebivalištem u jednoj državi ugovornici, čije stanje za vrijeme boravka u drugoj državi ugovornici zahtijeva hitno pružanje davanja u naturi, ima pravo na ta davanja prema pravnim propisima i na teret nosioca druge države ugovornice.

(5) Odredbe st. 1. do 4. ovog člana analogno se primjenjuju i na članove porodice korisnika penzije.

Član 15.
Nosilac koji pruža davanja u naturi

U slučaju iz člana 12. i člana 14. ovog ugovora davanja u naturi pruža:

- u Bosni i Hercegovini
 1. u Federaciji Bosne i Hercegovine - mjesno nadležna organizaciona jedinica nosioca zdravstvenog osiguranja i mjesno nadležna organizaciona jedinica socijalne zaštite,
 2. u Republici Srpskoj - organizaciona jedinica Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i
Javni fond dječije zaštite Republike Srpske,
 3. u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine – nadležna organizaciona jedinica za zdravstvo;
- u Republici Makedoniji - Područna služba Fonda zdravstvenog osiguranja Makedonije.

Član 16.
Naknada troškova

(1) Nadležni nosilac osiguranja nadoknađuje nosiocu osiguranja koji je pružio davanje utrošene iznose u skladu sa članom 12. i članom 14. stav 3. ovog ugovora, izuzev administrativnih troškova.

(2) Organi za vezu država ugovornica dogovorit će paušalno plaćanje za određene slučajeve umjesto pojedinačnog obračuna troškova.

Poglavlje 2.
Starost, invalidnost i smrt

Član 17.
Sabiranje perioda osiguranja

(1) Ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, stjecanje, očuvanje ili ponovno priznavanje prava na davanje uvjetovano navršavanjem perioda osiguranja, nosilac te države ugovornice uzima u obzir, ako je potrebno, i periode osiguranja navršene prema pravnim propisima druge države ugovornice, kao da su navršeni prema pravnim propisima koje on primjenjuje, pod uvjetom da se ne poklapaju.

(2) Prilikom primjene stava 1. ovog člana period osiguranja koji se, prema pravnim propisima druge države ugovornice računa sa uvećanim trajanjem, uzima se u obzir u efektivnom trajanju.

(3) Osiguraniku - državljaninu jedne od država ugovornica koji, i pored primjene stava 1. ovog člana ne ispunjava uvjete za stjecanje prava na davanje, nadležni nosilac uzima u obzir i periode osiguranja navršene u trećoj državi sa kojom ta država ugovornica ima zaključen ugovor o socijalnom osiguranju.

(4) Ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, pravo na određeno davanje uvjetovano navršavanjem perioda osiguranja u određenom zanimanju, odnosno poslu ili u zanimanju za koje postoji poseban sistem, nosilac te države ugovornice uzima u obzir i period osiguranja koji je, prema pravnim propisima druge države ugovornice, navršen u istom zanimanju, odnosno poslu ili u odgovarajućem sistemu.

(5) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice za ostvarivanje prava na davanje mora biti navršen period osiguranja u određenom periodu ili utvrđeno određeno činjenično stanje, taj period se produžava odgovarajućim periodom osiguranja, odnosno postojanjem određenog činjeničnog stanja (korištenje penzije, davanje za slučaj bolesti, povrede na radu, nezaposlenosti i dr.) u drugoj državi ugovornici.

Član 18.

Period osiguranja kraći od 12 mjeseci

(1) Ako je ukupan period osiguranja, koji se prema pravnim propisima jedne države ugovornice uzima u obzir za obračunavanje davanja kraći od 12 mjeseci, ne odobrava se pravo na davanje izuzev u slučaju kada, prema tim pravnim propisima, postoji pravo na davanje samo po osnovu tog perioda osiguranja.

(2) Period osiguranja iz stava 1. ovog člana po osnovu kojeg nosilac osiguranja jedne države ugovornice ne odobrava davanje uzima u obzir nosilac osiguranja druge države ugovornice za stjecanje, očuvanje i ponovno priznavanje prava na davanje, kao i određivanje njegove visine, kao da je taj period navršen prema njegovim pravnim propisima.

Član 19.

Utvrđivanje samostalnog davanja

Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje i bez primjene člana 17. ovog ugovora, nadležni nosilac osiguranja te države ugovornice utvrđuje davanje isključivo na osnovu perioda osiguranja koji se uzima u obzir prema tim pravnim propisima.

Član 20.

Obračun srazmjernog dijela davanja

(1) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje samo uz primjenu člana 17. ovog ugovora, nadležni nosilac te države ugovornice utvrđuje davanje na taj način što:

1. obračunava teorijski iznos davanja, koji bi pripadao da je ukupan period osiguranja, koji se uzima u obzir za obračun davanja, navršen prema pravnim propisima koje on primjenjuje. Iznos davanja koji ne zavisi od dužine perioda osiguranja uzima se kao teorijski iznos;

2. na osnovu tako obračunatog iznosa utvrđuje iznos davanja srazmjeran odnosu između perioda osiguranja navršenog isključivo prema pravnim propisima koje on primjenjuje i ukupnih perioda osiguranja koji se uzimaju u obzir za obračun davanja;

3. u slučaju kada je ukupan period osiguranja koji se uzima u obzir primjenom odredbe člana 17. ovog ugovora duži od najdužeg perioda osiguranja prema pravnim propisima koje on primjenjuje utvrđuje iznos davanja srazmjerno periodima osiguranja navršenim prema tim pravnim propisima i periodima osiguranja na osnovu kojih utvrđuje visinu davanja u punom iznosu.

(2) Ako se prema pravnim propisima iznos davanja obračunava na osnovu plaće, naknade plaće odnosno osnovice osiguranja, nadležni nosilac uzima u obzir plaću, naknadu plaće odnosno osnovicu osiguranja isključivo iz perioda osiguranja navršenog prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

Član 21.

Smanjenje, ukidanje i obustava isplate davanja

Nezavisno od pravnih propisa država ugovornica o smanjenju, ukidanju ili obustavi isplate penzije zbog stjecanja prava na dvije ili više penzija, korištenje penzije prema pravnim propisima jedne države ugovornice ne utiče na pravo korisnika da istovremeno koristi penziju ostvarenu prema pravnim propisima druge države ugovornice.

Poglavlje 3.

Povreda na radu i profesionalna bolest

Član 22.

Povreda na putu

(1) Lice sa prebivalištem u jednoj državi ugovornici koje na putu, radi stupanja na posao, po osnovi ugovora o radu, u drugoj državi ugovornici pretrpi povredu, ima pravo na davanja po osnovi povrede na radu prema pravnim propisima i na teret nosioca druge države ugovornice.

(2) Stav 1. ovog člana se primjenjuje i u slučaju povrede koju lice pretrpi neposredno po isteku ugovora o radu, na putu do prebivališta.

Član 23.

Davanja u naturi

(1) Lice koje po osnovi povrede na radu ili profesionalne bolesti ima pravo na zdravstvenu zaštitu prema pravnim propisima jedne države ugovornice, a ima prebivalište ili boravište u drugoj državi ugovornici, koristi tu zaštitu na teret nadležnog nosioca osiguranja od nosioca osiguranja na čijem području ima prebivalište ili boravište, prema pravnim propisima koje taj nosilac primjenjuje kao da je kod njega osigurano. Za korištenje proteza, pomagala i drugih zdravstvenih usluga veće vrijednosti, primjenjuje se odredba člana 12. stav 3. ovog ugovora.

(2) U slučajevima iz stava 1. ovog člana zdravstvenu zaštitu pružaju nosioci iz člana 15. ovog ugovora.

(3) Na naknadu troškova nastalih prema stavu 1. ovog člana primjenjuju se odredbe člana 16. ovog ugovora.

Član 24.

Profesionalna bolest

(1) Ako je odobrenje davanja za slučaj profesionalne bolesti prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uvjetovano time da je bolest prvi put ljeekarski utvrđena u toj državi ugovornici, smatra se da je taj uvjet ispunjen ako je ta bolest prvi put utvrđena u drugoj državi ugovornici.

(2) Ako je odobrenje davanja za slučaj profesionalne bolesti prema pravnim propisima jedne države ugovornice uvjetovano time da je obavljanje djelatnosti koja može izazvati tu bolest trajalo određeno vrijeme, nadležni nosilac te države ugovornice, ako je potrebno, uzima u obzir i vrijeme obavljanja takve djelatnosti u skladu sa pravnim propisima druge države ugovornice.

Član 25. Novčano davanje

(1) Novčano davanje za slučaj povrede na radu ili profesionalne bolesti odobrava, prema svojim pravnim propisima, nosilac one države ugovornice u kojoj je nastala povreda na radu, odnosno posljednji put obavljana djelatnost koja može izazvati tu profesionalnu bolest.

(2) Ako lice koje je po osnovi profesionalne bolesti primalo ili prima novčano davanje na teret nosioca osiguranja jedne države ugovornice, zbog pogoršanja bolesti prouzrokovane obavljanjem djelatnosti koja, prema pravnim propisima druge države ugovornice, može izazvati profesionalnu bolest, podnese zahtjev za davanje nosiocu osiguranja druge države ugovornice, nosilac prve države ugovornice i dalje snosi troškove davanja, bez obzira na pogoršanje, prema svojim pravnim propisima. Nosilac osiguranja druge države ugovornice odobrava davanje u visini razlike između davanja koje pripada nakon pogoršanja i davanja koje bi, po osnovi nastupanja te bolesti, pripadalo prema njegovim pravnim propisima.

Član 26. Obavješćavanje diplomatske misije ili konzularnog predstavništva o povredi na radu

O povredi na radu državljanina, odnosno osiguranika jedne države ugovornice u drugoj državi ugovornici koja je prouzrokovala ili bi mogla prouzrokovati smrt, nadležni nosilac, bez odlaganja, obavješćava diplomatsku misiju ili konzularno predstavništvo države ugovornice čiji je on državljanin, odnosno osiguranik.

Poglavlje 4. Nezaposlenost

Član 27. Sabiranje perioda osiguranja

(1) Period osiguranja, utvrđen prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uzima se u obzir za pravo na davanje u slučaju nezaposlenosti prema pravnim propisima druge države ugovornice, ako je nezaposleno lice u državi ugovornici u kojoj ostvaruje pravo na davanje u posljednjih 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za to davanje bilo osigurano po osnovi zaposlenja ukupno najmanje onoliko mjeseci koliko je predviđeno prema njenim pravnim propisima.

(2) Uvjet minimalnog perioda zapošljavanja iz stava 1. ovog člana ne odnosi se na nezaposlena lica čije je zaposlenje bilo predviđeno na duži rok, ali je okončano, bez njihove krivice, prije navršavanja tog perioda.

(3) Trajanje primanja naknade smanjuje se za onaj period za koji je nezaposleno lice u drugoj državi ugovornici, u posljednjih 12 mjeseci prije dana podnošenja zahtjeva, primalo novčanu naknadu za nezaposlenost.

Poglavlje 5.
Dodatak na djecu

Član 28.
Sabiranje perioda osiguranja

Period osiguranja utvrđen prema pravnim propisima jedne države ugovornice uzima se u obzir, ako je to potrebno, za stjecanje i ostvarivanje prava na dodatak na djecu, prema pravnim propisima druge države ugovornice.

Član 29.
Utvrđivanje prava na dodatak na djecu

(1) Pravo na dodatak na djecu se utvrđuje prema pravnim propisima države ugovornice po kojima je lice osigurano i za djecu koja imaju prebivalište u drugoj državi ugovornici.

(2) Ako pravo na dodatak na djecu postoji prema pravnim propisima obje države ugovornice, primjenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice u kojoj dijete ima prebivalište.

(3) St. 1. i 2. ovog člana se primjenjuju i na djecu korisnika penzije.

DIO IV
RAZNE ODREDBE

Član 30.
Organi za vezu

U cilju efikasnijeg provođenja ovog ugovora, posebno radi jednostavnog i brzog povezivanja nosilaca osiguranja obje države ugovornice, kao organi za vezu dviju država ugovornica, određuju se:

u Bosni i Hercegovini

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, Sarajevo, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tačka 1. ovog ugovora,
- u Republici Srpskoj - Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske, Banja Luka, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tačka 1. ovog ugovora,
- u Federaciji Bosne i Hercegovine - Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Mostar, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tač. 2. i 3. ovog ugovora,
- u Republici Srpskoj - Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, Bijeljina, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tač. 2. i 3. ovog ugovora,
- u Federaciji Bosne i Hercegovine - Federalni zavod za zapošljavanje, Sarajevo, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tačka 4. ovog ugovora,
- u Republici Srpskoj - Zavod za zapošljavanje Republike Srpske, Pale, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tačka 4. ovog ugovora,
- u Federaciji Bosne i Hercegovine - mjesno nadležno kantonalno ministarstvo za socijalnu zaštitu za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tačka 5. ovog ugovora,
- u Republici Srpskoj - Javni fond dječije zaštite Republike Srpske, Bijeljina, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tačka 5. ovog ugovora,

- u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine – nadležna organizaciona jedinica za zdravstvo i penzijsko i invalidsko osiguranje za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. ovog ugovora;

- u Republici Makedoniji - Fond zdravstvenog osiguranja Makedonije za primjenu pravnih propisa Republike Makedonije iz člana 2. stav 1. tačka 1. i 3. ovog ugovora,
- Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Makedonije za primjenu pravnih propisa Republike Makedonije iz člana 2. stav 1. tačka 2. i 3. ovog ugovora,
- Zavod za zapošljavanje Republike Makedonije za primjenu pravnih propisa Republike Makedonije iz člana 2. stav 1. tačka 4. ovog ugovora i
- Ministarstvo za rad i socijalnu politiku za primjenu pravnih propisa Republike Makedonije iz člana 2. stav 1. tačka 5. ovog ugovora.

Član 31.

Obaveze organa, pravna i administrativna pomoć

(1) Nadležni organi dviju država ugovornica će, posebnim sporazumom, utvrditi način primjene ovog ugovora, koji stupa na snagu istovremeno sa ovim ugovorom.

(2) Organi za vezu dviju država ugovornica, u okviru svoje nadležnosti, će preduzeti odgovarajuće aktivnosti za provođenje ovog ugovora i sporazuma iz stava 1. ovog člana.

(3) Nadležni organi i organi za vezu dviju država ugovornica obavještavat će se međusobno o:

- a) svim preduzetim mjerama za provođenje ovog ugovora i
- b) svim promjenama njihovih pravnih propisa u vezi sa primjenom ovog ugovora.

(4) U primjeni ovog ugovora organi i nosioci država ugovornica uzajamno će pružati besplatnu pravnu i administrativnu pomoć.

(5) Nadležni organi, organi za vezu i nosioci osiguranja država ugovornica mogu, u primjeni ovog ugovora, neposredno međusobno stupati u vezu, kao i sa zainteresiranim licima ili njihovim punomoćnicima.

(6) Nadležni organi, organi za vezu i nosioci jedne države ugovornice ne smiju odbiti zahtjeve i druge podneske zbog toga što su napisani na službenom jeziku i pismu druge države ugovornice.

(7) Prilikom primjene ovog ugovora ravnopravno se upotrebljavaju službeni jezici i pisma država ugovornica.

(8) Ljekarske preglede koji se obavljaju isključivo zbog primjene pravnih propisa jedne države ugovornice, a odnose se na lica koja u drugoj državi ugovornici imaju prebivalište ili boravište, obavit će na zahtjev nadležnog nosioca i na njegov teret nosilac osiguranja prema prebivalištu ili boravištu. Ljekarske preglede koji se obavljaju zbog primjene pravnih propisa obje države ugovornice obavlja na svoj teret nosilac osiguranja prema prebivalištu ili boravištu tog lica.

(9) Pravna pomoć se, do pokretanja sudskog postupka, pruža u skladu sa propisima koji se primjenjuju u pravnoj pomoći u građanskim pravnim stvarima.

Član 32.

Ovlaštenja diplomatskih misija i konzularnih predstavništava

Diplomatske misije i konzularna predstavništva država ugovornica mogu se, bez posebne punomoći, direktno obraćati nadležnim organima, organima za vezu i nadležnim nosiocima druge države ugovornice radi zaštite interesa svojih državljana.

Član 33.

Oslobađanje od taksi i nadovjera

(1) Oslobađanje ili smanjenje taksi predviđeno propisima jedne države ugovornice za pismene podneske ili dokumenta koja se prilažu zbog primjene njenih pravnih propisa, odnosi se i na odgovarajuće pismene podneske i dokumenta koja se prilažu zbog primjene ovog ugovora ili pravnih propisa druge države ugovornice.

(2) Isprave, dokumenta i pismeni podnesci bilo koje vrste, koji se prilažu prilikom primjene ovog ugovora, ne podliježu nadovjeri.

Član 34.

Podnošenje zahtjeva

(1) Zahtjevi, izjave ili pravna sredstva koja su u primjeni ovog ugovora ili pravnih propisa jedne države ugovornice podnijeti organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj ustanovi jedne države ugovornice, smatraju se zahtjevima, izjavama ili pravnim sredstvima podnijetim organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj ustanovi druge države ugovornice.

(2) Zahtjev za davanje, podnijet prema pravnim propisima jedne države ugovornice, smatra se istovremeno i zahtjevom za odgovarajuće davanje prema pravnim propisima druge države ugovornice, koje dolazi u obzir primjenom ovog ugovora.

(3) Zahtjevi, izjave ili pravna sredstva, koja primjenom pravnih propisa jedne države ugovornice treba podnijeti organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj ustanovi te države ugovornice, mogu se, u istom roku, podnijeti odgovarajućem organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj ustanovi druge države ugovornice.

(4) U slučajevima iz st. 1. do 3. ovog člana nadležne ustanove, bez odlaganja, proslijeđuju zahtjeve, izjave ili pravna sredstva odgovarajućim ustanovama druge države ugovornice neposredno ili posredstvom organa za vezu.

(5) Potvrde ili dokumenta koja izdaju organi ili nosioci jedne države ugovornice smatraju se važećim za organe ili nosioce druge države ugovornice.

Član 35.

Isplata davanja

(1) Nosilac nadležan za pružanje davanja prema ovom ugovoru izvršava svoje obaveze, sa oslobađajućim dejstvom, isplatom novčanih davanja korisnicima osiguranja u svojoj nacionalnoj valuti.

(2) Preračunavanje davanja u valutu druge države ugovornice vrši se prema paritetu valuta koji je važio na dan kada je nosilac nadležan za pružanje davanja doznačio sredstva isplatom organu u svojoj državi radi isplate korisnicima u drugu državu ugovornicu.

(3) Naknade predviđene ovim ugovorom utvrđuju se u valuti one države ugovornice u kojoj se nalazi sjedište nosioca na čiji teret padaju davanja.

(4) Naknade za davanja u naturi predviđene ovim ugovorom utvrđuju se u valuti one države ugovornice u kojoj su davanja pružena.

(5) Doznake sredstava iz st. 1. do 4. ovog člana vrše se u konvertibilnoj valuti (EUR) u skladu sa platnim prometom između dvije države ugovornice.

Član 36.

Potraživanje preplaćenih iznosa davanja

(1) Nosilac jedne države ugovornice, koji je isplatio davanje u iznosu većem od onog koji korisniku pripada, može od nosioca druge države ugovornice zatražiti da od zaostalih iznosa davanja koje treba isplatiti korisniku zadrži preplaćeni iznos.

(2) Preplaćeni iznos iz stava 1. ovog člana se direktno isplaćuje nosiocu koji je zatražio njegovo zadržavanje.

Član 37.

Izvršni postupak

(1) Izvršna rješenja u oblasti socijalnog osiguranja (isprave) nadležnih organa i nosilaca osiguranja, kao i izvršne odluke sudova jedne države ugovornice, priznaju se u drugoj državi ugovornici.

(2) Priznavanje se može odbiti samo ako je u suprotnosti sa javnim poretkom države ugovornice u kojoj treba da se prizna odluka i isprava iz stava 1. ovog člana.

(3) Na osnovu izvršnih odluka i isprava iz stava 1. ovog člana provodi se izvršenje u drugoj državi ugovornici. Izvršni postupak se provodi prema pravnim propisima druge države ugovornice koji se primjenjuju za odgovarajuće odluke i isprave države ugovornice u kojoj treba provesti izvršenje. Odluke i isprave moraju sadržati potvrdu o njihovoj izvršnosti (klauzula o izvršnosti).

Član 38.

Nadoknada štete

(1) Ako lice koje prema pravnim propisima jedne države ugovornice prima nadoknadu za štetu koja je nastala u drugoj državi ugovornici i ima, prema njenim pravnim propisima, pravo na nadoknadu štete od trećeg lica, tada pravo na tu nadoknadu prelazi na nosioca osiguranja prve države ugovornice prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

(2) Ako je pravo na nadoknadu štete u vezi sa istovrsnim davanjima, po osnovi istog slučaja štete, prenijeto, u skladu sa stavom 1. ovog člana, nosiocima osiguranja obje države ugovornice, treće lice može isplatiti nadoknadu štete, sa oslobađajućim dejstvom, jednom ili drugom nosiocu osiguranja. Nosioci osiguranja će namiriti svoja potraživanja po ovoj osnovi srazmjerno davanjima koja isplaćuju.

Član 39.

Rješavanje sporova

Sporove u primjeni i tumačenju ovog ugovora rješavat će dogovorno nadležni organi država ugovornica.

DIO V
PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 40.
Prijelazne odredbe

- (1) Ovaj ugovor utvrđuje pravo na davanja za period nakon njegovog stupanja na snagu.
- (2) Za utvrđivanje prava na davanje prema ovom ugovoru uzima se u obzir i penzijski staž koji je, prema pravnim propisima država ugovornica, ostvaren prije njegovog stupanja na snagu.
- (3) Izuzetno od odredaba člana 17. st. 1. i 3. ovog ugovora uzima se u obzir samo poseban staž utvrđen za period prije 1. januara 1965. godine, i to u priznatom trajanju.
- (4) Izuzetno od odredbe člana 17. stav 2. ovog ugovora, staž osiguranja navršen prije 1. januara 1992. godine, koji se prema tada važećim propisima računao sa uvećanim trajanjem, uzima se u obzir u priznatom trajanju.
- (5) Ovaj ugovor se primjenjuje u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i na osigurane slučajeve nastale prije njegovog stupanja na snagu.
- (6) Davanja utvrđena prije stupanja na snagu ovog ugovora neće se ponovo utvrđivati ako ovim ugovorom nije drukčije određeno.

Član 41.
Uračunavanje perioda osiguranja

- (1) Za utvrđivanje perioda osiguranja navršenih u trećim državama koje je bivša Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija preuzela međunarodnim ugovorima sa tim državama primjenjuju se odredbe tih ugovora, odnosno međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju koje su sa tim državama zaključile države ugovornice.
- (2) Period osiguranja navršen u bivšoj JNA u svojstvu vojnog osiguranika uzima na svoj teret:
 - Bosna i Hercegovina, ako je navršen do 6. marta 1992. godine za bosanskohercegovačkog državljanina;
 - Republika Makedonija, ako je navršen do 31. marta 1992. godine za makedonskog državljanina.
- (3) Ako lice iz st. 1. i 2. ovog člana ima državljanstvo obje države ugovornice, navedeni periodi padaju na teret one države ugovornice u kojoj lice ima prebivalište na dan ostvarivanja prava na penziju.

Član 42.
Ponovno određivanje penzije

- (1) Penzije koje su, od 1. januara 1992. godine do dana stupanja na snagu ovog ugovora, priznate prema pravnim propisima jedne države ugovornice uz uračunavanje penzijskog staža navršenog prema pravnim propisima druge države ugovornice, nosioci će, po službenoj dužnosti, ponovo odrediti i obračunati iznos penzije primjenom odredaba ovog ugovora, pri čemu se pravosnažnost donesenog rješenja neće smatrati preprekom za ponovno određivanje.
- (2) U postupku za ponovno određivanje penzije nadležni nosilac utvrđuje uvjete za priznavanje prava na penziju u skladu sa pravnim propisima koji se primjenjuju na dan pokretanja postupka za ponovno određivanje penzije po službenoj dužnosti.

(3) Ako prema pravnim propisima druge države ugovornice nisu ispunjeni uvjeti za priznavanje prava na penziju na dan kada je nosilac prve države ugovornice prvi put priznao pravo na penziju, nadležni nosilac druge države ugovornice će priznati penziju od dana kada su uvjeti za priznanje prava ispunjeni prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

(4) Prilikom ponovnog priznavanja prava na penziju iz stava 1. ovog člana, nosilac države ugovornice, prema čijim pravnim propisima je davanje bilo priznato, obračunava iznos davanja uzimajući u obzir i penzijski staž navršen na teritoriji drugih republika bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije na osnovu kojeg je davanje bilo priznato, ako međunarodnim ugovorom sa državom u kojoj je penzijski staž navršen nije drukčije određeno.

(5) Prava na penziju koja su, od 1. januara 1992. godine do dana stupanja na snagu ovog ugovora, priznata na osnovu penzijskog staža kraćeg od 12 mjeseci navršenog prema pravnim propisima jedne države ugovornice i penzijskog staža ostvarenog isključivo prema pravnim propisima druge države ugovornice, ponovo će se odrediti i obračunati primjenom člana 18. ovog ugovora.

(6) Pravo na penziju, priznato i obračunato primjenom stava 1. ovog člana, pripada od prvog dana po isteku mjeseca u kojem je nosilac, koji je priznao pravo na penziju, pokrenuo postupak za ponovno određivanje i obračun iznosa penzije.

Član 43.

Ponovno određivanje penzije na zahtjev korisnika

(1) Izuzetno od odredaba člana 42. ovog ugovora, korisniku koji je ostvario pravo na penziju prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uračunavanjem perioda osiguranja navršenih prema pravnim propisima druge države ugovornice u periodu od 1. januara 1992. godine do dana stupanja na snagu ovog ugovora, a nije do tog dana ispunio uvjete za ostvarivanje prava na penziju prema pravnim propisima druge države ugovornice, na njegov zahtjev će se priznati, odnosno odrediti penzija prema odredbama ovog ugovora, kada ispunji uvjete za ostvarivanje prava na penziju prema pravnim propisima druge države ugovornice.

(2) Priznata, odnosno ponovo određena penzija prema odredbama stava 1. ovog člana, isplaćuje se od prvog dana idućeg mjeseca nakon mjeseca u kojem je podnijet zahtjev, ako je u tom mjesecu priznato pravo na penziju. Ako je pravo na penziju priznato kasnije, ponovo priznata i određena penzija isplaćuje se od prvog dana idućeg mjeseca nakon mjeseca u kojem je priznato pravo na penziju.

Član 44.

Stupanje na snagu

(1) Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji.

(2) Ovaj ugovor stupa na snagu prvog dana mjeseca po isteku mjeseca u kojem je diplomatskim putem primljeno posljednje obavještenje da su ispunjeni svi uvjeti predviđeni nacionalnim pravnim propisima za stupanje na snagu ovog ugovora.

Član 45.

Trajanje i otkazivanje

(1) Ovaj ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica ga može, u tekućoj kalendarskoj godini, u pismenoj formi, diplomatskim putem, otkazati s posljednjim danom te godine, pri čemu otkazni rok ne može biti kraći od šest mjeseci.

(2) U slučaju otkazivanja ovog ugovora njegove odredbe se i dalje primjenjuju na stečena prava, kao i na zahtjeve za ostvarivanje prava podnijete do dana njegovog otkazivanja.

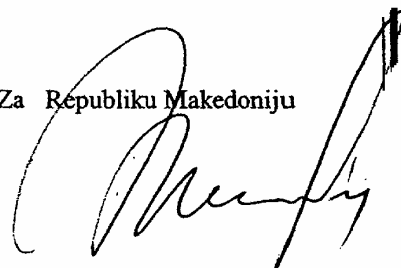
U potvrdu ovoga opunomoćenici su potpisali ovaj ugovor.

Sačinjeno u SARAJEVO dana 17. 02. 2005 godine, u dva izvornika na službenim jezicima Bosne i Hercegovine - bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku i srpskom jeziku i službenom jeziku Republike Makedonije - makedonskom jeziku, pri čemu su oba izvornika jednako vjerodostojna.

Za Bosnu i Hercegovinu

S. Haračević

Za Republiku Makedoniju

**ADMINISTRATIVNI SPORAZUM
ZA PROVOĐENJE UGOVORA IZMEĐU
BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE MAKEDONIJE
O SOCIJALNOM OSIGURANJU**

Na osnovu člana 31. stav 1. Ugovora između Bosne i Hercegovine i Republike Makedonije o socijalnom osiguranju, koji je potpisan u SARAJEVO dana 17. 02. 2005 godine (u daljnjem tekstu: Sporazum), Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine i Ministarstvo za rad i socijalnu politiku Republike Makedonije, dogovorili su se sljedeće.

DIO I
OPĆE ODREDBE

Član 1.
Definicije pojmova

Izrazi koji se upotrebljavaju u ovom sporazumu imaju isto značenje kao i u Ugovoru.

Član 2.
Organi za vezu

Organi za vezu dviju država ugovornica iz člana 30. Ugovora će, u okviru svoje nadležnosti, dogovoriti mjere i utvrditi dvojezične obrasce za provođenje Ugovora i ovog sporazuma.

DIO II
ODREDBE O PRIMJENI PRAVNIH PROPISA

Član 3.
Primjena čl. 7. i 8. Ugovora

(1) U slučajevima iz čl. 7. i 8. Ugovora nadležni nosilac osiguranja države ugovornice, čiji se pravni propisi primjenjuju, izdaje, na utvrđenom dvojezičnom obrascu, potvrdu o primjeni tih pravnih propisa u određenom periodu.

(2) Potvrdu iz stava 1. ovog člana, na zahtjev osiguranika ili poslodavca, izdaje:

u Bosni i Hercegovini

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - nadležni nosilac zdravstvenog osiguranja,
- u Republici Srpskoj - organizaciona jedinica Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i
- u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine - nadležna organizaciona jedinica za zdravstvo i penzijsko i invalidsko osiguranje;

u Republici Makedoniji

- područna služba Fonda zdravstvenog osiguranja Makedonije.

(3) Potvrda iz stava 1. ovog člana se, izuzetno, može i naknadno izdati na zahtjev osiguranika, poslodavca ili nosioca države ugovornice na čijoj teritoriji lice radi, odnosno obavlja djelatnost.

DIO III PRIMJENA POSEBNIH ODREĐABA

Poglavlje 1. Bolest i materinstvo

Član 4. Primjena člana 11. Ugovora

(1) Radi primjene člana 11. Ugovora, nadležni nosioci država ugovornica izdaju, na utvrđenom dvojezičnom obrascu, potvrdu o periodu osiguranja navršenom prema pravnim propisima koje primjenjuju.

(2) Potvrdu iz stava 1. ovog člana, na zahtjev osiguranika, izdaje:

u Bosni i Hercegovini

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - nadležni nosilac zdravstvenog osiguranja,
- u Republici Srpskoj - organizaciona jedinica Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i
- u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine - nadležna organizaciona jedinica za zdravstvo i penzijsko i invalidsko osiguranje;

u Republici Makedoniji

- područna služba Fonda zdravstvenog osiguranja Makedonije.

(3) Potvrda iz stava 1. ovog člana se, izuzetno, može i naknadno izdati na zahtjev osiguranika ili nosioca osiguranja države ugovornice na čijoj teritoriji lice radi, odnosno obavlja djelatnost.

Član 5.

Primjena člana 12. Ugovora

(1) Radi korištenja prava na zdravstvenu zaštitu, lice iz člana 12. Ugovora je obavezno da nosiocu osiguranja u mjestu prebivališta ili boravišta podnese, na utvrđenom dvojezičnom obrascu, potvrdu o pravu na davanje u naturi.

(2) Potvrdu iz stava 1. ovog člana izdaje:

u Bosni i Hercegovini

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - nadležna organizaciona jedinica nosioca zdravstvenog osiguranja,
- u Republici Srpskoj - organizaciona jedinica Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i Javnog fonda dječije zaštite Republike Srpske i
- u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine - nadležna organizaciona jedinica za zdravstvo i penzijsko i invalidsko osiguranje;

u Republici Makedoniji:

- područna služba Fonda zdravstvenog osiguranja Makedonije.

(3) Potvrda iz stava 1. ovog člana se, izuzetno, može i naknadno izdati na zahtjev nosioca osiguranja koji je pružio davanja u naturi. Uz zahtjev nosilac osiguranja prilaže i potrebnu medicinsku dokumentaciju.

(4) U slučaju utvrđene nesposobnosti za rad i odobrenog bolničkog liječenja nosilac osiguranja koji pruža davanja prema prebivalištu ili boravištu lica dužan je da o tome neodložno, na utvrđenom dvojezičnom obrascu, obavijesti nadležnog nosioca osiguranja.

(5) Saglasnost za korištenje proteza, pomagala, kao i drugih zdravstvenih usluga veće vrijednosti iz člana 12. stav 3. Sporazuma izdaje se na utvrđenom dvojezičnom obrascu kada vrijednost tih usluga prelazi iznos od 150 EUR izražen u nacionalnoj valuti države ugovornice.

Član 6.

Isplata novčanih davanja

Nadležni nosilac osiguranja isplaćuje novčano davanje iz člana 13. Ugovora neposredno korisniku prava.

Član 7.

Davanja u naturi korisnicima penzije

(1) Radi korištenja prava na zdravstvenu zaštitu za korisnika penzije iz člana 14. stav 3. Ugovora, nadležni nosilac osiguranja izdaje i dostavlja nosiocu osiguranja nadležnom prema prebivalištu korisnika penzije potvrdu, na utvrđenom dvojezičnom obrascu, kao dokaz o postojanju prava na davanje u naturi.

(2) Radi korištenja prava na zdravstvenu zaštitu za korisnika penzije iz člana 14. stav 4. Ugovora nosilac osiguranja, nadležan prema prebivalištu, uručuje korisniku kopiju potvrde iz stava 1. ovog člana.

(3) Potvrdu iz stava 1. ovog člana izdaje:

u Bosni i Hercegovini

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - nadležna organizaciona jedinica nosioca zdravstvenog osiguranja,
- u Republici Srpskoj - organizaciona jedinica Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i Javnog fonda dječije zaštite Republike Srpske i
- u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine - nadležna organizaciona jedinica za zdravstvo i penzijsko i invalidsko osiguranje;

u Republici Makedoniji:

- područna služba Fonda zdravstvenog osiguranja Makedonije.

Član 8.

Naknada u slučaju nepridržavanja propisanog postupka

(1) Licu iz člana 12. Ugovora, koje je koristilo zdravstvenu zaštitu na način koji nije predviđen članom 5. ovog ugovora, nastale troškove naknađuje nadležni nosilac osiguranja prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

(2) Nosilac osiguranja koji je pružio davanje iz stava 1. ovog člana obavezan je da nadležnom nosiocu osiguranja, na njegov zahtjev, dostavi neophodnu dokumentaciju.

Poglavlje 2.
Starost, invalidnost i smrt

Član 9.
Podnošenje zahtjeva

Nosilac osiguranja države ugovornice, kod kojeg je podnesen zahtjev za davanje, zatražit će od podnosioca zahtjeva da priloži potrebnu dokumentaciju nadležnom nosiocu osiguranja druge države ugovornice za obradu zahtjeva, a naročito podatke o periodima, vrsti i mjestima zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti, kao i podatke o poslodavcu.

Član 10.
Obrada zahtjeva i pokretanje postupka

(1) Nadležni nosioci osiguranja su dužni da se međusobno obavještavaju o svakom zahtjevu za davanje i svim činjenicama od značaja za ostvarivanje prava i utvrđivanje visine davanja, pri čemu potvrđivanje podataka na utvrđenom dvojezičnom obrascu zamjenjuje dostavljanje originalne dokumentacije.

(2) Nadležni nosioci osiguranja, također, međusobno dostavljaju pregled zaposlenja, odnosno djelatnosti koje su obavljane u drugoj državi ugovornici, kao i, eventualno, u trećoj državi, uz odgovarajuću dokumentaciju u originalu, odnosno u fotokopiji koju su ovjerali, uključujući i radnu knjižicu.

(3) Nadležni nosilac osiguranja kojem je podnesen zahtjev za davanje potvrđuje nosiocu osiguranja druge države ugovornice periode osiguranja koji se uzimaju u obzir prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

Član 11.
Obavještavanje o završetku postupka za utvrđivanje prava na davanje

Nadležni nosioci osiguranja se međusobno obavještavaju, na utvrđenom dvojezičnom obrascu, o završetku postupka za utvrđivanje prava na davanje.

Član 12.
Obavještanje

Nadležni nosioci osiguranja se međusobno obavještauju o činjenicama značajnim za davanje, a naročito o:

1. prestanku prava na davanje, odnosno obustavi isplate davanja;
2. promjeni u penzijskom stažu;
3. o početku zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti;
4. novom bračnom stanju udovice odnosno udovca;
5. preseljenju u treću državu;
6. promjeni adrese;
7. prestanku školovanja djeteta i
8. smrti korisnika prava.

Član 13.
Obustava isplate i prestanak prava na davanje

Nadležni nosioci osiguranja država ugovornica se međusobno, bez odlaganja, obavještauju o činjenicama zbog kojih se obustavlja isplata davanja ili prestaje pravo na davanje.

Član 14.
Primjena člana 42. Ugovora

Nadležni nosilac osiguranja, koji je utvrdio pravo na penziju, pri ponovnom određivanju penzije uzima u obzir, na svoj teret, poseban staž iz člana 40. stav 3. Ugovora, period osiguranja iz člana 41. stav 1. Ugovora, odnosno penzijski staž navršen u drugim republikama bivše SFRJ, ako međunarodnim ugovorom sa državom u kojoj je penzijski staž navršen nije drukčije određeno.

Član 15.
Postupak za ponovno određivanje penzije

(1) Nadležni nosioci osiguranja, po službenoj dužnosti, pokreću postupak za ponovno određivanje penzije popunjavanjem obrasca - Obavještenje o ponovnom određivanju penzije, uz koje prilažu:

1. potvrdu o penzijskom stažu u kojoj se navode svi periodi osiguranja;
2. fotokopiju radne knjižice;
3. fotokopiju privremenog ili konačnog rješenja o priznavanju prava na penziju;

4. fotokopije rješenja o priznavanju i određivanju porodične penzije članovima porodice, kao i fotokopiju rješenja o priznavanju prava na penziju umrlom korisniku i
5. fotokopiju nalaza, ocjene i mišljenja invalidske komisije ili ovlaštenog vještaka, uz neophodnu medicinsku dokumentaciju na osnovu koje je donijet nalaz, ocjena i mišljenje, ako je priznato pravo na invalidsku penziju.

(2) Dokumente iz stava 1. ovog člana ovjerava nadležni nosilac osiguranja.

Član 16.

Isplata ponovno određene penzije

(1) Nosilac osiguranja koji je pokrenuo postupak za ponovno određivanje penzije nastavlja isplatu te penzije zaključno sa mjesecom u kojem je donio rješenje o ponovnom određivanju penzije.

(2) Nakon prijema pozitivnog rješenja o penziji od nosioca osiguranja druge države ugovornice, nosilac iz stava 1. ovog člana donosi rješenje o ponovnom utvrđivanju penzije, koje dostavlja nosiocu osiguranja druge države ugovornice i tražit će da bude obaviješten o penziji istaknutoj u nacionalnoj valuti i njenoj protuvrijednosti u EUR prvog dana idućeg mjeseca, kada je nosilac osiguranja iz stava 1. ovog člana donio rješenje o ponovnom utvrđivanju penzije.

(3) Nosilac osiguranja druge države ugovornice zaostale iznose penzije od dana priznavanja prava, zaključno sa mjesecom u kojem je nosilac osiguranja prve države ugovornice donio rješenje o ponovnom određivanju iznosa penzije isplatit će nosiocu osiguranja prve države ugovornice, nakon čega će započeti isplatu neposredno korisniku penzije.

(4) Ako je zbir novoutvrđenih penzija manji od penzije koju bi isplaćivao nosilac osiguranja koji je pokrenuo postupak, korisniku penzije se isplaćuje razlika između novoutvrđene i prethodno priznate penzije. Pri usaglašavanju penzija, saglasno svojim propisima, ovaj nosilac usaglašava jednom godišnje novoutvrđenu i prethodnu priznatu penziju.

(5) Ako prema pravnim propisima koje primjenjuje nosilac osiguranja druge države ugovornice korisnik ne ispunjava uvjete za stjecanje prava na penziju, nosilac osiguranja koji je pokrenuo postupak za ponovno određivanje penzije nastavlja sa isplatom već utvrđene penzije do ispunjenja uvjeta za stjecanje prava na penziju prema pravnim propisima druge države ugovornice.

Član 17.

Isplata novčanih davanja

(1) Nadležni nosilac osiguranja isplaćuje novčano davanje neposredno korisniku prava.

(2) Na zahtjev nadležnog nosioca osiguranja iz stava 1. ovog člana korisnik prava je obavezan da, najkasnije do kraja marta tekuće godine, dostavi potvrdu o životu.

(3) Organi za vezu krajem aprila tekuće godine međusobno razmjenjuju statističke podatke o broju korisnika prema vrsti penzija i isplaćenim iznosima na teritoriji druge države ugovornice za prethodnu godinu.

Poglavlje 3.

Povreda na radu i profesionalna bolest

Član 18.

Pružanje davanja u naturi

Na slučajeve iz člana 23. Ugovora primjenjuje se član 5. ovog sporazuma.

Član 19.

Isplata novčanih davanja

Nadležni nosioci osiguranja isplaćuju novčana davanja iz člana 25. Ugovora neposredno korisniku prava.

Poglavlje 4.

Nezaposlenost

Član 20.

Postupak

Radi korištenja prava iz člana 27. Ugovora nadležni nosioci osiguranja država ugovornica, na utvrđenom dvojezičnom obrascu, potvrđuju periode osiguranja podnosioca zahtjeva navršene prema pravnim propisima koje oni primjenjuju, kao i periode u kojima je isplaćivana naknada za slučaj nezaposlenosti.

Poglavlje 5.

Pravna i administrativna pomoć

Član 21.

Primjena člana 31. stav 8. Ugovora

(1) Kada organ vještačenja nadležnog nosioca jedne države ugovornice, u primjeni člana 31. Ugovora, utvrdi da nalaz, ocjena i mišljenje organa vještačenja nosioca druge države ugovornice odgovaraju mjerilima koja on primjenjuje, taj nalaz, ocjena i mišljenje će se uzeti u obzir kao dokazno sredstvo u postupku ostvarivanja prava.

(2) Nadležni nosilac osiguranja jedne države ugovornice čiji je organ izvršio vještačenje će, na zahtjev nadležnog nosioca druge države ugovornice, dostaviti i fotokopiju medicinske dokumentacije na osnovu koje je vještačenje izvršeno i koju je ovjerio.

Član 22.

Utvrđivanje i razmjena podataka o periodu osiguranja i zaradama do 1. januara 1992. godine

(1) Nadležni nosilac osiguranja na čijem se području nalazilo sjedište poslovne jedinice preduzeća će od nadležnog nosioca osiguranja na čijem se području nalazilo sjedište tog preduzeća zahtjevom zatražiti iskazivanje podataka o periodu osiguranja i zaradama na odgovarajućem obrascu.

(2) Zahtjev iz stava 1. ovog člana sadrži podatke o nazivu i sjedištu preduzeća, njegovih poslovnih jedinica sa registarskim brojevima i godinama osiguranja za koje treba iskazati period osiguranja i zarade.

(3) Nadležni nosilac osiguranja na čijem se području nalazilo sjedište preduzeća uz popunjen obrazac iz stava 1. ovog člana dostavlja nadležnom nosiocu osiguranja koji mu je uputio zahtjev podatke o prestanku poslovanja poslovnih jedinica, odjavi osiguranja za zaposlene u tim jedinicama, kao i podatke o poslovnim jedinicama i zaposlenima u njima koji nisu obuhvaćeni zahtjevom, ako ih ima.

(4) Ako se period osiguranja, utvrđen u matičnoj evidenciji nadležnih nosilaca osiguranja obiju država ugovornica poklapa u periodu od 2. augusta 1975. godine do 30. septembra 1976. godine, nadležni nosilac osiguranja na čijem području se nalazilo sjedište poslovne jedinice će izbrisati podatke o periodu osiguranja i zaradama za taj period u svojoj matičnoj evidenciji.

(5) U slučaju kada je period osiguranja navršen u vrijeme od 2. augusta 1975. godine do 30. septembra 1976. godine za osiguranike koji su bili zaposleni kod poslodavca sa sjedištem u jednoj državi ugovornici, ali su radili u poslovnim jedinicama u drugoj državi ugovornici i kada je, u postupku utvrđivanja perioda osiguranja, nemoguće pribaviti podatke o prijavama, odjavama i zaradama (M-1, M-2 i M-4) zbog likvidacije, stečaja poslodavca ili drugih objektivnih razloga, te periode uzima u obzir nosilac osiguranja one države ugovornice u kojoj je bilo sjedište poslodavca.

DIO IV FINANSIJSKA ODREDBA

Član 23.

Naknada troškova za davanja u naturi

(1) Nosilac osiguranja mjesta prebivališta ili boravišta lica podnosi zahtjev za naknadu troškova za pružena davanja u naturi nadležnom nosiocu osiguranja druge države ugovornice, tromjesečno, preko organa za vezu.

(2) Nadležni nosilac je obavezan da naknadi nesporne troškove u roku od 60 dana od dana prijema zahtjeva.

(3) Naknada troškova davanja u naturi se vrši u konvertibilnoj valuti (EUR) prema paritetu valuta koji je važio na dan podnošenja zahtjeva iz stava 1. ovog člana.

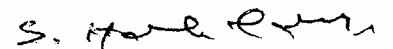
DIO V
ZAVRŠNA ODREDBA

Član 24.
Stupanje na snagu

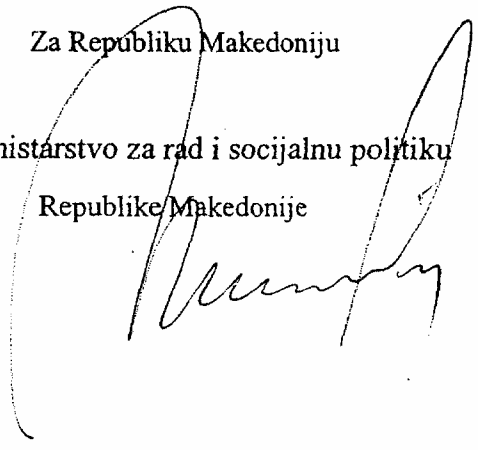
Ovaj sporazum stupa na snagu istovremeno sa Ugovorom.

Sačinjeno u ~~SARAJEVO~~ SARAJEVO dana 17.02.2005. godine, u dva izvornika na službenim jezicima Bosne i Hercegovine - bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku i srpskom jeziku i službenom jeziku Republike Makedonije - makedonskom jeziku, pri čemu su oba izvornika jednako vjerodostojna.

Za Bosnu i Hercegovinu

Ministarstvo civilnih poslova
Bosne i Hercegovine

Za Republiku Makedoniju

Ministarstvo za rad i socijalnu politiku
Republike Makedonije

**УГОВОР
ИЗМЕЂУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
И РЕПУБЛИКЕ МАКЕДОНИЈЕ
О СОЦИЈАЛНОМ ОСИГУРАЊУ**

Босна и Херцеговина
и
Република Македонија

у жељи да уреде међусобне односе у области социјалног осигурања
договориле су се следеће

ДИО I
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1
Дефиниције појмова

(1) У овом уговору следећи изрази значе:

1. "територија"
 - у односу на Босну и Херцеговину, територија Босне и Херцеговине,
 - у односу на Републику Македонију, територија Републике Македоније;
2. "држављанин"
 - у односу на Босну и Херцеговину, држављанин Босне и Херцеговине,
 - у односу на Републику Македонију, држављанин Републике Македоније;
3. "правни прописи"
 - закони и други правни прописи који се односе на области социјалног осигурања из члана 2 став 1 овог уговора;
4. "надлежни орган"
 - у односу на Босну и Херцеговину, министарства надлежна за правне прописе у Босни и Херцеговини из члана 2 став 1 овог уговора,
 - у односу на Републику Македонију, министарства надлежна за правне прописе у Републици Македонији из члана 2 став 1 овог уговора;
5. "носилац"
 - установа, односно орган надлежан за спровођење правних прописа из члана 2 став 1 овог уговора;
6. "надлежни носилац"
 - носилац код ког је лице осигурано на дан када је поднесен захтјев за давање или од ког има или би требало да има право на давање;
7. "орган за везу"
 - орган одређен за спровођење овог уговора;
8. "осигураник"
 - лице које је осигурано или је било осигурано сходно правним прописима из члана 2 овог уговора;
9. "члан породице"
 - лице одређено или признато као такво сходно правним прописима из члана 2 овог уговора;
10. "пребивалиште"
 - мјесто у ком лице стално пребива и у ком је пријављено у складу са одговарајућим правним прописима;
11. "боравак"
 - боравак на територији једне државе уговорнице лица које има пребивалиште на територији друге државе уговорнице;

12. "период осигурања"
 - период плаћеног доприноса и са њим изједначен период као и посебан стаж који се односи на период до 1. јануара 1965. године признат сходно правним прописима држава уговорница;
13. "давање"
 - давање у природи и новчано давање;
14. "давање у природи"
 - здравствена заштита и друга давања, сем новчаних;
15. "хитно давање у природи"
 - здравствене услуге које не могу да се одгоде, а да живот и здравље лица не буде озбиљно угрожено;
16. "новчано давање"
 - пензија и друго новчано давање укључујући и њихове дијелове, као и све повишице и додатке сходно правним прописима из члана 2 овог уговора.

(2) У овом уговору остали изрази имају значење које им припада сходно правним прописима држава уговорница.

Члан 2

Правни прописи на које се овај уговор односи

(1) Овај уговор се односи на правне прописе.

У Босни и Херцеговини о:

1. здравственом осигурању и здравственој заштити;
2. пензионем и инвалидском осигурању;
3. осигурању за случај повреде на раду и професионалне болести;
4. осигурање за случај незапослености и
5. новчаној надокнади у вези са материнством и додатком на дјецу.

У Републици Македонији о:

1. здравственом осигурању, здравственој заштити и материнству;
2. пензионем и инвалидском осигурању;
3. осигурању за случај повреде на раду и професионалне болести;
4. осигурање за случај незапослености и
5. додатку на дјецу.

(2) Овај уговор се односи на све правне прописе којима се обједињују, мијењају или допуњавају правни прописи из става 1 овог члана.

Члан 3

Лица на која се овај уговор примјењује

Овај уговор се примјењује на:

- а) лица за која важе или су важили правни прописи једне или обје државе уговорнице и
- б) друга лица која права изводе од лица назначених под а).

Члан 4
Једнаки третман

Приликом примјене правних прописа једне државе уговорнице, држављани друге државе уговорнице су изједначени са њеним држављанима уколико овим уговором није другачије одређено.

Члан 5
Изједначеност територија

(1) Пензија, новчана надокнада и друга новчана давања сходно правним прописима једне државе уговорнице исплаћују се кориснику са пребивалиштем у другој држави уговорници.

(2) Пензија, новчана надокнада и друга новчана давања не могу да се умање, ставе у стање мировања и одузму због тога што корисник има пребивалиште у другој држави уговорници, уколико овим уговором није другачије одређено.

(3) Држављанима друге државе уговорнице, са пребивалиштем у трећој држави, давања из ст. 1 и 2 овог члана држава у којој је остварено право на давање исплаћује под истим условима као и својим држављанима.

(4) Став 1 овог члана се не примјењује на давања по основу преостале радне способности, најниже пензије и тјелесног оштећења.

Члан 6
Изједначеност правних чињеница

Ако обављање неке дјелатности на основу које лице стиче доходак, одређен вид обавезног осигурања или друге чињенице у складу са правним прописима једне државе уговорнице има правно дејство на одређена давања из социјалног осигурања, таква дјелатност, обавезно осигурање или друга чињеница има једнако правно дејство у другој држави уговорници.

ДИО II
ОДРЕДБЕ О ПРАВНИМ ПРОПИСИМА КОЈИ СЕ ПРИМЈЕЊУЈУ

Члан 7
Општа одредба

(1) Обавеза осигурања одређује се сходно правним прописима оне државе уговорнице у којој лице ради, односно обавља дјелатност, што важи и у случају када се сједиште послодавца налази у другој држави уговорници, ако одредбама чл. 8 и 9 овог уговора није другачије одређено.

(2) На лице запослено у пословници или у сталном представништву предузећа чије је сједиште на територији друге државе уговорнице примјењују се правни прописи државе на чијој територији је та пословница или представништво.

Члан 8 Посебне одредбе

(1) Ако послодавац са сједиштем у једној држави уговорници упуту запосленог у другу државу уговорницу, на њега се, најдуже до краја 24. календарског мјесеца, примјењују правни прописи прве државе уговорнице као да је у њој запослен.

(2) Ако лице које обавља самосталну дјелатност у једној држави уговорници оде у другу државу уговорницу ради привременог обављања те дјелатности на њега се, најдуже до краја 12. календарског мјесеца, примјењују правни прописи прве државе уговорнице као да у њој обавља ту дјелатност.

(3) На лица која путују у служби послодавца који се бави ваздушним, друмским или жељезничким саобраћајем примјењују се правни прописи државе уговорнице у којој је сједиште послодавца.

(4) На посаду брода, као и друга лица запослена на броду, примјењују се правни прописи државе уговорнице под чијом заставом брод плови.

(5) На лица која обављају послове утовара и истовара брода, поправке или надзора брода у луци друге државе уговорнице, примјењују се правни прописи државе уговорнице којој лука припада.

(6) На запослене у државним и јавним службама, службене представнике и са њима изједначена лица, која су упућена у другу државу уговорницу, примјењују се правни прописи државе уговорнице која их је упутила.

(7) Примјена правних прописа прве државе уговорнице из ст. 1 и 2 овог члана може да се, изузетно, на заједнички захтјев послодавца и запосленог, односно на захтјев лица које самостално обавља дјелатност и уз сагласност надлежног органа друге државе уговорнице, продужи за још 24, односно 12 мјесеци.

Члан 9 Запослени у дипломатској мисији и конзуларном представништву

(1) На запослене у дипломатским мисијама и конзуларним представништвима, као и на запослене као што је приватна кућна послуга код чланова ових мисија и представништава, упућене у другу државу уговорницу, примјењују се правни прописи државе уговорнице из које су упућени.

(2) На запослене из става 1 овог члана, који нису упућени, примјењују се правни прописи државе уговорнице у којој су запослени.

(3) Изузетно од става 2 овог члана запослени који су држављани државе уговорнице чија је дипломатска мисија, односно конзуларно представништво, могу да се, у року од три мјесеца од дана запослења, определијеле за примјену правних прописа те државе уговорнице.

Члан 10 Изузеци

На заједнички захтјев запосленог и његовог послодавца надлежни органи држава уговорница могу да се договоре о изузецима од одредби чл. 8 и 9 овог уговора, при чему морају да узму у обзир врсту и околности запослења.

ДИО Ш ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Поглавље 1 Болест и материнство

Члан 11 Сабирање периода осигурања

Периоди осигурања навршени сходно правним прописима обје државе уговорнице се, ако је то потребно, сабирају за стицање права на давање и за одређивање трајања тог давања, под условом да се не поклапају.

Члан 12 Давања у природи

(1) Лице које испуњава услове за право на давање у природи сходно правним прописима једне државе уговорнице има право на здравствену заштиту од носиоца осигурања његовог пребивалишта или боравишта, одређену у погледу обима, врсте и начина пружања осигурања сходно правним прописима који важе за тог носиоца, као да је код њега осигурано, а у трајању одређеном правним прописима који важе за надлежног носиоца осигурања на чији терет се заштита пружа, под условом да:

1. има пребивалиште у другој држави уговорници, или
2. има боравање у другој држави уговорници по основу члана 9 овог уговора, или
3. његово стање за вријеме боравка у другој држави уговорници захтијева да му се хитно пружи здравствена заштита, а лице није отишло у ту државу уговорницу ради лијечења.

(2) Став 1 овог члана се аналогно примјењује и на чланове породице, с тим што је за чланове породице лица која имају боравање у другој држави уговорници по основу одредби члана 8 ст. 1 и 2 овог уговора потребна сагласност надлежног носиоца.

(3) За одобрење да се користе протеза, помагала и друге здравствене услуге веће вриједности неопходна је сагласност надлежног носиоца осигурања, изузев када је пружање тих услуга неодложно, јер би у противном био озбиљно угрожен живот или здравље лица из ст. 1 и 2 овог члана.

Члан 13 Новчана давања

(1) Новчана давања у случајевима из члана 12 овог уговора, као и у случају материнства, одобрава надлежни носилац осигурања сходно правним прописима које он примјењује.

(2) Ако сходно правним прописима једне државе уговорнице износ новчаних давања зависи од броја чланова породице, надлежни носилац осигурања узима у обзир и чланове породице који имају пребивалиште у другој држави уговорници.

Члан 14 Корисници пензије

(1) На корисника пензије, остварене сходно правним прописима обје државе уговорнице, примјењују се искључиво правни прописи оне државе уговорнице у којој има пребивалиште.

(2) Корисник из става 1 овог члана има право на давања у природи на терет надлежног носиоца осигурања оне државе уговорнице у којој он има пребивалиште.

(3) На корисника пензије, остварене сходно правним прописима једне државе уговорнице, који има пребивалиште у другој држави уговорници, примјењују се правни прописи те државе уговорнице и пружају давања у природи као да је право на пензију остварено сходно њеним правним прописима, а на терет надлежног носиоца.

(4) Корисник пензије из става 3 овог члана, са пребивалиштем у једној држави уговорници, чије стање за вријеме боравка у другој држави уговорници захтијева да се хитно пружи давање у природи, има право на та давања сходно правним прописима и на терет носиоца друге државе уговорнице.

(5) Одредбе ст. 1 до 4 овог члана аналогно се примјењују и на чланове породице корисника пензије.

Члан 15

Носилац који пружа давања у природи

У случају из члана 12 и члана 14 овог уговора давања у природи пружа:

- у Босни и Херцеговини

1. у Федерацији Босне и Херцеговине - мјесно надлежна организациона јединица носиоца здравственог осигурања и мјесно надлежна организациона јединица социјалне заштите,

2. у Републици Српској - организациона јединица Фонда здравственог осигурања Републике Српске и Јавни фонд дјечије заштите Републике Српске,

3. у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине – надлежна организациона јединица за здравство;

- у Републици Македонији - Подручна служба Фонда здравственог осигурања Македоније.

Члан 16

Надокнада трошкова

(1) Надлежни носилац осигурања надокнађује носиоцу осигурања који је пружио давање утрошене износе у складу са чланом 12 и чланом 14 став 3 овог уговора, изузев административних трошкова.

(2) Органи за везу држава уговорница договориће паушално плаћање за одређене случајеве умјесто појединачног обрачуна трошкова.

Поглавље 2
Старост, инвалидност и смрт

Члан 17
Сабирање периода осигурања

(1) Ако је, сходно правним прописима једне државе уговорнице, стицање, очување или поновно признавање права на давање условљено навршавањем периода осигурања, носилац те државе уговорнице узима у обзир, ако је потребно, и периоде осигурања навршене сходно правним прописима друге државе уговорнице, као да су навршени сходно правним прописима које он примјењује, под условом да се не поклапају.

(2) Приликом примјене става 1 овог члана, период осигурања који се сходно правним прописима друге државе уговорнице рачуна са увећаним трајањем, узима се у обзир у ефективном трајању.

(3) Осигуранику - држављанину једне од држава уговорница који, и поред примјене става 1 овог члана не испуњава услове за стицање права на давање, надлежни носилац узима у обзир и периоде осигурања навршене у трећој држави са којом та држава уговорница има закључен уговор о социјалном осигурању.

(4) Ако је, сходно правним прописима једне државе уговорнице, право на одређено давање условљено навршавањем периода осигурања у одређеном занимању, односно послу или у занимању за које постоји посебан систем, носилац те државе уговорнице узима у обзир и период осигурања који је, сходно правним прописима друге државе уговорнице, навршен у истом занимању, односно послу или у одговарајућем систему.

(5) Ако сходно правним прописима једне државе уговорнице за остваривање права на давање мора да буде навршен период осигурања у одређеном периоду или утврђено одређено чињенично стање, тај период се продужава одговарајућим периодом осигурања, односно постојањем одређеног чињеничног стања (коришћење пензије, давање за случај болести, повреде на раду, незапослености и др.) у другој држави уговорници.

Члан 18
Период осигурања краћи од 12 мјесеци

(1) Ако је укупан период осигурања, који се сходно правним прописима једне државе уговорнице узима у обзир за обрачунавање давања краћи од 12 мјесеци, не одобрава се право на давање изузев у случају када, сходно тим правним прописима, постоји право на давање само по основу тог периода осигурања.

(2) Период осигурања из става 1 овог члана по основу ког носилац осигурања једне државе уговорнице не одобрава давање узима у обзир носилац осигурања друге државе уговорнице за стицање, очување и поновно признавање права на давање, као и одређивање његове висине, као да је тај период навршен сходно његовим правним прописима.

Члан 19
Утврђивање самосталног давања

Ако сходно правним прописима једне државе уговорнице постоји право на давање и без примјене члана 17 овог уговора, надлежни носилац осигурања те државе уговорнице утврђује давање искључиво на основу периода осигурања који се узима у обзир сходно тим правним прописима.

Члан 20
Обрачун сразмјерног дијела давања

(1) Ако сходно правним прописима једне државе уговорнице постоји право на давање само уз примјену члана 17 овог уговора, надлежни носилац те државе уговорнице утврђује давање на тај начин што:

1. обрачунава теоретски износ давања, који би припадао да је укупан период осигурања, који се узима у обзир за обрачун давања, навршен сходно правним прописима које он примјењује. Износ давања који не зависи од дужине периода осигурања узима се као теоретски износ;

2. на основу тако обрачунатог износа утврђује износ давања сразмјеран односу између периода осигурања навршеног искључиво сходно правним прописима које он примјењује и укупних периода осигурања који се узимају у обзир за обрачун давања;

3. у случају када је укупан период осигурања који се узима у обзир примјеном одредбе члана 17 овог уговора дужи од најдужег периода осигурања сходно правним прописима које он примјењује утврђује износ давања сразмјерно периодима осигурања навршеним сходно тим правним прописима и периодима осигурања на основу којих утврђује висину давања у пуном износу.

(2) Ако се сходно правним прописима износ давања обрачунава на основу плате, надокнаде плате односно основице осигурања, надлежни носилац узима у обзир плату, надокнаду плате односно основицу осигурања искључиво из периода осигурања навршеног сходно правним прописима које он примјењује.

Члан 21
Смањење, укидање и обустављање исплате давања

Независно од правних прописа држава уговорница о смањењу, укидању или обустављању исплате пензије због стицања права на двије или више пензија, коришћење пензије сходно правним прописима једне државе уговорнице не утиче на право корисника да истовремено користи пензију остварену сходно правним прописима друге државе уговорнице.

Поглавље 3
Повреда на раду и професионална болест

Члан 22
Повреда на путу

(1) Лице са пребивалиштем у једној држави уговорници које на путу, ради ступања на посао, по основу уговора о раду, у другој држави уговорници претрпи повреду, има право на давање по основу повреде на раду сходно правним прописима и на терет носиоца друге државе уговорнице.

(2) Став 1 овог члана се примјењује и у случају повреде коју лице претрпи непосредно по истеку уговора о раду, на путу до пребивалишта.

Члан 23 Давања у натури

(1) Лице које по основу повреде на раду или професионалне болести има право на здравствену заштиту сходно правним прописима једне државе уговорнице, а има пребивалиште или боравиште у другој држави уговорници, користи ту заштиту на терет надлежног носиоца осигурања од носиоца осигурања на чијем подручју има пребивалиште или боравиште, сходно правним прописима које тај носилац примјењује као да је код њега осигурано. За коришћење протеза, помагала и других здравствених услуга веће вриједности, примјењује се одредба члана 12 став 3 овог уговора.

(2) У случајевима из става 1 овог члана здравствену заштиту пружају носиоци осигурања из члана 15 овог уговора.

(3) На надокнаду трошкова насталих сходно ставу 1 овог члана примјењују се одредбе члана 16 овог уговора.

Члан 24 Професионална болест

(1) Ако је одобрење давања за случај професионалне болести, сходно правним прописима једне државе уговорнице условљено тиме да је болест први пут љекарски утврђена у тој држави уговорници, сматра се да је тај услов испуњен ако је та болест први пут утврђена у другој држави уговорници.

(2) Ако је одобрење давања за случај професионалне болести сходно правним прописима једне државе уговорнице условљено тиме да је обављање дјелатности која може да изазове ту болест трајало одређено вријеме, надлежни носилац те државе уговорнице, ако је потребно, узима у обзир и вријеме обављања такве дјелатности у складу са правним прописима друге државе уговорнице.

Члан 25 Новчано давање

(1) Новчано давање за случај повреде на раду или професионалне болести одобрава, сходно својим правним прописима, носилац осигурања оне државе уговорнице у којој је настала повреда на раду, односно посљедњи пут обављана дјелатност која може да изазове ту професионалну болест.

(2) Ако лице које је по основу професионалне болести примало или прима новчано давање на терет носиоца осигурања једне државе уговорнице, због погоршања болести проузроковане обављањем дјелатности која, сходно правним прописима друге државе уговорнице, може да изазове професионалну болест, поднесе захтјев за давање носиоцу осигурања друге државе уговорнице, носилац осигурања прве државе уговорнице и даље сноси трошкове давања, без обзира на погоршање, сходно својим правним прописима. Носилац осигурања друге државе уговорнице одобрава давање у висини разлике између давања које припада након погоршања и давања које би, по основу наступања те болести, припадало сходно његовим правним прописима.

Члан 26
Обавјештавање дипломатске мисије
или конзуларног представништва о повреди на раду

О повреди на раду држављанина, односно осигураника једне државе уговорнице у другој држави уговорници која је проузроковала или би могла да проузрокује смрт, надлежни носилац, без одлагања, обавјештава дипломатску мисију или конзуларно представништво државе уговорнице чији је он држављанин, односно осигураник.

Поглавље 4
Незапосленост

Члан 27
Сабирање периода осигурања

(1) Период осигурања, утврђен сходно правним прописима једне државе уговорнице, узима се у обзир за право на давање у случају незапослености сходно правним прописима друге државе уговорнице, ако је незапослено лице у држави уговорници у којој остварује право на давање у посљедњих 12 мјесеци прије подношења захтјева за то давање било осигурано по основу запослења укупно најмање онолико мјесеци колико је предвиђено сходно њеним правним прописима.

(2) Услов минималног периода запошљавања из става 1 овог члана не односи се на незапослена лица чије је запослење било предвиђено на дужи рок, али је завршено, без њихове кривице, прије навршавања тог периода.

(3) Трајање примања надокнаде смањује се за онај период за који је незапослено лице у другој држави уговорници, у посљедњих 12 мјесеци прије дана када је поднесен захтјев, примало новчану надокнаду за незапосленост.

Поглавље 5
Додатак на дјецу

Члан 28
Сабирање периода осигурања

Период осигурања утврђен сходно правним прописима једне државе уговорнице узима се у обзир, ако је то потребно, за стицање и остваривање права на додатак на дјецу, сходно правним прописима друге државе уговорнице.

Члан 29
Утврђивање права на додатак на дјецу

(1) Право на додатак на дјецу се утврђује сходно правним прописима државе уговорнице по којима је лице осигурано и за дјецу која имају пребивалиште у другој држави уговорници.

(2) Ако право на додатак на дјецу постоји сходно правним прописима обје државе уговорнице, примјењују се искључиво правни прописи оне државе уговорнице у којој дијете има пребивалиште.

(3) Ст. 1 и 2 овог члана се примјењују и на дјецу корисника пензије.

ДИО IV
РАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 30
Органи за везу

У циљу ефикаснијег спровођења овог уговора, посебно ради једноставног и брзог повезивања носилаца осигурања обје државе уговорнице, као органи за везу двије државе уговорнице, одређују се:

у Босни и Херцеговини

- у Федерацији Босне и Херцеговине - Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине, Сарајево, за примјену правних прописа у Босни и Херцеговини из члана 2 став 1 тачка 1 овог уговора,
- у Републици Српској - Фонд здравственог осигурања Републике Српске, Бања Лука, за примјену правних прописа у Босни и Херцеговини из члана 2 став 1 тачка 1 овог уговора,
- у Федерацији Босне и Херцеговине - Федерални завод за пензионо и инвалидско осигурање, Мостар, за примјену правних прописа у Босни и Херцеговини из члана 2 став 1 тач. 2 и 3 овог уговора,
- у Републици Српској - Фонд за пензионо и инвалидско осигурање Републике Српске, Бијељина, за примјену правних прописа у Босни и Херцеговини из члана 2 став 1 тач. 2 и 3 овог уговора,
- у Федерацији Босне и Херцеговине - Федерални завод за запошљавање, Сарајево, за примјену правних прописа у Босни и Херцеговини из члана 2 став 1 тачка 4 овог уговора,
- у Републици Српској - Завод за запошљавање Републике Српске, Пале, за примјену правних прописа у Босни и Херцеговини из члана 2 став 1 тачка 4 овог уговора,
- у Федерацији Босне и Херцеговине - мјесно надлежно кантонално министарство за социјалну заштиту за примјену правних прописа у Босни и Херцеговини из члана 2 став 1 тачка 5 овог уговора,
- у Републици Српској - Јавни фонд дјечије заштите Републике Српске, Бијељина, за примјену правних прописа у Босни и Херцеговини из члана 2 став 1 тачка 5 овог уговора,
- у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине – надлежна организациона јединица за здравство и пензионо и инвалидско осигурање за примјену правних прописа у Босни и Херцеговини из члана 2 став 1 овог уговора;

- у Републици Македонији - Фонд здравственог осигурања Македоније за примјену правних прописа Републике Македоније из члана 2 став 1 тачка 1 и 3 овог уговора,
- Фонд пензионог и инвалидског осигурања Македоније за примјену правних прописа Републике Македоније из члана 2 став 1 тачка 2 и 3 овог уговора,
- Завод за запошљавање Републике Македоније за примјену правних прописа Републике Македоније из члана 2 став 1 тачка 4 овог уговора и
- Министарство за рад и социјалну политику за примјену правних прописа Републике Македоније из члана 2 став 1 тачка 5 овог уговора.

Члан 31
Обавезе органа, правна и административна помоћ

(1) Надлежни органи двије државе уговорнице ће, посебним споразумом, утврдити начин примјене овог уговора, који ступа на снагу истовремено са овим уговором.

(2) Органи за везу двије државе уговорнице, у оквиру своје надлежности, предузеће одговарајуће активности за спровођење овог уговора и споразума из става 1 овог члана.

(3) Надлежни органи и органи за везу двије државе уговорнице обавјештаваће се међусобно о:

- а) свим предузетим мјерама за спровођење овог уговора и
- б) свим промјенама њихових правних прописа у вези са примјеном овог уговора.

(4) У примјени овог уговора органи и носиоци држава уговорница узајамно ће пружати бесплатну правну и административну помоћ.

(5) Надлежни органи, органи за везу и носиоци осигурања држава уговорница могу да, у примјени овог уговора, непосредно међусобно ступају у везу, као и са заинтересованим лицима или њиховим пуномоћницима.

(6) Надлежни органи, органи за везу и носиоци једне државе уговорнице не смију да одбију захтјеве и друге поднеске због тога што су написани на службеном језику и писму друге државе уговорнице.

(7) Приликом примјене овог уговора равноправно се употребљавају службени језици и писма држава уговорница.

(8) Љекарске прегледе који се обављају искључиво због примјене правних прописа једне државе уговорнице, а односе се на лица која у другој држави уговорници имају пребивалиште или боравиште, обавиће на захтјев надлежног носиоца осигурања и на његов терет носилац осигурања сходно пребивалишту или боравишту. Љекарске прегледе који се обављају због примјене правних прописа обје државе уговорнице обавља на свој терет носилац осигурања сходно пребивалишту или боравишту тог лица.

(9) Правна помоћ се, до покретања судског поступка, пружа у складу са прописима који се примјењују у правној помоћи у грађанским правним стварима.

Члан 32

Овлашћења дипломатских мисија и конзуларних представништава

Дипломатске мисије и конзуларна представништва држава уговорница могу да се, без посебне пуномоћи, директно обраћају надлежним органима, органима за везу и надлежним носиоцима друге државе уговорнице ради заштите интереса својих држављана.

Члан 33

Ослобађање од такси и надовјера

(1) Ослобађање или смањење такси предвиђено прописима једне државе уговорнице за писмене поднеске или документа која се прилажу због примјене њених правних прописа, односи се и на одговарајуће писмене поднеске и документа која се прилажу због примјене овог уговора или правних прописа друге државе уговорнице.

(2) Исправе, документа и писмени поднесци било које врсте, који се прилажу приликом примјене овог уговора, не подлијежу надовјери.

Члан 34 Подношење захтјева

(1) Захтјеви, изјаве или правна средства која су у примјени овог уговора или правних прописа једне државе уговорнице поднесени органу, носиоцу или некој другој надлежној установи једне државе уговорнице, сматрају се захтјевима, изјавама или правним средствима поднесеним органу, носиоцу или некој другој надлежној установи друге државе уговорнице.

(2) Захтјев за давање, поднесен сходно правним прописима једне државе уговорнице, сматра се истовремено и захтјевом за одговарајуће давање сходно правним прописима друге државе уговорнице, које долази у обзир примјеном овог уговора.

(3) Захтјеви, изјаве или правна средства, која примјеном правних прописа једне државе уговорнице треба да се поднесу органу, носиоцу или некој другој надлежној установи те државе уговорнице, могу да се, у истом року, поднесу одговарајућем органу, носиоцу или некој другој надлежној установи друге државе уговорнице.

(4) У случајевима из ст. 1 до 3 овог члана надлежне установе, без одлагања, просљеђују захтјеве, изјаве или правна средства одговарајућим установама друге државе уговорнице непосредно или посредством органа за везу.

(5) Потврде или документа која издају органи или носиоци једне државе уговорнице сматрају се важећим за органе или носиоце друге државе уговорнице.

Члан 35 Исплата давања

(1) Носилац надлежан да пружа давања сходно овом уговору извршава своје обавезе, са ослобађајућим дејством, исплатом новчаних давања корисницима осигурања у својој националној валути.

(2) Прерачунавање давања у валуту друге државе уговорнице се врши сходно паритету валута који је важио на дан када је носилац надлежан да пружи давање дозначи средства исплатном органу у својој држави ради исплате корисницима у другу државу уговорницу.

(3) Надокнаде предвиђене овим уговором утврђују се у валути оне државе уговорнице у којој се налази сједиште носиоца на чији терет падају давања.

(4) Надокнаде за давања у природи предвиђене овим уговором утврђују се у валути оне државе уговорнице у којој су давања пружена.

(5) Дознаке средстава из ст. 1 до 4 овог члана врше се у конвертибилној валути (ЕВР) у складу са платним прометом између двије државе уговорнице.

Члан 36 Потраживање преплаћених износа давања

(1) Носилац једне државе уговорнице, који је исплатио давање у износу већем од оног који кориснику припада, може од носиоца друге државе уговорнице да затражи да од заосталих износа давања које треба да исплати кориснику задржи преплаћени износ.

(2) Преплаћени износ из става 1 овог члана директно се исплаћује носиоцу који је затражио његово задржавање.

Члан 37
Извршни поступак

(1) Извршна рјешења у области социјалног осигурања (исправе) надлежних органа и носилаца осигурања, као и извршне одлуке судова једне државе уговорнице, признају се у другој држави уговорници.

(2) Признавање може да се одбије само ако је у супротности са јавним поретком државе уговорнице у којој треба да се призна одлука и исправа из става 1 овог члана.

(3) На основу извршних одлука и исправа из става 1 овог члана спроводи се извршење у другој држави уговорници. Извршни поступак се спроводи сходно правним прописима друге државе уговорнице који се примјењују за одговарајуће одлуке и исправе државе уговорнице у којој треба да се спроведе извршење. Одлуке и исправе морају да садржавају потврду о њиховој извршности (клаузула о извршности).

Члан 38
Надокнада штете

(1) Ако лице које сходно правним прописима једне државе уговорнице прима надокнаду за штету која је настала у другој држави уговорници и има, сходно њеним правним прописима, право на надокнаду штете од трећег лица, тада право на ту надокнаду прелази на носиоца осигурања прве државе уговорнице сходно правним прописима које он примјењује.

(2) Ако је право на надокнаду штете у вези са истоврсним давањима, по основу истог случаја штете, пренесено, у складу са ставом 1 овог члана, носиоцима осигурања обје државе уговорнице, треће лице може да исплати надокнаду штете, са ослобађајућим дејством, једном или другом носиоцу осигурања. Носиоци осигурања ће намирити своја потраживања по овом основу сразмјерно давањима која исплаћују.

Члан 39
Рјешавање спорова

Спорове у примјени и тумачењу овог уговора рјешаваће договорно надлежни органи држава уговорница.

ДИО V
ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 40
Прелазне одредбе

(1) Овај уговор утврђује право на давања за период након његовог ступања на снагу.

(2) За утврђивање права на давање сходно овом уговору узима се у обзир и пензиони стаж који је, сходно правним прописима држава уговорница, остварен прије његовог ступања на снагу.

(3) Изузетно од одредби члана 17 ст. 1 и 3 овог уговора узима се у обзир само посебан стаж утврђен за период прије 1. јануара 1965. године, и то у признатом трајању.

(4) Изузетно од одредбе члана 17 став 2 овог уговора, стаж осигурања навршен прије 1. јануара 1992. године, који се сходно тада важећим прописима рачунао са увећаним трајањем, узима се у обзир у признатом трајању.

(5) Овај уговор се примјењује у области пензионог и инвалидског осигурања и на осигуране случајеве настале прије његовог ступања на снагу.

(6) Давања утврђена прије ступања на снагу овог уговора неће се поново утврђивати ако овим уговором није другачије одређено.

Члан 41

Урачунавање периода осигурања

(1) За утврђивање периода осигурања навршених у трећим државама које је бивша Социјалистичка Федеративна Република Југославија преузела међународним уговорима са тим државама примјењују се одредбе тих уговора, односно међународних споразума о социјалном осигурању које су са тим државама закључиле државе уговорнице.

(2) Период осигурања навршен у бившој ЈНА у својству војног осигураника узима на свој терет:

- Босна и Херцеговина, ако је навршен до 6. марта 1992. године за босанскохерцеговачког држављанина;

- Република Македонија, ако је навршен до 31. марта 1992. године за македонског држављанина.

(3) Ако лице из ст. 1 и 2 овог члана има држављанство обје државе уговорнице, наведени периоди падају на терет оне државе уговорнице у којој лице има пребивалиште на дан остваривања права на пензију.

Члан 42

Поновно одређивање пензије

(1) Пензије које су, од 1. јануара 1992. године до дана ступања на снагу овог уговора, признате сходно правним прописима једне државе уговорнице уз урачунавање пензионог стажа навршеног сходно правним прописима друге државе уговорнице, носиоци ће, по службеној дужности, поново одредити и обрачунати износ пензије примјеном одредби овог уговора, при чему се правоснажност донесеног рјешења неће сматрати препреком за поновно одређивање.

(2) У поступку за поновно одређивање пензије надлежни носилац утврђује услове за признавање права на пензију у складу са правним прописима који се примјењују на дан покретања поступка за поновно одређивање пензије по службеној дужности.

(3) Ако сходно правним прописима друге државе уговорнице нису испуњени услови за признавање права на пензију на дан када је носилац прве државе уговорнице први пут признао право на пензију, надлежни носилац друге државе уговорнице ће признати пензију од дана када су услови за признавање права испуњени сходно правним прописима које он примјењује.

(4) Приликом поновног признавања права на пензију из става 1 овог члана, носилац државе уговорнице, сходно чијим правним прописима је давање било признато, обрачунава износ давања узимајући у обзир и пензиони стаж навршен на територији других република бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије на основу ког је давање било признато, ако међународним уговором са државом у којој је пензиони стаж навршен није другачије одређено.

(5) Права на пензију која су, од 1. јануара 1992. године до дана ступања на снагу овог уговора, призната на основу пензионог стажа краћег од 12 мјесеци навршеног сходно правним прописима једне државе уговорнице и пензионог стажа оствареног искључиво сходно правним прописима друге државе уговорнице, поново ће се одредити и обрачунати примјеном члана 18 овог уговора.

(6) Право на пензију, признато и обрачунаво примјеном става 1 овог члана, припада од првог дана по истеку мјесеца у ком је носилац, који је признао право на пензију, покренуо поступак за поновно одређивање и обрачун износа пензије.

Члан 43

Поновно одређивање пензије на захтјев корисника

(1) Изузетно од одредби члана 42 овог уговора, кориснику који је остварио право на пензију сходно правним прописима једне државе уговорнице, урачунавањем периода осигурања навршених сходно правним прописима друге државе уговорнице у периоду од 1. јануара 1992. године до дана ступања на снагу овог уговора, а није до тог дана испунио услове за остваривање права на пензију сходно правним прописима друге државе уговорнице, на његов захтјев ће се признати, односно одредити пензија сходно одредбама овог уговора, када испуни услове за остваривање права на пензију сходно правним прописима друге државе уговорнице.

(2) Призната, односно поново одређена пензија сходно одредбама става 1 овог члана, исплаћује се од првог дана идућег мјесеца након мјесеца у ком је поднесен захтјев, ако је у том мјесецу признато право на пензију. Ако је право на пензију признато касније, поново призната и одређена пензија исплаћује се од првог дана идућег мјесеца након мјесеца у ком је признато право на пензију.

Члан 44

Ступање на снагу

(1) Овај уговор подлијеже ратификацији.

(2) Овај уговор ступа на снагу првог дана мјесеца по истеку мјесеца у ком је дипломатским путем примљено посљедње обавјештење да су испуњени сви услови предвиђени националним правним прописима за ступање на снагу овог уговора.

Члан 45
Трајање и отказивање

(1) Овај уговор се закључује на неодређено вријеме. Свака држава уговорница може да га, у текућој календарској години, у писменој форми, дипломатским путем, откаже са посљедњим даном те године, при чему отказни рок не може да буде краћи од шест мјесеци.

(2) У случају отказивања овог уговора његове одредбе се и даље примјењују на стечена права, као и на захтјеве за остваривање права поднесене до дана његовог отказивања.

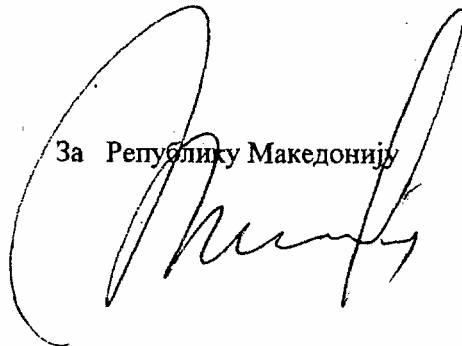
У потврду овога опуномоћеници су потписали овај уговор.

Сачињено у САРАЈЕВО дана 17.02.2005 године, у два изворника на службеним језицима Босне и Херцеговине - српском језику, хрватском језику и босанском језику и службеном језику Републике Македоније - македонском језику, при чему су оба изворника једнако вјеродостојна.

За Босну и Херцеговину

S. H. ...

За Републику Македонију

**АДМИНИСТРАТИВНИ СПОРАЗУМ
ЗА СПРОВОЂЕЊЕ УГОВОРА ИЗМЕЂУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И РЕПУБЛИКЕ МАКЕДОНИЈЕ
О СОЦИЈАЛНОМ ОСИГУРАЊУ**

На основу члана 31 став 1 Уговора између Босне и Херцеговине и Републике Македоније о социјалном осигурању, који је потписан у _____ дана _____ године (у даљњем тексту: Споразум), Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине и Министарство за рад и социјалну политику Републике Македоније, договорили су се следеће.

ДИО I
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1
Дефиниције појмова

Изрази који се употребљавају у овом споразуму имају исто значење као и у Уговору.

Члан 2
Органи за везу

Органи за везу двије државе уговорнице из члана 30 Уговора ће, у оквиру своје надлежности, договорити мјере и утврдити двојезичке обрасце за спровођење Уговора и овог споразума.

ДИО II
ОДРЕДБЕ О ПРИМЈЕНИ ПРАВНИХ ПРОПИСА

Члан 3
Примјена чл. 7 и 8 Уговора

(1) У случајевима из чл. 7 и 8 Уговора надлежни носилац осигурања државе уговорнице, чији се правни прописи примјењују, издаје, на утврђеном двојезичком обрасцу, потврду о примјени тих правних прописа у одређеном периоду.

(2) Потврду из става 1 овог члана, на захтјев осигураника или послодавца, издаје:

у Босни и Херцеговини

- у Федерацији Босне и Херцеговине - надлежни носилац здравственог осигурања,
- у Републици Српској - организациона јединица Фонда здравственог осигурања Републике Српске и

- у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине - надлежна организациона јединица за здравство и пензионо и инвалидско осигурање;

у Републици Македонији

- подручна служба Фонда здравственог осигурања Македоније.

(3) Потврда из става 1 овог члана се, изузетно, може и накнадно издати на захтјев осигураника, послодавца или носиоца осигурања државе уговорнице на чијој територији лице ради, односно обавља дјелатност.

ДИО Ш

ПРИМЈЕНА ПОСЕБНИХ ОДРЕДБИ

Поглавље 1

Болест и материнство

Члан 4

Примјена члана 11 Уговора

(1) Ради примјене члана 11 Уговора, надлежни носиоци осигурања држава уговорница издају, на утврђеном двојезичком обрасцу, потврду о периоду осигурања навршеном сходно правним прописима које примјењују.

(2) Потврду из става 1 овог члана, на захтјев осигураника, издаје:

у Босни и Херцеговини

- у Федерацији Босне и Херцеговине - надлежни носилац здравственог осигурања,
- у Републици Српској - организациона јединица Фонда здравственог осигурања Републике Српске и
- у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине - надлежна организациона јединица за здравство и пензионо и инвалидско осигурање;

у Републици Македонији

- подручна служба Фонда здравственог осигурања Македоније.

(3) Потврда из става 1 овог члана се, изузетно, може и накнадно издати на захтјев осигураника или носиоца осигурања државе уговорнице на чијој територији лице ради, односно обавља дјелатност.

Члан 5

Примјена члана 12 Уговора

(1) Ради коришћења права на здравствену заштиту, лице из члана 12 Уговора је обавезно да носиоцу осигурања у мјесту пребивалишта или боравишта поднесе, на утврђеном двојезичком обрасцу, потврду о праву на давање у природи.

(2) Потврду из става 1 овог члана издаје:

у Босни и Херцеговини

- у Федерацији Босне и Херцеговине - надлежна организациона јединица носиоца здравственог осигурања,
- у Републици Српској - организациона јединица Фонда здравственог осигурања Републике Српске и Јавног фонда дјечије заштите Републике Српске и
- у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине - надлежна организациона јединица за здравство и пензионо и инвалидско осигурање;

у Републици Македонији:

- подручна служба Фонда здравственог осигурања Македоније.

(3) Потврда из става 1 овог члана се, изузетно, може и накнадно издати на захтјев носиоца осигурања који је пружио давања у природи. Уз захтјев носилац осигурања прилаже и потребну медицинску документацију.

(4) У случају утврђене неспособности за рад и одобреног болничког лијечења носилац осигурања који пружа давања сходно пребивалишту или боравишту лица дужан је да о томе неодложно, на утврђеном двојезичком обрасцу, обавијести надлежног носиоца осигурања.

(5) Сагласност за коришћење протеза, помагала, као и других здравствених услуга веће вриједности из члана 12 став 3 Споразума издаје се на утврђеном двојезичком обрасцу када вриједност тих услуга прелази износ од 150 ЕВР изражен у националној валути државе уговорнице.

Члан 6

Исплата новчаних давања

Надлежни носилац осигурања исплаћује новчано давање из члана 13 Уговора непосредно кориснику права.

Члан 7

Давања у натура корисницима пензије

(1) Ради коришћења права на здравствену заштиту за корисника пензије из члана 14 став 3 Уговора, надлежни носилац осигурања издаје и доставља носиоцу осигурања надлежном према пребивалишту корисника пензије потврду, на утврђеном двојезичком обрасцу, као доказ да постоји право на давање у натура.

(2) Ради коришћења права на здравствену заштиту за корисника пензије из члана 14 став 4 Уговора носилац осигурања, надлежан према пребивалишту, уручује кориснику копију потврде из става 1 овог члана.

(3) Потврду из става 1 овог члана издаје:

у Босни и Херцеговини

- у Федерацији Босне и Херцеговине - надлежна организациона јединица носиоца здравственог осигурања,
- у Републици Српској - организациона јединица Фонда здравственог осигурања Републике Српске и Јавног фонда дјечије заштите Републике Српске и
- у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине - надлежна организациона јединица за здравство и пензионо и инвалидско осигурање;

у Републици Македонији:

- подручна служба Фонда здравственог осигурања Македоније.

Члан 8

Накнада у случају непридржавања прописаног поступка

(1) Лицу из члана 12 Уговора, које је користило здравствену заштиту на начин који није предвиђен чланом 5 овог уговора, настале трошкове надокнађује надлежни носилац осигурања сходно правним прописима које он примјењује.

(2) Носилац осигурања који је пружио давање из става 1 овог члана обавезан је да надлежном носиоцу осигурања, на његов захтјев, достави неопходну документацију.

Поглавље 2

Старост, инвалидност и смрт

Члан 9

Подношење захтјева

Носилац осигурања државе уговорнице, код ког је поднесен захтјев за давање, затражиће од подносиоца захтјева да приложи потребну документацију надлежном носиоцу осигурања друге државе уговорнице за обраду захтјева, а нарочито податке о периодима, врсти и мјестима запослења, односно обављања дјелатности, као и податке о послодавцу.

Члан 10

Обрада захтјева и покретање поступка

(1) Надлежни носиоци осигурања су дужни да се међусобно обавјештавају о сваком захтјеву за давање и свим чињеницама од значаја за остваривање права и утврђивање висине давања, при чему потврђивање података на утврђеном двојезичком обрасцу замјењује достављање оригиналне документације.

(2) Надлежни носиоци осигурања, такође, међусобно достављају преглед запослења, односно дјелатности које су обављане у другој држави уговорници, као и, евентуално, у трећој држави, уз одговарајућу документацију у оригиналу, односно у фотокопији коју су овјерили, укључујући и радну књижицу.

(3) Надлежни носилац осигурања ком је поднесен захтјев за давање потврђује носиоцу осигурања друге државе уговорнице периоде осигурања који се узимају у обзир сходно правним прописима које он примјењује.

Члан 11

Обавјештавање о завршетку поступка за утврђивање права на давање

Надлежни носиоци осигурања се међусобно обавјештавају, на утврђеном двојезичком обрасцу, о завршетку поступка за утврђивање права на давање.

Члан 12

Обавјештавање

Надлежни носиоци осигурања се међусобно обавјештавају о чињеницама значајним за давање, а нарочито о:

1. престанку права на давање, односно обустављању исплате давања;
2. промјени у пензионем стажу;
3. о почетку запослења, односно обављања дјелатности;
4. новом брачном стању удовице односно удовца;
5. пресељењу у трећу државу;
6. промјени адресе;
7. престанку школовања дјетета и
8. смрти корисника права.

Члан 13

Обустављање исплате и престанак права на давање

Надлежни носиоци осигурања држава уговорница се међусобно, без одлагања, обавјештавају о чињеницама због којих се обуставља исплата давања или престаје право на давање.

Члан 14

Примјена члана 42 Уговора

Надлежни носилац осигурања, који је утврдио право на пензију, при поновном одређивању пензије узима у обзир, на свој терет, посебан стаж из члана 40 став 3 Уговора, период осигурања из члана 41 став 1 Уговора, односно пензиони стаж навршен у другим републикама бивше СФРЈ, ако међународним уговором са државом у којој је пензиони стаж навршен није другачије одређено.

Члан 15

Поступак за поновно одређивање пензије

(1) Надлежни носиоци осигурања, по службеној дужности, покрећу поступак за поновно одређивање пензије попуњавањем обрасца - Обавјештење о поновном одређивању пензије, уз које прилажу:

1. потврду о пензионом стажу у којој се наводе сви периоди осигурања;
2. фотокопију радне књижице;
3. фотокопију привременог или крајњег рјешења о признавању права на пензију;
4. фотокопије рјешења о признавању и одређивању породичне пензије члановима породице, као и фотокопију рјешења о признавању права на пензију умрлом кориснику и
5. фотокопију налаза, оцјене и мишљења инвалидске комисије или овлашћеног вјештака, уз неопходну медицинску документацију на основу које је донесен налаз, оцјена и мишљење, ако је признато право на инвалидску пензију.

(2) Документе из става 1 овог члана овјерава надлежни носилац осигурања.

Члан 16

Исплата поновно одређене пензије

(1) Носилац осигурања који је покренуо поступак за поновно одређивање пензије наставља исплату те пензије закључно са мјесецом у ком је донио рјешење о поновном одређивању пензије.

(2) Након пријема позитивног рјешења о пензији од носиоца осигурања друге државе уговорнице, носилац из става 1 овог члана доноси рјешење о поновном утврђивању пензије, које доставља носиоцу осигурања друге државе уговорнице и тражиће да буде обавијештен о пензији истакнутој у националној валути и њеној противвриједности у ЕВР првог дана идућег мјесеца, када је носилац осигурања из става 1 овог члана донио рјешење о поновном утврђивању пензије.

(3) Носилац осигурања друге државе уговорнице заостале износе пензије од дана признавања права закључно са мјесецом у ком је носилац осигурања прве државе уговорнице донио рјешење о поновном одређивању износа пензије исплатиће носиоцу осигурања прве државе уговорнице, након чега ће започети исплату непосредно кориснику пензије.

(4) Ако је збир новоутврђених пензија мањи од пензије коју би исплаћивао носилац осигурања који је покренуо поступак, кориснику пензије се исплаћује разлика између новоутврђене и претходно признате пензије. При усаглашавању пензија, сагласно својим прописима, овај носилац усаглашава једном годишње новоутврђену и претходну признату пензију.

(5) Ако сходно правним прописима које примјењује носилац осигурања друге државе уговорнице корисник не испуњава услове за стицање права на пензију, носилац осигурања који је покренуо поступак за поновно одређивање пензије наставља са исплатом већ утврђене пензије до испуњавања услова за стицање права на пензију сходно правним прописима друге државе уговорнице.

Члан 17

Исплата новчаних давања

(1) Надлежни носилац осигурања исплаћује новчано давање непосредно кориснику права.

(2) На захтјев надлежног носиоца осигурања из става 1 овог члана корисник права је обавезан да, најкасније до краја марта текуће године, достави потврду о животу.

(3) Органи за везу крајем априла текуће године међусобно размјењују статистичке податке о броју корисника сходно врсти пензија и исплаћеним износима на територији друге државе уговорнице за претходну годину.

Поглавље 3

Повреда на раду и професионална болест

Члан 18

Пружање давања у природи

На случајеве из члана 23 Уговора примјењује се члан 5 овог споразума.

Члан 19

Исплата новчаних давања

Надлежни носиоци осигурања исплаћују новчана давања из члана 25 Уговора непосредно кориснику права.

Поглавље 4

Незапосленост

Члан 20

Поступак

Ради коришћења права из члана 27 Уговора надлежни носиоци осигурања држава уговорнице, на утврђеном двојезичком обрасцу, потврђују периоде осигурања подносиоца захтјева навршене сходно правним прописима које они примјењују, као и периоде у којима је исплаћивана надокнада за случај незапослености.

Поглавље 5

Правна и административна помоћ

Члан 21

Примјена члана 31 став 8 Уговора

(1) Када орган вјештачења надлежног носиоца једне државе уговорнице, у примјени члана 31 Уговора, утврди да налаз, оцјена и мишљење органа вјештачења носиоца друге државе уговорнице одговарају мјерилима која он примјењује, тај налаз, оцјена и мишљење ће се узети у обзир као доказно средство у поступку остваривања права.

(2) Надлежни носилац осигурања једне државе уговорнице чији је орган извршио вјештачење ће, на захтјев надлежног носиоца друге државе уговорнице, доставити и фотокопију медицинске документације на основу које је вјештачење извршено и коју је овјерио.

Члан 22

Утврђивање и размјена података о периоду осигурања и зарадама до 1. јануара 1992. године

(1) Надлежни носилац осигурања на чијем се подручју налазило сједиште пословне јединице предузећа ће од надлежног носиоца осигурања на чијем се подручју налазило сједиште тог предузећа захтјевом затражити исказивање података о периоду осигурања и зарадама на одговарајућем обрасцу.

(2) Захтјев из става 1 овог члана садржи податке о називу и сједишту предузећа, његових пословних јединица са регистарским бројевима и годинама осигурања за које треба да се искаже период осигурања и зараде.

(3) Надлежни носилац осигурања на чијем се подручју налазило сједиште предузећа уз попуњен образац из става 1 овог члана доставља надлежном носиоцу осигурања који му је упутио захтјев податке о престанку пословања пословних јединица, одјави осигурања за запослене у тим јединицама, као и податке о пословним јединицама и запосленима у њима који нису обухваћени захтјевом, ако их има.

(4) Ако се период осигурања, утврђен у матичној евиденцији надлежних носилаца осигурања обје државе уговорнице поклапа у периоду од 2. августа 1975. године до 30. септембра 1976. године, надлежни носилац осигурања на чијем подручју се налазило сједиште пословне јединице ће избрисати податке о периоду осигурања и зарадама за тај период у својој матичној евиденцији.

(5) У случају када је период осигурања навршен у вријеме од 2. августа 1975. године до 30. септембра 1976. године за осигуранике који су били запослени код послодавца са сједиштем у једној држави уговорници, али су радили у пословним јединицама у другој држави уговорници и када је, у поступку утврђивања периода осигурања, немогуће прибавити податке о пријавама, одјавама и зарадама (М-1, М-2 и М-4) због ликвидације, стечаја послодавца или других објективних разлога, те периоде узима у обзир носилац осигурања оне државе уговорнице у којој је било сједиште послодавца.

ДИО IV

ФИНАНСИЈСКА ОДРЕДБА

Члан 23

Надокнада трошкова за давања у природи

(1) Носилац осигурања мјеста пребивалишта или боравишта лица подноси захтјев за надокнаду трошкова за пружена давања у природи надлежном носиоцу осигурања друге државе уговорнице, тромјесечно, преко органа за везу.

(2) Надлежни носилац је обавезан да надокнади неспорне трошкове у року од 60 дана од дана пријема захтјева.

(3) Накнада трошкова давања у природи се врши у конвертибилној валути (ЕВР) сходно паритету валута који је важио на дан када је поднесен захтјев из става 1 овог члана.

ДИО V
ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Члан 24
Ступање на снагу

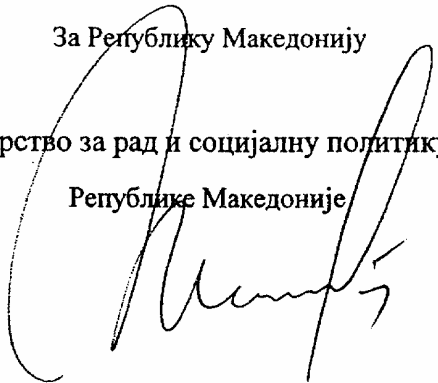
Овај споразум ступа на снагу истовремено са Уговором.

Сачињено у САРАЈЕВО дана 17.02. 2005. године, у два изворника на службеним језицима Босне и Херцеговине - српском језику, хрватском језику и босанском језику и службеном језику Републике Македоније - македонском језику, при чему су оба изворника једнако вјеродостојна.

За Босну и Херцеговину

Министарство цивилних послова
Босне и Херцеговине

За Републику Македонију

Министарство за рад и социјалну политику
Републике Македоније

**UGOVOR
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE
I REPUBLIKE MAKEDONIJE
O SOCIJALNOM OSIGURANJU**

Bosna i Hercegovina
i
Republika Makedonija

u želji da uredе међусобне односе у области социјалног осигурања
dogovorile су се слjedeће

DIO I

OPĆE ODREDBE

Članak 1. Definicije pojmova

(1) U ovom ugovoru sljedeći izrazi znače:

1. "teritorij"

- u odnosu na Bosnu i Hercegovinu, teritorij Bosne i Hercegovine,
- u odnosu na Republiku Makedoniju, teritorij Republike Makedonije;

2. "državljanin"

- u odnosu na Bosnu i Hercegovinu, državljanin Bosne i Hercegovine,
- u odnosu na Republiku Makedoniju, državljanin Republike Makedonije;

3. "pravni propisi"

- zakoni i drugi pravni propisi koji se odnose na oblasti socijalnog osiguranja iz članka 2. stavak 1. ovog ugovora;

4. "nadležni organ"

- u odnosu na Bosnu i Hercegovinu, ministarstva nadležna za pravne propise u Bosni i Hercegovini iz članka 2. stavak 1. ovog ugovora,
- u odnosu na Republiku Makedoniju, ministarstva nadležna za pravne propise u Republici Makedoniji iz članka 2. stavak 1. ovog ugovora;

5. "nositelj"

- ustanova, odnosno organ nadležan za provođenje pravnih propisa iz članka 2. stavak 1. ovog ugovora;

6. "nadležni nositelj"

- nositelj kod kojeg je osoba osigurana na dan podnošenja zahtjeva za davanje ili od kojeg ima ili bi trebalo imati pravo na davanje;

7. "organ za vezu"

- organ određen za provođenje ovog ugovora;

8. "osiguranik"

- osoba koja je osigurana ili je bila osigurana prema pravnim propisima iz članka 2. ovog ugovora;

9. "član obitelji"

- osoba određena ili priznata kao takva prema pravnim propisima iz članka 2. ovog ugovora;

10. "prebivalište"

- mjesto u kojem osoba stalno prebiva i u kojem je prijavljena sukladno odgovarajućim pravnim propisima;

11. "boravak"

- boravak na teritoriju jedne države ugovornice osobe koja ima prebivalište na teritoriju druge države ugovornice;

12. "razdoblje osiguranja"
 - razdoblje plaćenog doprinosa i sa njim izjednačeno razdoblje kao i poseban staž koji se odnosi na razdoblje do 1. siječnja 1965. godine priznat prema pravnim propisima država ugovornica;
13. "davanje"
 - davanje u naturi i novčano davanje;
14. "davanje u naturi"
 - zdravstvena zaštita i druga davanja, osim novčanih;
15. "žurno davanje u naturi"
 - zdravstvene usluge koje se ne mogu odgoditi, a da život i zdravlje osobe ne bude ozbiljno ugroženo;
16. "novčano davanje"
 - mirovina i drugo novčano davanje uključujući i njihove dijelove, kao i sve povišice i dodatke prema pravnim propisima iz članka 2. ovog ugovora.

(2) U ovom ugovoru ostali izrazi imaju značenje koje im pripada prema pravnim propisima država ugovornica.

Članak 2.

Pravni propisi na koje se ovaj ugovor odnosi

(1) Ovaj se ugovor odnosi na pravne propise.

U Bosni i Hercegovini o:

1. zdravstvenom osiguranju i zdravstvenoj zaštiti;
2. mirovinskom i invalidskom osiguranju;
3. osiguranju za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti;
4. osiguranje za slučaj neuposlenosti i
5. novčanoj naknadi u svezi materinstva i dodatka na djecu.

U Republici Makedoniji o:

1. zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i materinstvu;
2. mirovinskom i invalidskom osiguranju;
3. osiguranju za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti;
4. osiguranje za slučaj neuposlenosti i
5. dodatku na djecu.

(2) Ovaj se ugovor odnosi na sve pravne propise kojima se objedinjuju, mijenjaju ili dopunjuju pravni propisi iz stavka 1. ovog članka.

Članak 3.

Osobe na koje se ovaj ugovor primjenjuje

Ovaj se ugovor primjenjuje na:

- a) osobe za koje važe ili su važili pravni propisi jedne ili obje države ugovornice i
- b) druge osobe koje prava izvode od osoba naznačenih pod a).

Članak 4.
Jednaki tretman

Prilikom primjene pravnih propisa jedne države ugovornice, državljani druge države ugovornice su izjednačeni s njezinim državljanima ukoliko ovim ugovorom nije drukčije određeno.

Članak 5.
Izjednačenost teritorija

(1) Mirovina, novčana naknada i druga novčana davanja prema pravnim propisima jedne države ugovornice isplaćuju se korisniku s prebivalištem u drugoj državi ugovornici.

(2) Mirovina, novčana naknada i druga novčana davanja se ne mogu umanjiti, staviti u stanje mirovanja i oduzeti zbog toga što korisnik ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, ukoliko ovim ugovorom nije drukčije određeno.

(3) Državljanima druge države ugovornice, sa prebivalištem u trećoj državi, davanja iz st. 1. i 2. ovog članka država u kojoj je ostvareno pravo na davanje isplaćuje pod istim uvjetima kao i svojim državljanima.

(4) Stavak 1. ovog članka se ne primjenjuje na davanja temeljem preostale radne sposobnosti, najniže mirovine i tjelesnog oštećenja.

Članak 6.
Izjednačenost pravnih činjenica

Ako obavljanje neke djelatnosti na temelju koje osoba stiče dohodak, određen vid obveznog osiguranja ili druge činjenice sukladno pravnim propisima jedne države ugovornice ima pravno djelovanje na određena davanja iz socijalnog osiguranja, takva djelatnost, obvezno osiguranje ili druga činjenica ima jednako pravno djelovanje u drugoj državi ugovornici.

DIO II
ODREDBE O PRAVNIM PROPISIMA KOJI SE PRIMJENJUJU

Članak 7.
Opća odredba

(1) Obveza osiguranja se određuje prema pravnim propisima one države ugovornice u kojoj osoba radi, odnosno obavlja djelatnost, što važi i u slučaju kada se sjedište poslodavca nalazi u drugoj državi ugovornici, ako odredbama čl. 8. i 9. ovog ugovora nije drukčije određeno.

(2) Na osobu uposlenu u poslovnicu ili u stalnom zastupništvu poduzeća čije je sjedište na teritoriju druge države ugovornice primjenjuju se pravni propisi države na čijem je teritoriju ta poslovnicu ili zastupništvo.

Članak 8.
Posebne odredbe

(1) Ako poslodavac sa sjedištem u jednoj državi ugovornici uputi uposlenog u drugu državu ugovornicu, na njega se, najdulje do svršetka 24. kalendarskog mjeseca, primjenjuju pravni propisi prve države ugovornice kao da je u njoj uposlen.

(2) Ako osoba koje obavlja samostalnu djelatnost u jednoj državi ugovornici ode u drugu državu ugovornicu radi privremenog obavljanja te djelatnosti na njega se, najdulje do svršetka 12. kalendarskog mjeseca, primjenjuju pravni propisi prve države ugovornice kao da u njoj obavlja tu djelatnost.

(3) Na osobe koje putuju u službi poslodavca koji se bavi zračnim, drumskim ili željezničkim prometom primjenjuju se pravni propisi države ugovornice u kojoj je sjedište poslodavca.

(4) Na posadu broda, kao i druge osobe uposlene na brodu, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice pod čijom zastavom brod plovi.

(5) Na osobe koje obavljaju poslove utovara i istovara broda, popravke ili nadzora broda u luci druge države ugovornice, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice kojoj luka pripada.

(6) Na uposlene u državnim i javnim službama, službene zastupnike i sa njima izjednačene osobe, koje su upućene u drugu državu ugovornicu, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice koja ih je uputila.

(7) Primjena pravnih propisa prve države ugovornice iz st. 1. i 2. ovog članka se može, iznimno, na zajednički zahtjev poslodavca i uposlenog, odnosno na zahtjev osobe koja samostalno obavlja djelatnost i uz suglasnost nadležnog organa druge države ugovornice, produjiti za još 24, odnosno 12 mjeseci.

Članak 9.

Uposleni u diplomatskoj misiji i konzularnom zastupništvu

(1) Na uposlene u diplomatskim misijama i konzularnim zastupništvima, kao i na uposlene kao što je privatna kućna posluga kod članova ovih misija i zastupništava, upućene u drugu državu ugovornicu, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice iz koje su upućeni.

(2) Na uposlene iz stavka 1. ovog članka, koji nisu upućeni, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice u kojoj su uposleni.

(3) Iznimno od stavka 2. ovog članka uposleni koji su državljani države ugovornice čija je diplomatska misija, odnosno konzularno zastupništvo, mogu se, u roku od tri mjeseca od dana uposlenja, opredijeliti za primjenu pravnih propisa te države ugovornice.

Članak 10.

Iznimke

Na zajednički zahtjev uposlenog i njegovog poslodavca nadležni organi država ugovornica mogu dogovoriti iznimke od odredaba čl. 8. i 9. ovog ugovora, pri čemu moraju uzeti u obzir vrstu i okolnosti uposlenja.

DIO III
POSEBNE ODREDBE

Poglavlje 1.
Bolest i materinstvo

Članak 11.
Sabiranje razdoblja osiguranja

Razdoblja osiguranja navršena prema pravnim propisima obje države ugovornice se, ako je to potrebno, sabiru za stjecanje prava na davanje i za određivanje trajanja tog davanja, pod uvjetom da se ne poklapaju.

Članak 12.
Davanja u naturi

(1) Osoba koje ispunjava uvjete za pravo na davanje u naturi prema pravnim propisima jedne države ugovornice ima pravo na zdravstvenu zaštitu od nositelja osiguranja njezinog prebivališta ili boravišta, određenu glede opsega, vrste i načina pružanja osiguranja prema pravnim propisima koji važe za tog nositelja, kao da je kod njega osigurana, a u trajanju određenom pravnim propisima koji važe za nadležnog nositelja osiguranja na čiji se teret zaštita pruža, pod uvjetom da:

1. ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, ili
2. ima boravište u drugoj državi ugovornici temeljem članka 9. ovog ugovora, ili
3. njezino stanje za vrijeme boravka u drugoj državi ugovornici zahtijeva žurno pružanje zdravstvene zaštite, a osoba nije otišla u tu državu ugovornicu radi liječenja.

(2) Stavak 1. ovog članka se analogno primjenjuje i na članove obitelji, s tim što je za članove obitelji osoba koje imaju boravište u drugoj državi ugovornici temeljem odredaba članka 8. st. 1. i 2. ovog ugovora potrebna suglasnost nadležnog nositelja.

(3) Za odobrenje korištenja proteza, pomagala i drugih zdravstvenih usluga veće vrijednosti je nužna suglasnost nadležnog nositelja, izuzev kada je pružanje tih usluga neodložno, jer bi u protivnom bio ozbiljno ugrožen život ili zdravlje osobe iz st. 1. i 2. ovog članka.

Članak 13.
Novčana davanja

(1) Novčana davanja u slučajevima iz članka 12. ovog ugovora, kao i u slučaju materinstva, odobrava nadležni nositelj osiguranja prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

(2) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice iznos novčanih davanja ovisi o broju članova obitelji, nadležni nositelj osiguranja uzima u obzir i članove obitelji koji imaju prebivalište u drugoj državi ugovornici.

Članak 14. Korisnici mirovine

(1) Na korisnika mirovine, ostvarene prema pravnim propisima obje države ugovornice, primjenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice u kojoj ima prebivalište.

(2) Korisnik iz stavka 1. ovog članka ima pravo na davanja u naturi na teret nadležnog nositelja osiguranja one države ugovornice u kojoj on ima prebivalište.

(3) Na korisnika mirovine, ostvarene prema pravnim propisima jedne države ugovornice, koji ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, primjenjuju se pravni propisi te države ugovornice i pružaju davanja u naturi kao da je pravo na mirovinu ostvareno prema njezinim pravnim propisima, a na teret nadležnog nositelja.

(4) Korisnik mirovine iz stavka 3. ovog članka, sa prebivalištem u jednoj državi ugovornici, čije stanje za vrijeme boravka u drugoj državi ugovornici zahtijeva žurno pružanje davanja u naturi, ima pravo na ta davanja prema pravnim propisima i na teret nositelja druge države ugovornice.

(5) Odredbe st. 1. do 4. ovog članka se analogno primjenjuju i na članove obitelji korisnika mirovine.

Članak 15. Nositelj koji pruža davanja u naturi

U slučaju iz članka 12. i članka 14. ovog ugovora davanja u naturi pruža:

- u Bosni i Hercegovini

1. u Federaciji Bosne i Hercegovine - mjesno nadležna organizacijska jedinica nositelja zdravstvenog osiguranja i mjesno nadležna organizacijska jedinica socijalne zaštite,

2. u Republici Srpskoj - organizacijska jedinica Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i Javni fond dječje zaštite Republike Srpske,

3. u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine – nadležna organizacijska jedinica za zdravstvo;

- u Republici Makedoniji - Područna služba Fonda zdravstvenog osiguranja Makedonije.

Članak 16. Naknada troškova

(1) Nadležni nositelj osiguranja nadoknađuje nositelju osiguranja koji je pružio davanje utrošene iznose sukladno članku 12. i članku 14. stavak 3. ovog ugovora, izuzev administrativnih troškova.

(2) Organi za vezu država ugovornica dogovorit će paušalno plaćanje za određene slučajeve umjesto pojedinačnog obračuna troškova.

Poglavlje 2.
Starost, invalidnost i smrt

Članak 17.
Sabiranje razdoblja osiguranja

(1) Ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, stjecanje, očuvanje ili ponovno priznavanje prava na davanje uvjetovano navršavanjem razdoblja osiguranja, nositelj te države ugovornice uzima u obzir, ako je potrebno, i razdoblje osiguranja navršeno prema pravnim propisima druge države ugovornice, kao da su navršeni prema pravnim propisima koje on primjenjuje, pod uvjetom da se ne poklapaju.

(2) Prilikom primjene stavka 1. ovog članka razdoblje osiguranja koje se, prema pravnim propisima druge države ugovornice računa s uvećanim trajanjem, uzima se u obzir u efektivnom trajanju.

(3) Osiguraniku - državljaninu jedne od država ugovornica koji, i pored primjene stavka 1. ovog članka ne ispunjava uvjete za stjecanje prava na davanje, nadležni nositelj uzima u obzir i razdoblje osiguranja navršeno u trećoj državi s kojom ta država ugovornica ima zaključen ugovor o socijalnom osiguranju.

(4) Ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, pravo na određeno davanje uvjetovano navršavanjem razdoblja osiguranja u određenom zanimanju, odnosno poslu ili u zanimanju za koje postoji poseban sustav, nositelj te države ugovornice uzima u obzir i razdoblje osiguranja koje je, prema pravnim propisima druge države ugovornice, navršeno u istom zanimanju, odnosno poslu ili u odgovarajućem sustavu.

(5) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice za ostvarivanje prava na davanje mora biti navršeno razdoblje osiguranja u određenom razdoblju ili utvrđeno određeno činjenično stanje, to se razdoblje produljuje odgovarajućim razdobljem osiguranja, odnosno postojanjem određenog činjeničnog stanja (korištenje mirovine, davanje za slučaj bolesti, povrede na radu, neuposlenosti i dr.) u drugoj državi ugovornici.

Članak 18.
Razdoblje osiguranja kraće od 12 mjeseci

(1) Ako je ukupno razdoblje osiguranja, koje se prema pravnim propisima jedne države ugovornice uzima u obzir za obračunavanje davanja kraće od 12 mjeseci, ne odobrava se pravo na davanje izuzev u slučaju kada, prema tim pravnim propisima, postoji pravo na davanje samo temeljem tog razdoblja osiguranja.

(2) Razdoblje osiguranja iz stavka 1. ovog članka temeljem kojeg nositelj osiguranja jedne države ugovornice ne odobrava davanje uzima u obzir nositelj osiguranja druge države ugovornice za stjecanje, očuvanje i ponovno priznavanje prava na davanje, kao i određivanje njegove visine, kao da je to razdoblje navršeno prema njegovim pravnim propisima.

Članak 19.
Utvrđivanje samostalnog davanja

Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje i bez primjene članka 17. ovog ugovora, nadležni nositelj osiguranja te države ugovornice utvrđuje davanje isključivo na temelju razdoblja osiguranja koje se uzima u obzir prema tim pravnim propisima.

Članak 20. Obračun razmjernog dijela davanja

(1) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje samo uz primjenu članka 17. ovog ugovora, nadležni nositelj te države ugovornice utvrđuje davanje na taj način što:

1. obračunava teorijski iznos davanja, koji bi pripadao da je ukupno razdoblje osiguranja, koje se uzima u obzir za obračun davanja, izvršeno prema pravnim propisima koje on primjenjuje. Iznos davanja koji ne ovisi o duljini razdoblja osiguranja uzima se kao teorijski iznos;

2. na temelju tako obračunatog iznosa utvrđuje iznos davanja razmjeran odnosu između razdoblja osiguranja izvršenog isključivo prema pravnim propisima koje on primjenjuje i ukupnih razdoblja osiguranja koji se uzimaju u obzir za obračun davanja;

3. u slučaju kada je ukupno razdoblje osiguranja koje se uzima u obzir primjenom odredbe članka 17. ovog ugovora dulje od najduljeg razdoblja osiguranja prema pravnim propisima koje on primjenjuje utvrđuje iznos davanja razmjerno razdobljima osiguranja izvršenim prema tim pravnim propisima i razdobljima osiguranja na temelju kojih utvrđuje visinu davanja u punom iznosu.

(2) Ako se prema pravnim propisima iznos davanja obračunava na temelju plaće, naknade plaće odnosno osnovice osiguranja, nadležni nositelj uzima u obzir plaću, naknadu plaće odnosno osnovicu osiguranja isključivo iz razdoblja osiguranja izvršenog prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

Članak 21. Smanjenje, ukidanje i obustava isplate davanja

Neovisno o pravnim propisima država ugovornica o smanjenju, ukidanju ili obustavi isplate mirovine zbog stjecanja prava na dvije ili više mirovina, korištenje mirovine prema pravnim propisima jedne države ugovornice ne utiče na pravo korisnika da istodobno koristi mirovinu ostvarenu prema pravnim propisima druge države ugovornice.

Poglavlje 3. Povreda na radu i profesionalna bolest

Članak 22. Povreda na putu

(1) Osoba sa prebivalištem u jednoj državi ugovornici koje na putu, radi stupanja na posao, temeljem ugovora o radu, u drugoj državi ugovornici pretrpi povredu, ima pravo na davanja temeljem povrede na radu prema pravnim propisima i na teret nositelja druge države ugovornice.

(2) Stavak 1. ovog članka se primjenjuje i u slučaju povrede koju osoba pretrpi neposredno po isteku ugovora o radu, na putu do prebivališta.

Članak 23.
Davanja u naturi

(1) Osoba koja temeljem povrede na radu ili profesionalne bolesti ima pravo na zdravstvenu zaštitu prema pravnim propisima jedne države ugovornice, a ima prebivalište ili boravište u drugoj državi ugovornici, koristi tu zaštitu na teret nadležnog nositelja osiguranja od nositelja osiguranja na čijem području ima prebivalište ili boravište, prema pravnim propisima koje taj nositelj primjenjuje kao da je kod njega osigurana. Za korištenje proteza, pomagala i drugih zdravstvenih usluga veće vrijednosti, primjenjuje se odredba članka 12. stavak 3. ovog ugovora.

(2) U slučajevima iz stavka 1. ovog članka zdravstvenu zaštitu pružaju nositelji osiguranja iz članka 15. ovog ugovora.

(3) Na naknadu troškova nastalih prema stavku 1. ovog članka primjenjuju se odredbe članka 16. ovog ugovora.

Članak 24.
Profesionalna bolest

(1) Ako je odobrenje davanja za slučaj profesionalne bolesti, prema pravnim propisima jedne države ugovornice uvjetovano time da je bolest prvi put liječnički utvrđena u toj državi ugovornici, smatra se da je taj uvjet ispunjen ako je ta bolest prvi put utvrđena u drugoj državi ugovornici.

(2) Ako je odobrenje davanja za slučaj profesionalne bolesti prema pravnim propisima jedne države ugovornice uvjetovano time da je obavljanje djelatnosti koja može izazvati tu bolest trajalo određeno vrijeme, nadležni nositelj te države ugovornice, ako je potrebno, uzima u obzir i vrijeme obavljanja takve djelatnosti sukladno pravnim propisima druge države ugovornice.

Članak 25.
Novčano davanje

(1) Novčano davanje za slučaj povrede na radu ili profesionalne bolesti odobrava, prema svojim pravnim propisima, nositelj one države ugovornice u kojoj je nastala povreda na radu, odnosno posljednji put obavljena djelatnost koja može izazvati tu profesionalnu bolest.

(2) Ako osoba koja je temeljem profesionalne bolesti primala ili prima novčano davanje na teret nositelja osiguranja jedne države ugovornice, zbog pogoršanja bolesti prouzročene obavljanjem djelatnosti koja, prema pravnim propisima druge države ugovornice, može izazvati profesionalnu bolest, podnese zahtjev za davanje nositelju osiguranja druge države ugovornice, nositelj osiguranja prve države ugovornice i dalje snosi troškove davanja, bez obzira na pogoršanje, prema svojim pravnim propisima. Nositelj osiguranja druge države ugovornice odobrava davanje u visini razlike između davanja koje pripada nakon pogoršanja i davanja koje bi, temeljem nastupanja te bolesti, pripadalo prema njegovim pravnim propisima.

Članak 26.
Obavješćavanje diplomatske misije
ili konzularnog zastupništva o povredi na radu

O povredi na radu državljanina, odnosno osiguranika jedne države ugovornice u drugoj državi ugovornici koja je prouzročila ili bi mogla prouzročiti smrt, nadležni nositelj, bez odlaganja, obavješćava diplomatsku misiju ili konzularno zastupništvo države ugovornice čiji je on državljanin, odnosno osiguranik.

Poglavlje 4.
Neuposlenost

Članak 27.
Sabiranje razdoblja osiguranja

(1) Razdoblje osiguranja, utvrđeno prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uzima se u obzir za pravo na davanje u slučaju neuposlenosti prema pravnim propisima druge države ugovornice, ako je neuposlena osoba u državi ugovornici u kojoj ostvaruje pravo na davanje u posljednjih 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za to davanje bila osigurana temeljem uposlenja ukupno najmanje onoliko mjeseci koliko je predviđeno prema njezinim pravnim propisima.

(2) Uvjet minimalnog razdoblja upošljavanja iz stavka 1. ovog članka se ne odnosi na neuposlene osobe čije je uposlenje bilo predviđeno na dulji rok, ali je okončano, bez njihove krivnje, prije navršavanja tog razdoblja.

(3) Trajanje primanja naknade smanjuje se za ono razdoblje za koje je neuposlena osoba u drugoj državi ugovornici, u posljednjih 12 mjeseci prije dana podnošenja zahtjeva, primala novčanu naknadu za neuposlenost.

Poglavlje 5.
Dodatak na djecu

Članak 28.
Sabiranje razdoblja osiguranja

Razdoblje osiguranja utvrđeno prema pravnim propisima jedne države ugovornice uzima se u obzir, ako je to potrebno, za stjecanje i ostvarivanje prava na dodatak na djecu, prema pravnim propisima druge države ugovornice.

Članak 29.
Utvrđivanje prava na dodatak na djecu

(1) Pravo na dodatak na djecu se utvrđuje prema pravnim propisima države ugovornice po kojima je osoba osigurana i za djecu koja imaju prebivalište u drugoj državi ugovornici.

(2) Ako pravo na dodatak na djecu postoji prema pravnim propisima obje države ugovornice, primjenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice u kojoj dijete ima prebivalište.

(3) St. 1. i 2. ovog članka se primjenjuju i na djecu korisnika mirovine.

DIO IV
RAZNE ODREDBE

Članak 30.
Organi za vezu

U cilju efikasnijeg provođenja ovog ugovora, posebno radi jednostavnog i brzog povezivanja nositelja osiguranja obje države ugovornice, kao organi za vezu dviju država ugovornica, određuju se:

u Bosni i Hercegovini

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, Sarajevo, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz članka 2. stavak 1. točka 1. ovog ugovora,

- u Republici Srpskoj - Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske, Banjaluka, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz članka 2. stavak 1. točka 1. ovog ugovora,

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - Federalni zavod za mirovinsko i invalidsko osiguranje, Mostar, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz članka 2. stavak 1. toč. 2. i 3. ovog ugovora,

- u Republici Srpskoj - Fond za mirovinsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, Bijeljina, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz članka 2. stavak 1. toč. 2. i 3. ovog ugovora,

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - Federalni zavod za upošljavanje, Sarajevo, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz članka 2. stavak 1. točka 4. ovog ugovora,

- u Republici Srpskoj - Zavod za upošljavanje Republike Srpske, Pale, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz članka 2. stavak 1. točka 4. ovog ugovora,

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - mjesno nadležno županijsko ministarstvo za socijalnu skrb za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz članka 2. stavak 1. točka 5. ovog ugovora,

- u Republici Srpskoj - Javni fond dječje zaštite Republike Srpske, Bijeljina, za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz članka 2. stavak 1. točka 5. ovog ugovora,

- u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine – nadležna organizacijska jedinica za zdravstvo i mirovinsko i invalidsko osiguranje za primjenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz članka 2. stavak 1. ovog ugovora;

- u Republici Makedoniji - Fond zdravstvenog osiguranja Makedonije za primjenu pravnih propisa Republike Makedonije iz članka 2. stavak 1. točka 1. i 3. ovog ugovora,

- Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja Makedonije za primjenu pravnih propisa Republike Makedonije iz članka 2. stavak 1. točka 2. i 3. ovog ugovora,

- Zavod za upošljavanje Republike Makedonije za primjenu pravnih propisa Republike Makedonije iz članka 2. stavak 1. točka 4. ovog ugovora i

- Ministarstvo za rad i socijalnu politiku za primjenu pravnih propisa Republike Makedonije iz članka 2. stavak 1. točka 5. ovog ugovora.

Članak 31.

Obveze organa, pravna i administrativna pomoć

(1) Nadležni organi dviju država ugovornica će, posebnim sporazumom, utvrditi način primjene ovog ugovora, koji stupa na snagu istodobno s ovim ugovorom.

(2) Organi za vezu dviju država ugovornica, u okviru svoje nadležnosti, će poduzeti odgovarajuće aktivnosti za provođenje ovog ugovora i sporazuma iz stavka 1. ovog članka.

(3) Nadležni organi i organi za vezu dviju država ugovornica obavještavat će se međusobno o:

- a) svim poduzetim mjerama za provođenje ovog ugovora i
- b) svim promjenama njihovih pravnih propisa u svezi primjene ovog ugovora.

(4) U primjeni ovog ugovora organi i nositelji država ugovornica će uzajamno pružati besplatnu pravnu i administrativnu pomoć.

(5) Nadležni organi, organi za vezu i nositelji osiguranja država ugovornica mogu, u primjeni ovog ugovora, neposredno međusobno stupati u vezu, kao i sa zainteresiranim osobama ili njihovim punomoćnicima.

(6) Nadležni organi, organi za vezu i nositelji jedne države ugovornice ne smiju odbiti zahtjeve i druge podneske zbog toga što su napisani na službenom jeziku i pismu druge države ugovornice.

(7) Prilikom primjene ovog ugovora jednakopravno se uporabljaju službeni jezici i pisma država ugovornica.

(8) Liječničke preglede koji se obavljaju isključivo zbog primjene pravnih propisa jedne države ugovornice, a odnose se na osobe koje u drugoj državi ugovornici imaju prebivalište ili boravište, obaviti će na zahtjev nadležnog nositelja i na njegov teret nositelj osiguranja prema prebivalištu ili boravištu. Liječničke preglede koji se obavljaju zbog primjene pravnih propisa obje države ugovornice obavlja na svoj teret nositelj osiguranja prema prebivalištu ili boravištu te osobe.

(9) Pravna pomoć se, do pokretanja sudskog postupka, pruža sukladno propisima koji se primjenjuju u pravnoj pomoći u građanskim pravnim stvarima.

Članak 32.

Ovlasti diplomatskih misija i konzularnih zastupništava

Diplomatske misije i konzularna zastupništva država ugovornica se mogu, bez posebnog punomoćja, izravno obraćati nadležnim organima, organima za vezu i nadležnim nositeljima druge države ugovornice radi zaštite interesa svojih državljana.

Članak 33.

Oslobađanje od taksi i nadovjera

(1) Oslobađanje ili smanjenje taksi predviđeno propisima jedne države ugovornice za pismene podneske ili dokumente koji se prilažu zbog primjene njezinih pravnih propisa, odnosi se i na odgovarajuće pismene podneske i dokumente koji se prilažu zbog primjene ovog ugovora ili pravnih propisa druge države ugovornice.

(2) Isprave, dokumenti i pismeni podnesci bilo koje vrste, koji se prilažu prilikom primjene ovog ugovora, ne podliježu nadovjeri.

Članak 34.
Podnošenje zahtjeva

(1) Zahtjevi, izjave ili pravna sredstva koja su u primjeni ovog ugovora ili pravnih propisa jedne države ugovornice podnijeti organu, nositelju ili nekoj drugoj nadležnoj ustanovi jedne države ugovornice, smatraju se zahtjevima, izjavama ili pravnim sredstvima podnijetim organu, nositelju ili nekoj drugoj nadležnoj ustanovi druge države ugovornice.

(2) Zahtjev za davanje, podniet prema pravnim propisima jedne države ugovornice, smatra se istodobno i zahtjevom za odgovarajuće davanje prema pravnim propisima druge države ugovornice, koje dolazi u obzir primjenom ovog ugovora.

(3) Zahtjevi, izjave ili pravna sredstva, koje primjenom pravnih propisa jedne države ugovornice treba podnijeti organu, nositelju ili nekoj drugoj nadležnoj ustanovi te države ugovornice, mogu se, u istom roku, podnijeti odgovarajućem organu, nositelju ili nekoj drugoj nadležnoj ustanovi druge države ugovornice.

(4) U slučajevima iz st. 1. do 3. ovog članka nadležne ustanove, bez odlaganja, prosljeđuju zahtjeve, izjave ili pravna sredstva odgovarajućim ustanovama druge države ugovornice neposredno ili posredstvom organa za vezu.

(5) Potvrde ili dokumenti koje izdaju organi ili nositelji jedne države ugovornice smatraju se važećim za organe ili nositelje druge države ugovornice.

Članak 35.
Isplata davanja

(1) Nositelj nadležan za pružanje davanja prema ovom ugovoru izvršava svoje obveze, s oslobadajućim djelovanjem, isplatom novčanih davanja korisnicima osiguranja u svojoj nacionalnoj valuti.

(2) Preračunavanje davanja u valutu druge države ugovornice se vrši prema paritetu valuta koji je važio na dan kada je nositelj nadležan za pružanje davanja doznačio sredstva isplatnom organu u svojoj državi radi isplate korisnicima u drugu državu ugovornicu.

(3) Naknade predviđene ovim ugovorom se utvrđuju u valuti one države ugovornice u kojoj se nalazi sjedište nositelja na čiji teret padaju davanja.

(4) Naknade za davanja u naturi predviđene ovim ugovorom se utvrđuju u valuti one države ugovornice u kojoj su davanja pružena.

(5) Doznake sredstava iz st. 1. do 4. ovog članka se vrše u konvertibilnoj valuti (EUR) sukladno platnom prometu između dvije države ugovornice.

Članak 36.
Potraživanje preplaćenih iznosa davanja

(1) Nositelj jedne države ugovornice, koji je isplatio davanje u iznosu većem od onog koji korisniku pripada, može od nositelja druge države ugovornice zatražiti da od zaostalih iznosa davanja koje treba isplatiti korisniku zadrži preplaćeni iznos.

(2) Preplaćeni iznos iz stavka 1. ovog članka se izravno isplaćuje nositelju koji je zatražio njegovo zadržavanje.

Članak 37.
Izvršni postupak

(1) Izvršna rješenja u oblasti socijalnog osiguranja (isprave) nadležnih organa i nositelja osiguranja, kao i izvršne odluke sudova jedne države ugovornice, priznaju se u drugoj državi ugovornici.

(2) Priznavanje se može odbiti samo ako je oprečno javnom poretku države ugovornice u kojoj se treba priznati odluka i isprava iz stavka 1. ovog članka.

(3) Na temelju izvršnih odluka i isprava iz stavka 1. ovog članka provodi se izvršenje u drugoj državi ugovornici. Izvršni se postupak provodi prema pravnim propisima druge države ugovornice koji se primjenjuju za odgovarajuće odluke i isprave države ugovornice u kojoj treba provesti izvršenje. Odluke i isprave moraju sadržati potvrdu o njihovoj izvršnosti (klauzula o izvršnosti).

Članak 38.
Nadoknada štete

(1) Ako osoba koja prema pravnim propisima jedne države ugovornice prima nadoknadu za štetu koja je nastala u drugoj državi ugovornici i ima, prema njezinim pravnim propisima, pravo na nadoknadu štete od treće osobe, tada pravo na tu nadoknadu prelazi na nositelja osiguranja prve države ugovornice prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

(2) Ako je pravo na nadoknadu štete u svezi istovrsnog davanja, temeljem istog slučaja štete, prenijeto, sukladno stavku 1. ovog članka, nositeljima osiguranja obje države ugovornice, treća osoba može isplatiti nadoknadu štete, sa oslobađajućim djelovanjem, jednom ili drugom nositelju osiguranja. Nositelji osiguranja će namiriti svoja potraživanja po ovoj osnovi razmjerno davanjima koja isplaćuju.

Članak 39.
Rješavanje sporova

Sporove u primjeni i tumačenju ovog ugovora rješavat će dogovorno nadležni organi država ugovornica.

DIO V

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 40.
Prijelazne odredbe

(1) Ovaj ugovor utvrđuje pravo na davanja za razdoblje nakon njegovog stupanja na snagu.

(2) Za utvrđivanje prava na davanje prema ovom ugovoru uzima se u obzir i mirovinski staž koji je, prema pravnim propisima država ugovornica, ostvaren prije njegovog stupanja na snagu.

(3) Iznimno od odredaba članka 17. st. 1. i 3. ovog ugovora uzima se u obzir samo poseban staž utvrđen za razdoblje prije 1. siječnja 1965. godine, i to u priznatom trajanju.

(4) Iznimno od odredbe članka 17. stavak 2. ovog ugovora, staž osiguranja navršen prije 1. siječnja 1992. godine, koji se prema tada važećim propisima računao s uvećanim trajanjem, uzima se u obzir u priznatom trajanju.

(5) Ovaj se ugovor primjenjuje u oblasti mirovinskog i invalidskog osiguranja i na osigurane slučajeve nastale prije njegovog stupanja na snagu.

(6) Davanja utvrđena prije stupanja na snagu ovog ugovora neće se ponovno utvrđivati ako ovim ugovorom nije drukčije određeno.

Članak 41.

Uračunavanje razdoblja osiguranja

(1) Za utvrđivanje razdoblja osiguranja navršenih u trećim državama koje je bivša Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija preuzela međunarodnim ugovorima s tim državama primjenjuju se odredbe tih ugovora, odnosno međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju koje su sa tim državama zaključile države ugovornice.

(2) Razdoblje osiguranja navršeno u bivšoj JNA u svojstvu vojnog osiguranika uzima na svoj teret:

- Bosna i Hercegovina, ako je navršen do 6. ožujka 1992. godine za bosanskohercegovačkog državljanina;
- Republika Makedonija, ako je navršen do 31. siječnja 1992. godine za makedonskog državljanina.

(3) Ako osoba iz st. 1. i 2. ovog članka ima državljanstvo obje države ugovornice, navedena razdoblja padaju na teret one države ugovornice u kojoj osoba ima prebivalište na dan ostvarivanja prava na mirovinu.

Članak 42.

Ponovno određivanje mirovine

(1) Mirovine koje su, od 1. siječnja 1992. godine do dana stupanja na snagu ovog ugovora, priznate prema pravnim propisima jedne države ugovornice uz uračunavanje mirovinskog staža navršenog prema pravnim propisima druge države ugovornice, nositelji će, po službenoj dužnosti, ponovo odrediti i obračunati iznos mirovine primjenom odredaba ovog ugovora, pri čemu se pravomoćnost donesenog rješenja neće smatrati preprekom za ponovno određivanje.

(2) U postupku za ponovnim određivanjem mirovine nadležni nositelj utvrđuje uvjete za priznavanje prava na mirovinu sukladno pravnim propisima koji se primjenjuju na dan pokretanja postupka za ponovnim određivanjem mirovine po službenoj dužnosti.

(3) Ako prema pravnim propisima druge države ugovornice nisu ispunjeni uvjeti za priznavanje prava na mirovinu na dan kada je nositelj prve države ugovornice prvi put priznao pravo na mirovinu, nadležni nositelj druge države ugovornice će priznati mirovinu od dana kada su uvjeti za priznavanje prava ispunjeni prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

(4) Prilikom ponovnog priznavanja prava na mirovinu iz stavka 1. ovog članka, nositelj države ugovornice, prema čijim pravnim propisima je davanje bilo priznato, obračunava iznos davanja uzimajući u obzir i mirovinski staž navršen na teritoriju drugih republika bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije na temelju kojeg je davanje bilo priznato, ako međunarodnim ugovorom s državom u kojoj je mirovinski staž navršen nije drukčije određeno.

(5) Prava na mirovinu koja su, od 1. siječnja 1992. godine do dana stupanja na snagu ovog ugovora, priznata na temelju mirovinskog staža kraćeg od 12 mjeseci navršenog prema pravnim propisima jedne države ugovornice i mirovinskog staža ostvarenog isključivo prema pravnim propisima druge države ugovornice, ponovno će se odrediti i obračunati primjenom članka 18. ovog ugovora.

(6) Pravo na mirovinu, priznato i obračunato primjenom stavka 1. ovog članka, pripada od prvog dana po isteku mjeseca u kojem je nositelj, koji je priznao pravo na mirovinu, pokrenuo postupak za ponovnim određivanjem i obračunom iznosa mirovine.

Članak 43.

Ponovno određivanje mirovine na zahtjev korisnika

(1) Iznimno od odredaba članka 42. ovog ugovora, korisniku koji je ostvario pravo na mirovinu prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uračunavanjem razdoblja osiguranja navršenih prema pravnim propisima druge države ugovornice u razdoblju od 1. siječnja 1992. godine do dana stupanja na snagu ovog ugovora, a nije do tog dana ispunio uvjete za ostvarivanje prava na mirovinu prema pravnim propisima druge države ugovornice, na njegov će se zahtjev priznati, odnosno odrediti mirovina prema odredbama ovog ugovora, kada ispunji uvjete za ostvarivanje prava na mirovinu prema pravnim propisima druge države ugovornice.

(2) Priznata, odnosno ponovo određena mirovina prema odredbama stavka 1. ovog člana, isplaćuje se od prvog dana idućeg mjeseca nakon mjeseca u kojem je podniet zahtjev, ako je u tom mjesecu priznato pravo na mirovinu. Ako je pravo na mirovinu priznato kasnije, ponovno priznata i određena mirovina isplaćuje se od prvog dana idućeg mjeseca nakon mjeseca u kojem je priznato pravo na mirovinu.

Članak 44.

Stupanje na snagu

(1) Ovaj ugovor podliježe ratificiranju.

(2) Ovaj ugovor stupa na snagu prvog dana mjeseca po isteku mjeseca u kojem je diplomatskim putem primljena posljednja obavijest da su ispunjeni svi uvjeti predviđeni nacionalnim pravnim propisima za stupanje na snagu ovog ugovora.

Članak 45.

Trajanje i otkazivanje

(1) Ovaj se ugovor zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica ga može, u tekućoj kalendarskoj godini, u pismenoj formi, diplomatskim putem, otkazati s posljednjim danom te godine, pri čemu otkazni rok ne može biti kraći od šest mjeseci.

(2) U slučaju otkazivanja ovog ugovora njegove odredbe se i dalje primjenjuju na stečena prava, kao i na zahtjeve za ostvarivanjem prava podnijete do dana njegovog otkazivanja.

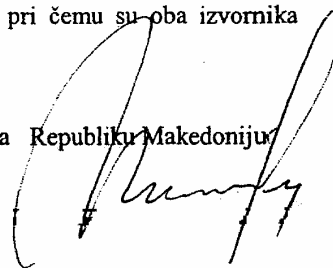
U potvrdu ovoga opunomoćenci su potpisali ovaj ugovor.

Sačinjeno u SARAJEVO dana 17.02.2005 godine, u dva izvornika na službenim jezicima Bosne i Hercegovine - hrvatskom jeziku, bosanskom jeziku i srpskom jeziku i službenom jeziku Republike Makedonije - makedonskom jeziku, pri čemu su oba izvornika jednako vjerodostojna.

Za Bosnu i Hercegovinu

Za Republiku Makedoniju

**ADMINISTRATIVNI SPORAZUM
ZA PROVOĐENJE UGOVORA IZMEĐU
BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE MAKEDONIJE
O SOCIJALNOM OSIGURANJU**

Na temelju članka 31. stavak 1. Ugovora između Bosne i Hercegovine i Republike Makedonije o socijalnom osiguranju, koji je potpisan u _____ dana _____ godine (u daljnjem tekstu: Sporazum), Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine i Ministarstvo za rad i socijalnu politiku Republike Makedonije, dogovorili su se sljedeće.

**DIO I
OPĆE ODREDBE**

Članak 1.

Definicije pojmova

Izrazi koji se uporbajuju u ovom sporazumu imaju isto značenje kao i u Ugovoru.

Članak 2.

Organi za vezu

Organi za vezu dviju država ugovornica iz članka 30. Ugovora će, u okviru svoje nadležnosti, dogovoriti mjere i ustvrditi dvojezične tiskanice za provođenje Ugovora i ovog sporazuma.

**DIO II
ODREDBE O PRIMJENI PRAVNIH PROPISA**

Članak 3.

Primjena čl. 7. i 8. Ugovora

(1) U slučajevima iz čl. 7. i 8. Ugovora nadležni nositelj osiguranja države ugovornice, čiji se pravni propisi primjenjuju, izdaje, na utvrđenoj dvojezičnoj tiskanici, potvrdu o primjeni tih pravnih propisa u određenom razdoblju.

(2) Potvrdu iz stavka 1. ovog članka, na zahtjev osiguranika ili poslodavca, izdaje:

u Bosni i Hercegovini

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - nadležni nositelj zdravstvenog osiguranja,
- u Republici Srpskoj - organizacijska jedinica Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i
- u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine - nadležna organizacijska jedinica za zdravstvo i mirovinsko i invalidsko osiguranje;

u Republici Makedoniji

- područna služba Fonda zdravstvenog osiguranja Makedonije.

(3) Potvrda iz stavka 1. ovog članka se, iznimno, može i naknadno izdati na zahtjev osiguranika, poslodavca ili nositelja osiguranja države ugovornice na čijem teritoriju osoba radi, odnosno obavlja djelatnost.

DIO III PRIMJENA POSEBNIH ODREĐABA

Poglavlje 1. Bolest i materinstvo

Članak 4. Primjena članka 11. Ugovora

(1) Radi primjene članka 11. Ugovora, nadležni nositelji osiguranja država ugovornica izdaju, na utvrđenoj dvojezičnoj tiskanici, potvrdu o razdoblju osiguranja navršenom prema pravnim propisima koje primjenjuju.

(2) Potvrdu iz stavka 1. ovog članka, na zahtjev osiguranika, izdaje:

u Bosni i Hercegovini

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - nadležni nositelj zdravstvenog osiguranja,
- u Republici Srpskoj - organizacijska jedinica Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i
- u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine - nadležna organizacijska jedinica za zdravstvo i mirovinsko i invalidsko osiguranje;

u Republici Makedoniji

- područna služba Fonda zdravstvenog osiguranja Makedonije.

(3) Potvrda iz stavka 1. ovog članka se, iznimno, može i naknadno izdati na zahtjev osiguranika ili nositelja osiguranja države ugovornice na čijem teritoriju osoba radi, odnosno obavlja djelatnost.

Članak 5.

Primjena članka 12. Ugovora

(1) Radi korištenja prava na zdravstvenu zaštitu, osoba iz članka 12. Ugovora je obvezna nositelju osiguranja u mjestu prebivališta ili boravišta podnijeti na utvrđenoj dvojezičnoj tiskanici, potvrdu o pravu na davanje u naturi.

(2) Potvrdu iz stavka 1. ovog članka izdaje:

u Bosni i Hercegovini

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - nadležna organizacijska jedinica nositelja zdravstvenog osiguranja,
- u Republici Srpskoj - organizacijska jedinica Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i Javnog fonda dječje zaštite Republike Srpske i
- u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine - nadležna organizacijska jedinica za zdravstvo i mirovinsko i invalidsko osiguranje;

u Republici Makedoniji:

- podružna služba Fonda zdravstvenog osiguranja Makedonije.

(3) Potvrda iz stavka 1. ovog članka se, iznimno, može i naknadno izdati na zahtjev nositelja osiguranja koji je pružio davanja u naturi. Uz zahtjev nositelj osiguranja prilaže i potrebnu medicinsku dokumentaciju.

(4) U slučaju utvrđene nesposobnosti za rad i odobrenog bolničkog liječenja nositelj osiguranja koji pruža davanja prema prebivalištu ili boravištu osobe je dužan o tomu neodložno, na utvrđenoj dvojezičnoj tiskanici, obavijestiti nadležnog nositelja osiguranja.

(5) Suglasnost za korištenje proteza, pomagala, kao i drugih zdravstvenih usluga veće vrijednosti iz članka 12. stavak 3. Sporazuma izdaje se na utvrđenoj dvojezičnoj tiskanici kada vrijednost tih usluga prelazi iznos od 150 EUR izražen u nacionalnoj valuti države ugovornice.

Članak 6.

Isplata novčanih davanja

Nadležni nositelj osiguranja isplaćuje novčano davanje iz članka 13. Ugovora neposredno korisniku prava.

Članak 7.

Davanja u naturi korisnicima mirovine

(1) Radi korištenja prava na zdravstvenu zaštitu za korisnika mirovine iz članka 14. stavak 3. Ugovora, nadležni nositelj osiguranja izdaje i dostavlja nositelju osiguranja nadležnom prema prebivalištu korisnika mirovine potvrdu, na utvrđenoj dvojezičnoj tiskanici, kao dokaz o postojanju prava na davanje u naturi.

(2) Radi korištenja prava na zdravstvenu zaštitu za korisnika mirovine iz članka 14. stavak 4. Ugovora nositelj osiguranja, nadležan prema prebivalištu, uručuje korisniku presliku potvrde iz stavka 1. ovog članka.

(3) Potvrdu iz stavka 1. ovog članka izdaje:

u Bosni i Hercegovini

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - nadležna organizacijska jedinica nositelja zdravstvenog osiguranja,
- u Republici Srpskoj - organizacijska jedinica Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i Javnog fonda dječje zaštite Republike Srpske i
- u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine - nadležna organizacijska jedinica za zdravstvo i mirovinsko i invalidsko osiguranje;

u Republici Makedoniji:

- područna služba Fonda zdravstvenog osiguranja Makedonije.

Članak 8.

Naknada u slučaju nepridržavanja propisanog postupka

(1) Osobi iz članka 12. Ugovora, koja je koristila zdravstvenu zaštitu na način koji nije predviđen člankom 5. ovog ugovora, nastale troškove naknađuje nadležni nositelj osiguranja prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

(2) Nositelj osiguranja koji je pružio davanje iz stavka 1. ovog članka obavezan je nadležnom nositelju osiguranja, na njegov zahtjev, dostaviti nužnu dokumentaciju.

Poglavlje 2.
Starost, invalidnost i smrt

Članak 9.
Podnošenje zahtjeva

Nositelj osiguranja države ugovornice, kod kojeg je podnesen zahtjev za davanje, zatražit će od podnositelja zahtjeva prilaganje potrebne dokumentacije nadležnom nositelju osiguranja druge države ugovornice za obradu zahtjeva, a osobito podatke o razdobljima, vrsti i mjestima uposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti, kao i podatke o poslodavcu.

Članak 10.
Obrada zahtjeva i pokretanje postupka

(1) Nadležni nositelji osiguranja su se dužni međusobno obavještavati o svakom zahtjevu za davanje i svim činjenicama od značaja za ostvarivanje prava i utvrđivanje visine davanja, pri čemu potvrđivanje podataka na utvrđenoj dvojezičnoj tiskanici zamjenjuje dostavu originalne dokumentacije.

(2) Nadležni nositelji osiguranja, također, međusobno dostavljaju pregled uposlenja, odnosno djelatnosti koje su obavljane u drugoj državi ugovornici, kao i, eventualno, u trećoj državi, uz odgovarajuću dokumentaciju u originalu, odnosno u preslici koju su ovjerali, uključujući i radnu knjižicu.

(3) Nadležni nositelj osiguranja kojem je podnesen zahtjev za davanjem potvrđuje nositelju osiguranja druge države ugovornice razdoblja osiguranja koja se uzimaju u obzir prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

Članak 11.
Obavijest o završetku postupka za utvrđivanje prava na davanje

Nadležni nositelji osiguranja se međusobno obavještavaju, na utvrđenoj dvojezičnoj tiskanici, o završetku postupka za utvrđivanjem prava na davanje.

Članak 12.

Obavješćavanje

Nadležni nositelji osiguranja se međusobno obavješćavaju o činjenicama značajnim za davanje, a osobito o:

1. prestanku prava na davanje, odnosno obustavi isplate davanja;
2. promjeni u mirovinskom stažu;
3. o početku uposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti;
4. novom bračnom stanju udovice odnosno udovca;
5. preseljenju u treću državu;
6. promjeni adrese;
7. prestanku školovanja djeteta i
8. smrti korisnika prava.

Članak 13.

Obustava isplate i prestanak prava na davanje

Nadležni se nositelji osiguranja država ugovornica međusobno, bez odlaganja, obavješćavaju o činjenicama zbog kojih se obustavlja isplata davanja ili prestaje pravo na davanje.

Članak 14.

Primjena članka 42. Ugovora

Nadležni nositelj osiguranja, koji je ustvrdio pravo na mirovinu, pri ponovnom određivanju mirovine uzima u obzir, na svoj teret, poseban staž iz članka 40. stavak 3. Ugovora, razdoblje osiguranja iz članka 41. stavak 1. Ugovora, odnosno mirovinski staž navršen u drugim republikama bivše SFRJ, ako međunarodnim ugovorom s državom u kojoj je mirovinski staž navršen nije drukčije određeno.

Članak 15.

Postupak za ponovno određivanje mirovine

(1) Nadležni nositelji osiguranja, po službenoj dužnosti, pokreću postupak za ponovno određivanje mirovine popunjavanjem tiskanice - Obavijest o ponovnom određivanju mirovine, uz koju prilažu:

1. potvrdu o mirovinskom stažu u kojoj se navode sva razdoblja osiguranja;
2. presliku radne knjižice;

3. presliku privremenog ili konačnog rješenja o priznavanju prava na mirovinu;
4. preslike rješenja o priznavanju i određivanju obiteljske mirovine članovima obitelji, kao i presliku rješenja o priznavanju prava na mirovinu umrlom korisniku i
5. presliku nalaza, ocjene i mišljenja invalidskog povjerenstva ili ovlaštenog vještaka, uz nužnu medicinsku dokumentaciju na temelju koje je donijet nalaz, ocjena i mišljenje, ako je priznato pravo na invalidsku mirovinu.

(2) Dokumenta iz stavka 1. ovog članka ovjerava nadležni nositelj osiguranja.

Članak 16.

Isplata ponovno određene mirovine

(1) Nositelj osiguranja koji je pokrenuo postupak za ponovno određivanje mirovine nastavlja isplatu te mirovine zaključno sa mjesecom u kojem je donio rješenje o ponovnom određivanju mirovine.

(2) Nakon prijema pozitivnog rješenja o mirovini od nositelja osiguranja druge države ugovornice, nositelj iz stavka 1. ovog članka donosi rješenje o ponovnom utvrđivanju mirovine, koje dostavlja nositelju osiguranja druge države ugovornice i tražit će da bude obaviješten o mirovini istaknutoj u nacionalnoj valuti i njezinoj protuvrijednosti u EUR prvog dana idućeg mjeseca, kada je nositelj osiguranja iz stavka 1. ovog članka donio rješenje o ponovnom utvrđivanju mirovine.

(3) Nositelj osiguranja druge države ugovornice zaostale iznose mirovine od dana priznavanja prava, zaključno sa mjesecom u kojem je nositelj osiguranja prve države ugovornice donio rješenje o ponovnom određivanju iznosa mirovine isplatit će nositelju osiguranja prve države ugovornice, nakon čega će započeti isplatu neposredno korisniku mirovine.

(4) Ako je zbroj novoutvrđenih mirovina manji od mirovine koju bi isplaćivao nositelj osiguranja koji je pokrenuo postupak, korisniku mirovine se isplaćuje razlika između novoutvrđene i prethodno priznate mirovine. Pri usuglašavanju mirovina, suglasno svojim propisima, ovaj nositelj usuglašava jednom godišnje novoutvrđenu i prethodnu priznatu mirovinu.

(5) Ako prema pravnim propisima koje primjenjuje nositelj osiguranja druge države ugovornice korisnik ne ispunjava uvjete za stjecanje prava na mirovinu, nositelj osiguranja koji je pokrenuo postupak za ponovno određivanje mirovine nastavlja s isplatom već utvrđene mirovine do ispunjenja uvjeta za stjecanje prava na mirovinu prema pravnim propisima druge države ugovornice.

Članak 17.

Isplata novčanih davanja

(1) Nadležni nositelj osiguranja isplaćuje novčano davanje neposredno korisniku prava.

(2) Na zahtjev nadležnog nositelja osiguranja iz stavka 1. ovog članka korisnik prava je obvezan, najkasnije do konca ožujka tekuće godine, dostaviti potvrdu o životu.

(3) Organi za vezu koncem travnja tekuće godine međusobno razmjenjuju statističke podatke o broju korisnika prema vrsti mirovina i isplaćenim iznosima na teritoriju druge države ugovornice za prethodnu godinu.

Poglavlje 3.

Povreda na radu i profesionalna bolest

Članak 18.

Pružanje davanja u naturi

Na slučajeve iz članka 23. Ugovora primjenjuje se članak 5. ovog sporazuma.

Članak 19.

Isplata novčanih davanja

Nadležni nositelji osiguranja isplaćuju novčana davanja iz članka 25. Ugovora neposredno korisniku prava.

Poglavlje 4.
Neuposlenost

Članak 20.
Postupak

Radi korištenja prava iz članka 27. Ugovora nadležni nositelji osiguranja država ugovornica, na utvrđenoj dvojezičnoj tiskanici, potvrđuju razdoblja osiguranja podnositelja zahtjeva navršene prema pravnim propisima koje oni primjenjuju, kao i razdoblja u kojima je isplaćivana naknada za slučaj neuposlenosti.

Poglavlje 5.

Pravna i administrativna pomoć

Članak 21.
Primjena članka 31. stavak 8. Ugovora

(1) Kada organ vještačenja nadležnog nositelja jedne države ugovornice, u primjeni članka 31. Ugovora, utvrdi da nalaz, ocjena i mišljenje organa vještačenja nositelja druge države ugovornice odgovaraju mjerilima koja on primjenjuje, taj nalaz, ocjena i mišljenje će se uzeti u obzir kao dokazno sredstvo u postupku ostvarivanja prava.

(2) Nadležni će nositelj osiguranja jedne države ugovornice čiji je organ izvršio vještačenje, na zahtjev nadležnog nositelja druge države ugovornice, dostaviti i presliku medicinske dokumentacije na temelju koje je vještačenje izvršeno i koju je ovjerio.

Članak 22.

Utvrđivanje i razmjena podataka o razdoblju osiguranja i zaradama do 1. siječnja 1992. godine

(1) Nadležni nositelj osiguranja na čijem se području nalazilo sjedište poslovne jedinice poduzeća će od nadležnog nositelja osiguranja na čijem se području nalazilo sjedište tog poduzeća zahtjevom zatražiti iskazivanje podataka o razdoblju osiguranja i zaradama na odgovarajućoj tiskanici.

(2) Zahtjev iz stavka 1. ovog članka sadrži podatke o nazivu i sjedištu poduzeća, njegovih poslovnih jedinica sa registarskim brojevima i godinama osiguranja za koje treba iskazati razdoblje osiguranja i zarade.

(3) Nadležni nositelj osiguranja na čijem se području nalazilo sjedište poduzeća uz popunjenu tiskanice iz stavka 1. ovog članka dostavlja nadležnom nositelju osiguranja koji mu je uputio zahtjev podatke o prestanku poslovanja poslovnih jedinica, odjavi osiguranja za uposlene u tim jedinicama, kao i podatke o poslovnim jedinicama i uposlenima u njima koji nisu obuhvaćeni zahtjevom, ako ih ima.

(4) Ako se razdoblje osiguranja, utvrđeno u matičnoj evidenciji nadležnih nositelja osiguranja obiju država ugovornica poklapa u razdoblju od 2. kolovoza 1975. godine do 30. rujna 1976. godine, nadležni nositelj osiguranja na čijem se području nalazilo sjedište poslovne jedinice će izbrisati podatke o razdoblju osiguranja i zaradama za to razdoblje u svojoj matičnoj evidenciji.

(5) U slučaju kada je razdoblje osiguranja navršeno u vrijeme od 2. kolovoza 1975. godine do 30. rujna 1976. godine za osiguranike koji su bili uposleni kod poslodavca sa sjedištem u jednoj državi ugovornici, ali su radili u poslovnim jedinicama u drugoj državi ugovornici i kada je, u postupku utvrđivanja razdoblja osiguranja, nemoguće pribaviti podatke o prijavama, odjavama i zaradama (M-1, M-2 i M-4) zbog likvidacije, stečaja poslodavca ili drugih objektivnih razloga, ta razdoblja uzima u obzir nositelj osiguranja one države ugovornice u kojoj je bilo sjedište poslodavca.

DIO IV FINANCIJSKA ODREDBA

Članak 23.

Naknada troškova za davanja u naturi

(1) Nositelj osiguranja mjesta prebivališta ili boravišta osobe podnosi zahtjev za naknadom troškova za pružena davanja u naturi nadležnom nositelju osiguranja druge države ugovornice, tromjesečno, preko organa za vezu.

(2) Nadležni je nositelj obavezan naknaditi neprijeporne troškove u roku od 60 dana od dana prijema zahtjeva.

(3) Naknada troškova davanja u naturi se vrši u konvertibilnoj valuti (EUR) prema paritetu valuta koji je važio na dan podnošenja zahtjeva iz stavka 1. ovog članka.

DIO V
ZAVRŠNA ODREDBA

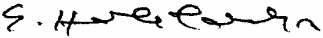
Članak 24.

Stupanje na snagu

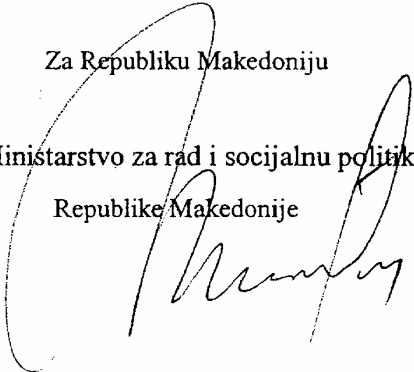
Ovaj sporazum stupa na snagu istodobno s Ugovorom.

Sačinjeno u SARAJEVO dana 17.02.2005. godine, u dva izvornika na službenim jezicima Bosne i Hercegovine - hrvatskom jeziku, bosanskom jeziku i srpskom jeziku i službenom jeziku Republike Makedonije - makedonskom jeziku, pri čemu su oba izvornika jednako vjerodostojna.

Za Bosnu i Hercegovinu

Ministarstvo civilnih poslova
Bosne i Hercegovine

Za Republiku Makedoniju

Ministarstvo za rad i socijalnu politiku
Republike Makedonije

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.